

Jaarverslag 1993

LIJST MET AFKORTINGEN

ASO	Algemeen secundair onderwijs
BSO	Beroepssecundair onderwijs
Cabo	Commissie van Advies voor het buitengewoon onderwijs
DBSO	Deeltijds beroepssecundair onderwijs
DVO	Dienst voor Onderwijsontwikkeling
ICO	Intercultureel onderwijs
KSO	Kunstsecundair onderwijs
NT 2	Nederlands als tweede taal (voor anderstaligen)
Oeso	Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
OETC	Onderwijs in eigen taal en cultuur
OVb	Onderwijsvoorrangsbeleid (voor migranten)
PMS	Psycho-medisch-sociale centra
Serv	Sociaal-economische Raad van Vlaanderen
TSO	Technisch secundair onderwijs
VDAB	Vlaamse Dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding
Vizo	Vlaams Instituut voor zelfstandig ondernemen
Vlir	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad

Vlaamse Onderwijsraad
Jozef II-straat 68
1040 BRUSSEL

D/1994/6356/1

Inleiding

In de annalen van de Vlaamse Onderwijsraad zal 1993 getypeerd worden als een jaar waarin enkele resultaten van het werk van de voorbije jaren zichtbaar werden, ook voor de buitenwereld. De adviezen over de hervorming van de lerarenopleiding, het zittenblijven en de leerachterstand en de gelijke toegang voor jongens en meisjes tot alle studierichtingen in het secundair onderwijs kregen heel wat aandacht, zowel in de pers als in de publieke opinie.

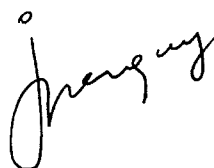
De onderwijsraad profileerde zich in de loop van 1993 eveneens als het forum bij uitstek voor overleg tussen de verschillende onderwijsgeledingen. De Staten-Generaal van het technisch onderwijs en de non-discriminatieverklaring voor migrantenjongeren waren hiervan de meest opvallende uitingen.

Na twee jaar evalueerde de onderwijsraad zijn interne werking. Op basis van de conclusies werden een aantal nieuwe werkprocedures afgesproken die een efficiëntere werking en een betere afstemming tussen het adviesorgaan en het beleid garanderen.

Het jaarverslag 1993 van de Vlaamse Onderwijsraad wil, net als het vorige, een thematisch overzicht geven van de standpunten en activiteiten van 1 januari tot 31 december 1993. Deze dienen uiteraard beoordeeld te worden tegen de achtergrond van het gevoerde onderwijsbeleid in deze periode. De voornaamste bronnen voor het beschrijven van het onderwijsbeleid waren de regeerverklaring van de Vlaamse regering van februari 1992 en de uiteenzettingen bij de bespreking van de onderwijsbegrotingen 1993 en

1994 in de Vlaamse Raad ¹. Het project "Vlaanderen - Europa 2002" van de Vlaamse regering legt eveneens een aantal Vlaamse beleidsprioriteiten vast ². Het definitieve rapport van de Oeso over het onderwijs in België ³, het Unesco-rapport ⁴ en het inspectieverslag 1993 ⁵ vervulden het beeld.

Het eerste luik van dit jaarverslag behandelt de opdrachten, de interne structuren en de werking. De hoofdmoot van het jaarverslag geeft de krachtlijnen weer van het gevoerde onderwijsbeleid en de visies en standpunten die in dat kader werden ontwikkeld. Uiteraard bevat het jaarverslag enkel de globale teneur van een advies. Tevens wordt ingegaan op de maatschappelijke en politieke impact van de ingenomen standpunten. De opvolging van adviezen en aanbevelingen mag echter niet op te korte termijn geevalueerd worden. Het is opvallend dat sommige adviezen pas op termijn te realiseren zijn. Aan de evaluatie van de impact en de werking worden aandachtspunten voor het werkjaar 1994 gekoppeld.

Jacques Perquy
Algemeen secretaris

Roger Beirnaert
*Voorzitter van de
Algemene Raad*

1 *Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993, verslag namens de Commissie voor onderwijs, vorming en wetenschapsbeleid, stuk 15-A (BZ 1992) nr 6-H, Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1994, verslag namens de Commissie voor onderwijs, vorming en wetenschapsbeleid, stuk 15 (1992-1993) nr 11-H*

2 *Vlaanderen - Europa 2002 Een project van de Vlaamse regering* Brussel, 1993

3 *Reviews of national policies for education Belgium* Parijs, 1993

4 *Onderwijsontwikkelingen in België 1990-1992 De Vlaamse Gemeenschap* Brussel, 1992

5 *Verslag van de inspectie over de toestand van het onderwijs* Brussel, 1993

1. De bevoegdheden en opdrachten

1.1 DE REGLEMENTAIRE BASIS

De oprichting van de "Vlaamse Onderwijsraad" gebeurde door het decreet betreffende het onderwijs, II van 31 juli 1990. Het omschrijft de bevoegdheden, de structuur, de samenstelling en de werking van de Vlaamse Onderwijsraad ⁶.

1.2 DE BEVOEGDHEDEN EN OPDRACHTEN

Het decreet stelt dat de Vlaamse Onderwijsraad een algemene bevoegdheid heeft tot studie, overleg en advies over alle onderwijsmateries waarover de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is. "Onderwijs" moet derhalve ruim geïnterpreteerd worden. Ook de PMS-sector of de aflijning van de basiseducatie ten overstaan van andere sectoren in het volwassenenonderwijs behoren tot de bevoegdheid.

1.2.1 Een adviesorgaan

Het advies van de Vlaamse Onderwijsraad kan gevraagd worden door de Vlaamse Minister van Onderwijs of door de Vlaamse Regering. De beleidsverantwoordelijken zijn verplicht om voorafgaandelijk advies te vragen over alle voorontwerpen van decreet die verband houden met onderwijskundige materies, zoals omschreven in art. 59 bis, § 2, 2° van de Grondwet. De ontwerpen van begrotingsdecreet vormen de uitzondering op de regel.

De Vlaamse Onderwijsraad gaat er daarom vanuit dat vooral de onderwijskundige betekenis van voorgestelde beleidsbeslissingen wordt bekeken.

De onderwijsraad brengt ook advies uit over

alle beleidsnota's die aan de Vlaamse Raad worden voorgelegd. Het decreet betreffende de inspectie en begeleiding kent bijkomende bevoegdheden toe voor het beoordelen van de eindtermen. De Vlaamse Onderwijsraad heeft ook adviesopdrachten die voortvloeien uit het feit dat hij de erfgenaam is van vroegere adviesorganen. Deze betreffen de planificatie, de rationalisatie en de programmatie in het secundair en het hoger onderwijs, zowel het onderwijs met volledig leerplan als dit voor sociale promotie. Een ander voorbeeld is het verlenen van wetenschappelijke of professionele bekendheid die het vereist bekwaamheidsbewijs voor bepaalde ambten in het hoger onderwijs vervangt.

Daarenboven kan de Vlaamse Onderwijsraad over alle onderwijsmateries op eigen initiatief adviezen formuleren. Voorbeelden hiervan zijn deze over het zittenblijven en over de lerarenopleiding.

De visies die hieronder verwoord zijn, werden voor het grootste deel in het kader van deze adviesopdracht ontwikkeld.

1.2.2 Een opdracht tot studie

Onderzoeksresultaten kunnen de basis vormen voor adviezen over de voorgenomen beleidsmaatregelen. Om goede adviezen te verstrekken, moet de Vlaamse Onderwijsraad studiemateriaal verzamelen of laten opstellen. De studie-opdracht betekent in de eerste plaats dat bestaande onderzoeksresultaten toegankelijk gemaakt en gebundeld worden.

In het kader van de onderwijsraad werden studie-opdrachten uitgewerkt over het aantal zittenblijvers in het basis- en secundair onderwijs. Ook gaf de onderwijsraad het steunpunt

6 De gecoördineerde tekst van het decreet is te vinden onder bijlage 1

NT 2 de opdracht om de certificering van opleidingen waar NT 2 wordt aangeboden, te onderzoeken ⁷. De Raad voor het hoger onderwijs bereidt een studie voor over de slaagkansen in het eerste jaar van het hoger onderwijs ⁸.

Om adviezen wetenschappelijk beter te stofferen, wordt ook een sterkere structurele inbreng van externe deskundigen voorzien ⁹.

1.2.3 Een forum voor overleg tussen de verschillende onderwijspartners

De Vlaamse Onderwijsraad is ook een forum waar alle geledingen en vooral de onderwijsverstrekkers kunnen overleggen over de organisatie, de uitbouw en het beheer van het onderwijs. Deze forumfunctie is even belangrijk als de adviesfunctie aangezien representatieve verenigingen van inrichtende machten, na ruggespraak met andere onderwijspartners, er in onderling overleg en op basis van vrijwilligheid hun beleid t.a.v. specifieke onderwijsproblemen op mekaar kunnen afstemmen.

Succesvolle initiatieven zoals de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs, de non-discriminatieverklaring voor migrantenjongeren en het forum basisonderwijs dat in het voorjaar 1994 plaatsvindt, kwamen tot stand vanuit het overleg tussen de verschillende onderwijspartners in het kader van de Vlaamse Onderwijsraad.

1.2.4 Begeleiding van onderwijsvernieuwingen

Naast de drie bovenstaande decretale taken neemt de onderwijsraad ook de coördinatie op zich van de begeleiding van een aantal onderwijsvernieuwingprocessen: het onderwijsvoor-rangsbeleid voor migranten, de diversificatie van de studiekeuze van meisjes, de realisatie van de engagementen van de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs, het forum basisonderwijs en de cel leermoeilijkheden. Deze opdrachten zijn een uitvloeisel van de forumfunctie van de onderwijsraad waar de koepels samen over de te nemen opties overleggen.

1.3 STRUCTUUR

De Vlaamse Onderwijsraad bestaat uit een Algemene Raad die belast is met adviesverstrekking, studie en overleg over alle materies die de afzonderlijke raden en afdelingen overstijgen. Met respect voor de autonomie van de raden en afdelingen, staat deze raad ook in voor de interne coördinatie van de adviezen van niveauraden en afdelingen. De Algemene Raad wordt voorgezeten door de heer R. Bernaert.

Daarnaast functioneren per onderwijsniveau of -sector specifieke raden. Onderwijsvormen binnen een onderwijsniveau of -sector vinden een spreekbuis in de verschillende afdelingen. De niveauraden en afdelingen zijn autonoom bevoegd voor de materies die tot hun onderwijssector behoren. De niveauraden hebben tevens een coördinerende rol t.a.v. de afdelingen die onder dat niveau ressorteren.

Een overzicht:

- De Raad voor het basisonderwijs, onder voorzitterschap van de heer L. Van Beneden;
- de afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs, onder voorzitterschap van de heer G. Dens;
- De Raad voor het secundair onderwijs, onder voorzitterschap van de heer J. Wellens;
- de afdeling voor het algemeen secundair onderwijs onder voorzitterschap van de heer M. Van den Broeck;
- de afdeling voor het kunstsecundair onderwijs onder voorzitterschap van mevrouw D. Kaspendakis;
- de afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs onder voorzitterschap van de heer L. Jacobs;
- de afdeling voor het buitengewoon secundair onderwijs onder voorzitterschap van de heer N. Huygelier;
- De Raad voor het hoger onderwijs, onder voorzitterschap van de heer G. Van Horebeek;
- de afdeling voor het universitair onderwijs, onder voorzitterschap van de heer J. Van Houtte;
- de afdeling voor het hoger onderwijs van het lange type, onder voorzitterschap van de heer P. Cottenie;
- de afdeling voor het hoger onderwijs van het korte type, onder voorzitterschap van de heer R. Vermeesch,

7 Cfi infra p 16-17

8 Cfi infra p 34

9 Cfi infra p 10

- De Raad voor het volwassenenonderwijs, onder voorzitterschap van de heer D. Debroey;
- de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie, onder voorzitterschap van de heer C. Janssens;

Een derde niveau binnen de structuren van de Vlaamse Onderwijsraad vormen permanente commissies en tijdelijke werkgroepen¹⁰. Ze werken onder het gezag van de Algemene Raad of de niveauraden. In werkgroepen en commissies kan, meer dan in de raden en afdelingen, een beroep worden gedaan op de inbreng van deskundigen.

1.4 SAMENSTELLING

Bij de samenstelling van de raden en afdelingen werd geopteerd voor een participatief model waarin zowel de onderwijsverstrekkers als de gebruikers van onderwijs vertegenwoordigd zijn. Het overleg tussen de direct betrokkenen moet echter bevraagd, gestoffeerd en getoetst worden aan de inzichten, zowel van de ruimere samenleving als van onderwijsdeskundigen. Deze samenstelling maakt een intense wisselwerking mogelijk tussen de praktijk, het beleid en de resultaten van (onderwijskundig) onderzoek.

Daarom bestaat de Vlaamse Onderwijsraad uit:

- Onderwijsgeledingen: inrichtende machten, personeel, ouders (in de Raden voor het hoger en het volwassenenonderwijs: studenten of gebruikers). Binnen deze geledingen is er een pariteit voorzien tussen de vertegenwoordigers van het officieel en het vrij onderwijs;
- vertegenwoordigers van de sociaal-economische of sociaal-culturele milieus;
- deskundigen vanuit het departement onderwijs en vanuit de universiteiten¹¹.

1.5 EEN EVALUATIE NA TWEE JAAR WERKEN

De evaluatie van de werking was in het voorbije werkjaar een belangrijk discussiepunt voor de onderwijsraad. Bij deze gesprekken werd ook overlegd met de Vlaamse Minister van onderwijs. Dit alles resulteerde in een aantal nieuwe interne afspraken¹².

Een eerste probleem betreft de plaats van de onderwijsraad in het proces van beleidsvoorbereiding. Om een kwalitatief overheidsbeleid inzake onderwijs uit te bouwen, is het wenselijk zowel degenen die het beleid moeten "ondergaan" als zij die het moeten uitvoeren, bij de bepaling ervan te betrekken. Binnen dit overleg is er echter nood aan coördinatie. Dit was al een van de uitgangspunten bij de oprichting van de Vlor.

Toch is het niet zo evident om de Vlor een plaats te geven in het geheel van de overleg- en onderhandelingsstructuren. Naast het officiële overleg met de inrichtende machten, het overleg en de onderhandelingen met de vakorganisaties en het advies van de Serv, blijven parallelle officieuze overlegkanalen functioneren.

Daarenboven drong zich een profilering op van de verschillende instanties die in de beleidsvoorbereiding geraadpleegd worden. In tegenstelling tot de onderwijsraad die de onderwijskundige uitzichten van het onderwijsbeleid bewaakt, brengt de Serv advies uit over de sociaal-economische implicaties van voorontwerpen van decreet. De vakorganisaties en de inrichtende machten participeren aan het overleg in de Vlor. Daarom gaan ze ermee akkoord dat het syndicaal overleg syndicale materies behandelt en niet de onderwijskundige uitzichten; de inrichtende machten stemmen ermee in dat het overleg met de inrichtende machten enkel wordt samengeroepen als ze van oordeel zijn dat hun eigen standpunt onvoldoende terug te vinden is in het advies van de Vlor.

Diverse diensten zoals het departement onderwijs, de inspectie en de DVO spelen een belangrijke rol bij de beleidsvoorbereiding. De positie van deze leden binnen de onderwijsraad is onduidelijk. Daarom zullen de vertegenwoordigers van de overheid voortaan informatie vers-

¹⁰ Een overzicht van deze structuren is te vinden als bijlage 3

¹¹ Aangezien de universiteiten betrokken partij zijn bij het overleg binnen de Raad voor het hoger onderwijs en zijn afdelingen, zeten in deze Raad en afdelingen enkel deskundigen uit de administratie. Wel is uitdrukkelijk bepaald dat voor belangrijke materies een beroep kan worden gedaan op deskundigen ad hoc

¹² De tekst van het reglement van orde is te vinden in een afzonderlijke publicatie van de Vlor

trekken en toelichting geven bij beleidsvoor-nemens. Zij nemen niet deel aan de eigenlijke be-sluitvorming. Belangrijke adviesvragen zullen best door een vertegenwoordiger van de minister worden toegelicht zoals dit al gebeurde voor de plannen voor de herstructurering van het hoger onderwijs.

In dit verband dient er ook voor gezorgd de be-voegdheden van adviserende commissies binnen de administratie duidelijk af te bakenen t.o.v. deze van de Vlaamse Onderwijsraad. In dit kader past de vraag van de raad om in het de-creet betreffende het onderwijs, IV de bevoegd-heden van de Commissie van advies voor het buitengewoon onderwijs (Cabo) precies te om-schrijven. Op deze vraag werd evenwel niet in-gegaan.

Aan de andere kant dient het advieswerk de beleidsverantwoordelijkheid van de minister en de Vlaamse Raad ten volle te respecteren. Door-dat de onderwijsraad pas in het allerlaatste sta-dium van de beslissing om advies gevraagd wordt, verliest het aan impact. Daarom vraagt de Algemene Raad dat voorontwerpen van de-creet in eerste instantie voor advies voorgelegd worden aan de Vlaamse Onderwijsraad, en dat de andere overlegprocedures nadien volgen.

In de toekomst kunnen tevens aanbevelingen worden geformuleerd in volle beleidsvoorberei-ding. Het gaat om een toetsing van de beleids-voornemens aan alle betrokkenen uit het onder-wijsveld. Deze persoonlijke bedenkingen van de leden die de geleding als dusdanig niet binden, dragen een vertrouwelijk karakter zodat de be-leidsruimte van de minister niet beperkt wordt.

De unanimiteit in de adviezen kan eveneens de beleidsruimte beperken. Een ander kwalijk gevolg van het streven naar unanimiteit is het feit dat standpunten afgevlakt worden en daar-door aan relevantie verliezen. Daarom opteert de raad ervoor om de adviezen zo duidelijk en zo coherent mogelijk te formuleren. Als het niet mogelijk blijkt een consensus te bereiken, wor-den de verschillende standpunten naast mekaar verwoord. Het advies geeft in dit geval de ver-schillende benaderingen en opties weer. Daarom ook zullen de voorbereidende werkgroepen zo sa-mengesteld worden dat de verschillende strek-kingen erin aan bod komen en er een tegenspre-kelijk debat kunnen voeren.

Een tweede voorname kritiek betreft een ge-brek aan coherentie tussen de adviezen van de vele structuren binnen de onderwijsraad. Voor sommige sectoren is een permanente werking van een raad of afdeling overbodig. Een werking

ad hoc kan aan de behoefte voldoen. Daarom kan het Vast Bureau de werking van een raad of afdeling opschorten indien het vaststelt dat er geen behoefte is aan een permanente werking.

Ook krijgt het Vast Bureau een coördinerende opdracht t.a.v. de werking van raden, afdelin-gen, commissies en werkgroepen. Onverminderd de autonomie van de raden en afdelingen, wijst het adviesopdrachten, prioriteiten of onder-zoeksopdrachten toe. Tevens beoordeelt het de consistentie van de adviezen t.a.v. andere uitge-brachte adviezen en t.a.v. algemene onderwijs-kundige belangen en prioriteiten. Indien dat niet het geval is, bekijkt de betrokken instantie de materie opnieuw.

Een derde element van kritiek betrof de on-derbouw van adviezen en de inbreng van ex-terne deskundigen o.m. uit de wetenschappe-lijke wereld. Al herhaalde keren werd de wens uitgedrukt om tot beter gefundeerde adviezen te komen. Vernieuwende inzichten uit wetenschappelijk onderzoek kunnen de kwaliteit van het advieswerk in belangrijke mate versterken. Dit kan door de voorbereidende stukken die het per-manent secretariaat ter beschikking stelt. De Algemene Raad opteert er ook voor om deze in-tentie structureel te vertalen. Voor de belang-rijke prioriteiten zal een werkgroep van externe deskundigen worden samengesteld die vooraf-gaand aan de discussie relevante gegevens en inzichten samenbrengt. Het kan hierbij zowel om bestuursmatige als om wetenschappelijke gegevens gaan die hetzij in het advies gente-greerd worden, hetzij als een afzonderlijk stuk aan het advies worden toegevoegd. In raden en afdelingen zal meer gebruik gemaakt worden van de inbreng van experts ad hoc.

2. Het permanent secretariaat

2.1 DE PERSONEELSFORMATIE¹³

De Vlaamse Onderwijsraad beschikt over een permanent secretariaat dat, onder het gezag van de Algemene Raad, geleid wordt door een algemeen secretaris en een adjunct-algemeen secretaris. Voorts fungeren binnen het statutaire kader vier opdrachthouders en twee administratieve secretarissen.

Het decreet bepaalt ook dat gedetacheerden uit de administratie of personeelsleden uit het onderwijs of de PMS-sector kunnen tewerkgesteld. De Vlaamse Onderwijsraad kan tevens binnen zijn dotatie contractuele personeelsleden aanwerven voor studie-opdrachten of secretariaatswerk.

De personeelsleden van het permanent secretariaat verzamelen de nodige documentatie en bereiden studies voor die nodig zijn voor de werkzaamheden van de Vlaamse Onderwijsraad.

2.2 BESPREKINGEN INZAKE PERSONEELSSTATUUT

Het besluit van de Vlaamse Regering van 24 november 1993 houdende de organisatie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de regeling van de rechtspositie van het personeel zal in grote lijnen ook van toepassing zijn op de personeelsleden van het permanent secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad. Het decreet betreffende het onderwijs, II stelt immers dat de personeelsleden van de onderwijsraad onderworpen zijn aan de regels die gelden voor de diensten van de Vlaamse Executieve. Wel kan de Vlaamse Regering op een aantal punten afwijkende bepalingen toestaan; deze worden opgenomen in een bijzonder statuut.

Als instelling ressorterend onder de Vlaamse regering, is de Vlaamse Onderwijsraad ook gehouden een emancipatie-ambtenaar aan te stellen. Mevrouw R. Herpelinck werd met deze opdracht belast.

Prioriteiten voor de werking in 1994

In de loop van 1994 zal het bijzonder statuut voor de Vlaamse Onderwijsraad goedgekeurd worden.

2.3 DE OPENBAARHEID VAN BESTUUR

Het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de openbaarheid van bestuursdocumenten in de diensten en instellingen van de Vlaamse Executieve verplicht de Vlaamse openbare instellingen tot actieve en passieve openbaarheid van bestuur. Actieve openbaarheid impliceert dat in alle instellingen een informatie-ambtenaar wordt aangesteld die de burgers voorlicht over het beleid dat in de instelling wordt gevoerd. Passieve openbaarheid betekent dat burgers bestuursdocumenten kunnen inzien en hierover toelichting kunnen krijgen van de ombudsdienst van de betrokken instelling. Beide functies worden in de Vlaamse Onderwijsraad opgenomen door mevrouw P. Caremans.

2.3.1 Verslag van de informatie-ambtenaar¹⁴

De Vlaamse Onderwijsraad publiceert trimestrieel een *Nieuwsbrief* die naar alle leden van raden en afdelingen en naar alle genteresseerde buitenstaanders wordt verstuurd. In deze periode wordt een overzicht gegeven van de werking van de onderwijsraad. Meer in het bijzonder ligt de klemtoon op de uitgebrachte adviezen.

¹³ Een volledig overzicht van de personeelsformatie is te vinden als bijlage 4

¹⁴ Een overzicht van alle publikaties van de Vlaamse Onderwijsraad in 1993 is te vinden als bijlage 5

In de reeks *Vlor-cahiers* worden belangrijke adviezen in extenso gepubliceerd voor de geïnteresseerden.

Naast het publikatiebeleid staat de informatie-ambtenaar in voor de contacten met de pers en voor de contacten met het publiek. Bij het uitbrengen van belangrijke adviezen en bij andere opvallende initiatieven van de onderwijsraad verstuurt de informatiedienst persberichten naar de belangrijkste persagentschappen, kranten en de vakpers. Over belangrijke standpunten of evenementen wordt een persconferentie georganiseerd.

De meeste belangstelling van de pers was er voor de lerarenopleiding, de hervorming van het hoger onderwijs, de non-discriminatieverklaring en de gelijke toegang van jongens en meisjes tot het secundair onderwijs.

Initiatieven in 1994

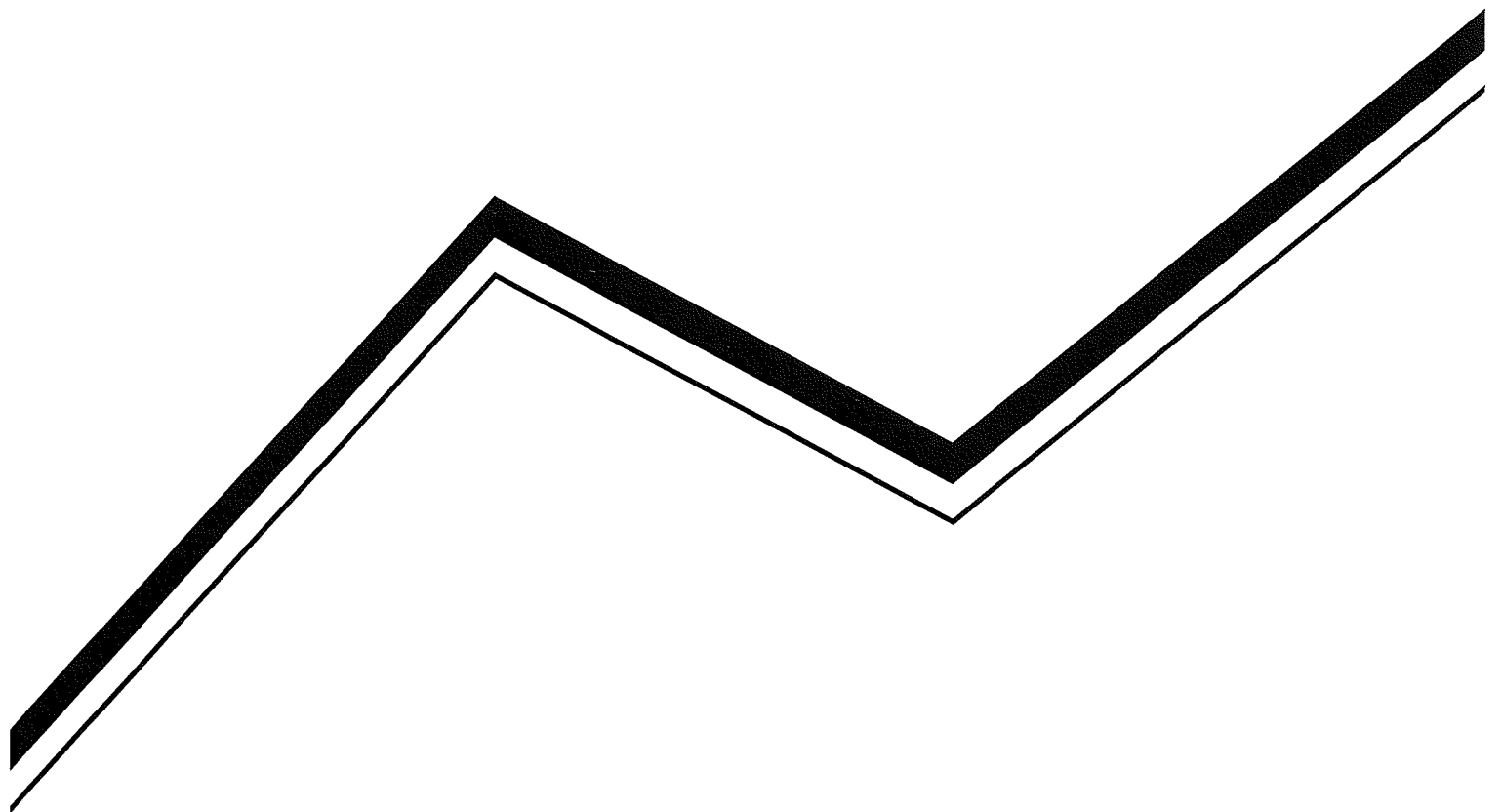
De onderwijsraad wenst dat zijn werking beter bekend wordt bij het brede publiek maar vooral bij directies en leerkrachten. Daarom wordt vanaf 1994 een vernieuwde *Nieuwsbrief* gestuurd naar alle scholen en naar alle instellingen voor hoger onderwijs.

Studies over belangrijke onderwijskundige problemen die niet het voorwerp uitmaken van een advies, worden in de toekomst gepubliceerd onder de vorm van *Werkschriften*.

2.3.2 Verslag van de ombudsdienst

De onderwijsraad brengt advies uit over een aantal materies die rechtstreeks de belangen van individuen raken: nl. deze voor netoverschrijdende detacheringen en de aanvragen voor de erkenning van de wetenschappelijke of professionele bekendheid. Dossiers van lokale scholen betreffen aanvragen over planificatie en programmatie en instellingsgebonden aanvragen voor het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs (o.a. uitbreiding van ritten). De participatiecolleges bemiddelen als er in de participatieraad van een gesubsidieerde school een conflict gerezen is.

De ombudsfunctie binnen de onderwijsraad is dus eerder beperkt omdat slechts in beperkte mate individuele dossiers behandeld worden. Daarenboven gaat het slechts om adviezen. De minister of de administratie nemen de uiteindelijke beslissing. Tot op heden werd nog geen officieel beroep gedaan op de ombudsdienst.

Krachtlijnen van het onderwijsbeleid

Visies van de onderwijsraad

1. De maatschappelijke functies van onderwijs

1.1 VISIE OP ONDERWIJS

De onderwijsraad besliste op 16 maart 1993 om van het uittekenen van een visie op de maatschappelijke functies van onderwijs een prioritair discussiethema te maken. De nood aan een dergelijke toekomstvisie groeide vanuit een aantal fundamentele discussies die het technische niveau overstijgen zoals deze over de lerarenopleiding, de zorgbreedte van het onderwijs, de non-discriminatie of de eindtermen. Telkens duiken in deze dossiers vragen op die verband houden met de verwachtingen die aan het onderwijssysteem worden gesteld. Het is wenselijk om de impliciete opvattingen over wat goed onderwijs is, in kaart te brengen. Deze discussie moet resulteren in een globaal referentiekader waarbinnen de toekomstige uitdagingen waar het onderwijs mee geconfronteerd wordt, kunnen geïdentificeerd worden.

De onderwijsraad is niet de enige instantie die deze leemte aanvoelt. Ook in de middellange-termijnvisie van de Vlaamse Regering zoals omschreven in "Vlaanderen - Europa 2002", wordt ervoor geopteerd om een debat te voeren over de maatschappelijke functies die de verschillende sociale groepen aan onderwijs en vorming toeschrijven. De discussie over de visie op onderwijs is daardoor mede een antwoord op die vraag vanwege de overheid. De maatschappelijke discussie over de eindtermen voor het basisonderwijs zoals die eind 1993 werd gevoerd, biedt eveneens aanknopingspunten voor de ontwikkeling van een visie op onderwijs. Tot slot werkte de Franstalige "Conseil d'éducation et de formation" een witboek uit over de fundamentele doelstellingen van onderwijs en vorming.

Een dergelijke fundamentele opdracht kan

niet zomaar: daarom besliste de Algemene Raad om de discussie over minstens twee jaar te spreiden. In een eerste fase wordt de problematiek verkend op basis van een literatuurstudie, toegespitst op de relatie onderwijs - samenleving. Een tweede fase omvat een discussiefase waarbij eerst de maatschappelijke groepen bevroegd worden. Hierna reflecteren de onderwijsgeledingen vertegenwoordigd in de Vlor, over deze resultaten. Op basis van de resultaten van deze discussie wordt een globale synthese gemaakt.

1.2 OPDRACHTEN VAN ONDERWIJS T.A.V. ANDERE VORMINGS- EN OPLEIDINGSINITIATIEVEN

Naast het reguliere onderwijs bieden diverse andere diensten van de Vlaamse gemeenschap opleidingen aan. De voornaamste aanbieders op dit terrein zijn de Vlaamse Dienst voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (VDAB) en het Vlaams Instituut voor zelfstandig ondernemen (Vizo). Deze opleidingen raken aan het onderwijsaanbod van het technisch en beroepssecundair onderwijs, het onderwijs voor sociale promotie en de basiseducatie.

Herhaaldelijk al werd gepleit voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen en andere publieke educatieve voorzieningen gefinancierd of gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap: we verwijzen naar de beleidsvisie "Vlaanderen - Europa 2002"¹⁵ en besprekingen in de Vlaamse Raad over de begroting onderwijs en vorming¹⁶. In essentie gaat het er om af te lijnen welke taken door onderwijs worden opgenomen. Deze problematiek vormt een specifiek uitzicht van de discussie over de maatschappelijke functies van onderwijs.

15 *Vlaanderen - Europa 2002 Een project van de Vlaamse Regering*, p 125

16 *Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse gemeenschap voor het begrotingsjaar 1994*, verslag namens de commissie voor onderwijs, vorming en wetenschapsbeleid, stuk 15 (1992-1993) nr 11-H

1.2.1 Het volwassenenonderwijs

1.2.1.1 Een werkgroep van de Vlaamse Regering werkt aan een voorstel om overlappingsen in het aanbod te vermijden en samenwerking en het gemeenschappelijk gebruik van infrastructuur te bevorderen¹⁷. De raad wacht op een initiatief van de coördinerende Minister van Onderwijs.

1.2.1.2 Taakafspraken inzake het aanbod "Nederlands als tweede taal" (NT 2) voor volwassenen.

Een eerste gesprek over terreinafbakening tussen de basiseducatie, de integratiecentra voor migranten, het onderwijs voor sociale promotie en de VDAB vond plaats in het kader van de ronde-tafelconferentie over het aanbod NT 2. De ronde-tafelconferentie werd gehouden op 17 juni 1993. Een aantal krachtlijnen uit deze besprekingen kunnen richtinggevend zijn voor de discussie ten gronde¹⁸. Daarom wordt er bij stilgegaan.

De Raad gaat uit van een analyse van de behoeften. Aangezien een systematische inventarisatie van de behoeften ontbreekt, moet voorlopig uitgegaan worden van een aantal indicaties. De Raad koppelt aanbodssoorten aan deelnemersprofielen. De verschillende initiatieven zijn van mekaar te onderscheiden op basis van de beginsituatie van hun cursisten (taalvaardigheid en scholingsniveau) en op basis van de behoeften in het leef- en arbeidsmidden waar ze op inspelen. De verwachtingen van de samenleving waaronder aan de tewerkstellingskansen de grootste aandacht moet gegeven worden, vormen een andere invalshoek.

Een tweede ordeningsprincipe slaat op de vorm en de inhoud van het aangeboden, nl. algemeen Nederlands dan wel Nederlands voor specifieke doelen.

Op basis van deze uitgangspunten bestaat het aanbod uit een basisniveau, een geïntegreerd aanbod in vak- of beroepsopleiding en taalbeheersingsniveaus (gevorderden). Deze structuur maakt het ook mogelijk om taakafspraken te maken, op basis van een inschatting van de specifieke deskundigheid van de verschillende aanbieders: NT 2 op basisniveau voor laaggeschool-

den is een opdracht voor de basiseducatie; basis-cursussen voor hoger geschoolden worden aangeboden in het onderwijs voor sociale promotie. Binnen het geïntegreerde aanbod in vak- en beroepsopleiding hebben zowel het onderwijs voor sociale promotie als de VDAB en het Vizo een eigen invalshoek. Binnen het onderwijs voor sociale promotie gaat het om diploma- en beroepsgerichte opleidingen in combinatie met taalonderwijs. De VDAB mikt op tewerkstellingsgerichte beroepsopleidingen. Derden kunnen, in samenwerking met de VDAB, een aanbod realiseren. Zo richt de VDAB zich op een specifiek doel nl. het Nederlands op de werkvloer.

Er wordt gepleit om het aanbod van de integratiecentra op te nemen in het educatieve bestel. Als verschillende aanbieders op hetzelfde werkveld actief zijn, dan maken ze afspraken over doorstroming en doorverwijzing. De Raad pleit voor een beperking in het aanbod. Verwante behoeften kunnen gegroepeerd worden. Eindtermen moeten de niveaus inhoudelijk aflijnen. De samenleving legt haar verwachtingen vast in vergelijkbare niveaus van certificering.

Op basis van de vaststelling dat onvoldoende gegevens voorradig waren over de certificering van dit aanbod, bepleitte de raad bij de Algemene Raad de uitbesteding van een studieopdracht.

Opvolging van het advies

Het bovenstaande advies was een standpuntbepaling van de Raad in functie van de ronde-tafelconferentie NT 2. Op deze conferentie werden een aantal beleidsaanbevelingen geformuleerd over de kerntaken en taakafspraken tussen de organisatoren, de planning en coordinatie van het aanbod en de kwantitatieve doelen. Ook pleiten de deelnemers aan de conferentie voor een inhoudelijke en organisatorische afstemming op korte termijn en voor kwaliteitsbewaking en -bevordering op lange termijn¹⁹.

De aanbevelingen van de ronde-tafelconferentie gaan uit van dezelfde visie als deze die de raad ontwikkelde. Onderwijsinstanties brengen de deelnemers een redzaamheidsniveau van taalvaardigheid bij. Voor cursisten die doorstromen naar beroepsopleiding en tewerkstelling, bouwen de opleidingsinstanties (VDAB en Vizo)

17 *Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1994*, Verslag namens de commissie voor onderwijs, vorming en wetenschapsbeleid, stuk 15(1992-1993) nr 11-H, p 12

18 Raad voor het volwassenenonderwijs, *Advies betreffende krachtlijnen voor een aanbod "Nederlands als tweede taal voor volwassenen"*, 19 04 93 (ref RVOL/WNI/ADV/002)

19 RONDETAFELCONFERENTIE NEDERLANDS ALS TWEDE TAAL VOOR VOLWASSEN MIGRANTEN EN ANDERSTALIGEN IN VLAANDEREN *Verslagboek en aanbevelingen Naar een samenhangend en kwalitatief cursusaanbod Nederlands als tweede taal voor volwassen migranten en anderstaligen in Vlaanderen* Juni 1993

verder op het basisniveau verworven in het onderwijs.

waken over het aanbod. Het lijkt vanzelfsprekend dat de coördinatieproblematiek hier in de eerste plaats ter sprake komt.

Prioriteiten voor de werking in 1994

De Raad voor het volwassenenonderwijs verwacht verder betrokken te worden bij de opvolging van de aanbevelingen van de rondetafelconferentie NT 2 voor volwassenen. In december 1993 gelastte de Algemene Raad het steunpunt NT 2 met een studieopdracht over certificering van het aanbod NT 2. Als deze studie eind maart 1994 wordt voorgelegd, zal de Raad voor het volwassenenonderwijs zeker nog deze problematiek verder opnemen.

1.2.2 Het technisch en het beroepssecundair onderwijs

De Staten-Generaal voor het technisch secundair onderwijs beslisten te streven naar een rationele spreiding en groepering van de verschillende studierichtingen²⁰. Deze intentie veronderstelt echter dat er een helder afgelynde taakafbakening en afstemming gebeurt zowel t.a.v. andere onderwijsvormen en -sectoren (hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, onderwijs voor sociale promotie, 7de specialisatiejaren). In een tweede discussiemoment vragen de Staten-Generaal ook aandacht voor andere opleidings- en vormingscircuits (VDAB, Vizo). Deze vaststelling geldt niet enkel voor het technisch onderwijs maar is evenzeer van toepassing op het beroepssecundair onderwijs. De andere opleidingen die erkend worden in het kader van de deeltijdse leerplicht, zijn er een uiting van.

De discussies over de beroepsprofielen²¹ en de vertaling van die beroepsprofielen in beroepsopleidingsprofielen (binnen de sector onderwijs) kunnen ongetwijfeld aanknopingspunten bieden voor de discussie over de verhouding tussen onderwijs en andere opleidings- en vormingsinitiatieven. Dit geldt zeker indien de beroepsopleidingsprofielen ook rekening houden met de behoeften aan permanente vorming en omscholing tijdens de loopbaan.

Prioriteiten voor de werking in 1994

De Raad voor het secundair onderwijs zal worden voorgesteld een werkgroep "Planificatie" op te richten die op het centrale niveau moet

²⁰ Cfr infra p 47

²¹ Cfr infra p 35

2. Algemene trends in de beleidsvoering

Uit diverse documenten²² blijkt dat de overheid bij het vastleggen van haar beleid uitgaat van een aantal a priori's. Het dossier van het hoger onderwijs en dat van het volwassenenonderwijs fungeren op dit terrein als een soort pilootprojecten.

2.1 DE TOTSTANDKOMING VAN EEN EIGEN ONDERWIJSREGELGEVING

De overdracht van de bijna volledige onderwijsbevoegdheid naar de Gemeenschappen stimuleerde de Vlaamse regering om de hele onderwijsregelgeving aan een kritische evaluatie te onderwerpen. Dit impliceerde dat voor een aantal domeinen volledig nieuwe kaders werden uitgetekend: de eenheidsstructuur in het secundair onderwijs en het decreet betreffende de universiteiten waren de meest in het oog springende. Daarnaast werd ook een eigen regelgeving uitgewerkt voor de kwaliteitsbewaking, de rechtspositie van het personeel en de participatie.

Tijdens de bespreking van het decreet betreffende het onderwijs, IV in de Vlaamse Raad werd dit streven nog meer gespecificeerd²³. Het is de bedoeling om de onderwijswetgeving te systematiseren en uit te zuiveren. Er komt één basisdecreet voor alle niveaus, enkele specifieke niveau-overstijgende decreten en één raamdecreet per onderwijsniveau of -sector, aangevuld met een zo beperkt mogelijk aantal uitvoeringsbesluiten.

Ook in 1993 werden de Algemene Raad verza-

meldecreten voorgelegd. Waar de onderwijsdecreten, I, II en III handelden over belangrijke structurele opties van het Vlaamse onderwijsbestel (eenheidsstructuur, navorming, onderwijsraad), zijn de onderwijsdecreten, IV en V, die in 1993 besproken werden, eerder technisch van aard.

Het decreet betreffende het onderwijs, IV vulde enkele reglementaire leemtes op inzake de rechtspositie van het personeel in het gemeenschapsonderwijs en het gesubsidieerd onderwijs, inzake het politiek verlov voor wie een ambt in het onderwijs bekleedt, de tellingsdatum in het kleuteronderwijs, de cumulatierегeling en de sancties bij niet optimaal gebruik van de onderwijstijd. Met het oog op de hervorming van het hoger onderwijs verstrekt door de hogescholen, besliste de Vlaamse Raad ook om een beperkte benoemingsstop in te voeren en een inspraakregeling ad hoc tijdens de operatie schaalvergroting op te leggen²⁴. Daarnaast regelde het onderwijsdecreet, IV een aantal leemtes en onnauwkeurigheden in de vigerende regelgeving waarop gewezen werd door het Arbitragehof, de Raad van State en het Rekenhof.

Het advies van de onderwijsraad van 19 januari 1993 belicht vooral de onderwijskundige betekenis van de voorstellen²⁵. Louter technische opmerkingen of materies die het voorwerp uitmaken van syndicaal overleg, werden niet behandeld. Het advies was overwegend positief over de voorgestelde maatregelen. Specifieke uitzichten ervan worden bij het betrokken thema besproken.

22 *Beleidsverklaring van de Vlaamse regering*, februari 1992, *Vlaanderen - Europa 2002 Een project van de Vlaamse regering* Brussel, 1993, *Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1994*, Verslag van de Commissie voor onderwijs, vorming en wetenschapsbeleid, stuk 15 (1992-1993) nr 11-H

23 *Ontwerp van decreet betreffende het onderwijs, IV*, verslag namens de commissie voor onderwijs, vorming en wetenschapsbeleid, stuk 202 (1992-1993) nr 3

24 Cfr. infra p 47-49

25 Algemene Raad, *Ontwerp-decreet betreffende het onderwijs, IV*, 19 januari 1993 (ref AR/ADV/93-02)

Het decreet betreffende het onderwijs, V regelt de organisatie van het academiejaar 1993-1994 en de overgangsmaatregelen die vereist werden door de klassering van het hoger kunst-onderwijs in het hoger onderwijs van het lange type. Andere bepalingen betreffen een blokke-ring van de vaste benoemingen in een aantal ambten in het secundair en het buitengewoon secundair onderwijs, de tegemoetkoming van de werkgevers in de vervoerskosten, de doctoraten op proefschrift, de cumulatie in het universitair onderwijs en de controle op afwezigheid wegens ziekte. Tot slot worden ook een aantal onnauw-keurigheden uit het onderwijsdecreet, IV recht-gezet.

Het advies betrof slechts enkele van de hier-boven opgesomde materies aangezien nogal wat bepalingen grondig geamendeerd of toegevoegd werden tijdens de besprekingen in de commissie van de Vlaamse Raad²⁶. Ook inzake dit vooront-werp worden de specifieke uitzichten besproken bij het betrokken thema.

Prioriteiten voor de werking in 1994

Herhaaldelijk werd al aangekondigd dat de overheid er zou naar streven om per onderwijs-niveau één kaderwet op te stellen. Dit moet de helderheid van de wetgeving ten goede komen. In 1993 werd gewerkt aan een raamwetgeving voor het onderwijs verstrekt door de hogescho-len en voor het volwassenenonderwijs. Inzake de toekomst van beide dossiers moeten er in 1994 meer duidelijkheid komen.

Indien de overheid inderdaad streeft naar raamdecreten per niveau, naast een aantal ni-veau-overstijgende decreten, zullen de verschil-lende bevoegde raden en afdelingen deze priori-teit moeten opnemen. De ontwikkeling van een visie op het basisonderwijs zoals deze raad zich voorneemt, zal in dit kader zeker nuttig zijn.

2.2 EEN EFFICIENTE AANWENDING VAN DE OVERHEIDSMIDDELEN

De bespreking van de onderwijsbegroting 1994 vormde eens te meer een aanleiding voor een debat over de beheersing van het onderwijsbud-get, dat meteen het grootste deel van de begro-ting van de Vlaamse Gemeenschap bedraagt. Tijdens de begrotingsdiscussies voor het jaar

1993 werd vooral gepleit voor fundamentele structurele oplossingen o.m. door verschillende onderwijsvormen en -sectoren te herstructure-ren. In dat verband werd verwezen naar de toen geconcipeerde herstructurerings in het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs.

Een van de beheersingsmechanismen die naar voren worden geschoven, is dat van de envelop-pefinanciering. Voor het hoger onderwijs ver-strekt door de hogescholen ligt een voorstel voor in het voorontwerp van decreet. De Raad voor het hoger onderwijs boog zich over deze voorstel-len in zijn advies van 15 oktober 1993²⁷. Het totale budget dat besteed kan worden aan de hogescholen, is een vast bedrag bepaald op grond van het budget toegewezen aan het hoger onderwijs buiten de universiteit in het begro-tingsjaar 1994. De Raad is van oordeel dat de problematiek in zijn globaliteit moet bekeken worden d.w.z. ook voor andere onderwijsvormen en -niveaus. Bij het vastleggen van de envelop-pes voor de hogescholen moet rekening gehou-den worden met maatschappelijke ontwikkelin-gen, in het bijzonder op de arbeidsmarkt en de dynamiek van de hogescholen. Het voorziene budget voor de hogescholen werd bepaald op lou-ter pragmatische gronden en niet op grond van een objectieve afweging van de reële noden van de onderwijsvormen. Er werd geen rekening ge-houden met het prijskaartje van een aantal in-novaties die in het voorontwerp van decreet ver-vat liggen.

M.b.t. het volwassenenonderwijs werden geen voorstellen voorgelegd aan de raad.

Bij de bespreking van de onderwijsbegroting 1994 verwees de minister naar twee belangrijke knelpunten die, ondanks inspanningen in het verleden, de begroting blijven domineren: het hoge aandeel van niet-samendrukbare uitgaven (de personeelskost, de werkingsmiddelen, de vastliggende bedragen voor het universitair on-derwijs en de overlapping tussen school- of aca-demiejaar en het begrotingsjaar) en de structu-rele onevenwichten (aandeel wedden is te hoog in vergelijking met het aandeel werkingsmidde-len; aandeel van het secundair onderwijs tegen-over andere onderwijsniveaus en -vormen). In dat kader werden maatregelen aangekondigd in-zake de voorwaarden tot vaste benoeming en inzake de wachtgeldregeling. De nieuwe rege-

²⁶ Algemene Raad, *Advies inzake het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, V*, 7 september 1993 (ref AR/RHE/ADV/014)

²⁷ Raad voor het hoger onderwijs, *Advies inzake het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse gemeenschap en het voorontwerp van bijzonder decreet betreffende het bestuur van de officiële hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap*, 15 oktober 1993 (ref RHO/RHE-JDE/ADV/007)

ling inzake de controle op de afwezigheid wegens ziekte en de controle op het ziekteverlof, zoals decretaal vastgelegd in het decreet betreffende het onderwijs, V passen eveneens in het streven de personeelskost te beheersen.

2.3 HET BEGRIIP "VRIJHEID VAN ONDERWIJS"

Al enkele jaren zijn evoluties aan de gang waarbij in andere, nieuwe termen nagedacht wordt over het begrip "vrijheid van onderwijs"²⁸. Een fundamentele stap hiertoe was de grondwetsherziening van 1988 waardoor nagenoeg de hele onderwijsbevoegdheid werd overgedragen aan de gemeenschappen. In Vlaanderen werd deze overdracht van bevoegdheden gevolgd door het verlenen van autonomie aan het gemeenschaps-onderwijs.

Een nieuwe omschrijving van het begrip "vrijheid van onderwijs" uitgaande van de nieuwe politieke en maatschappelijke visies terzake, zal ongetwijfeld de basis vormen voor een vereenvoudiging van de Vlaamse regelgeving inzake onderwijs²⁹. De oproep in het manifest "Vlaanderen - Europa 2002" om het begrip "vrijheid van onderwijs" te herdenken en opnieuw in te vullen, is in deze context een logische stap³⁰. Deze oproep moet zeker mede in het licht geplaatst worden van het streven naar beheersing van het onderwijsbudget.

De problematiek dient zich aan bij concrete dossiers als het non-discriminatiebeleid voor migrantenjongeren, de gelijke toegang van jongens en meisjes tot instellingen voor secundair onderwijs en de eindtermen. De actualiteit van deze problematiek blijkt ook uit concrete dossiers als dat van de herstructurering van het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs.

Ter voorbereiding van de non-discriminatieverklaring³¹ werd een debat gevoerd over de juridische grondslagen voor een non-discriminatiebeleid, meer specifiek over de afweging tussen het recht op gelijke behandeling en non-discriminatie versus het grondrecht dat de vrijheid van onderwijs voorhoudt. Het gaat om een eerste gedachtenwisseling binnen de onderwijsraad.

Deze discussie is zeker niet af: in dat kader kan verwezen worden naar de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs waar de reorganisatie van het aanbod werd gekoppeld aan de vrije keuze. De uitbouw van het aanbod moet gebeuren enerzijds binnen het vrij en anderzijds binnen het officieel onderwijs. Ook bracht de Raad van State recentelijk hierover adviezen uit.

Prioriteiten voor de werking in 1994

De onderwijsraad kan zich aan deze fundamentele discussie niet onttrekken, zeker niet waar het concrete uitzichten betreft die nauw verweven zijn met dossiers die voorliggen. De invulling van het begrip "vrijheid van onderwijs" binnen de gewijzigde maatschappelijke context, zal zeker de discussie over een aantal dossiers mede bepalen.

2.4 EEN FOCUS OP DE SCHOOL

2.4.1 De lokale autonomie

Een uitvloeisel van het vorige punt is de verschuiving van de klemtoon van het centrale niveau naar het lokale vlak. De school wordt steeds meer erkend als de centrale entiteit die het onderwijs vorm geeft. Processen van onderwijsvernieuwing moeten uitgaan van de school. Op dit niveau is het mogelijk om een analyse te maken van de concrete problemen, waarbij de naast betrokkenen nl. de leerlingen, de ouders en de leerkrachten een inbreng kunnen hebben. Voorstellen om het zittenblijven te beperken of de hervorming van de nascholing gaan daarom uit van de school als centraal gegeven in het onderwijslandschap. Vandaar de erkenning, zeker op het vlak van het centrale onderwijsbeleid, van de autonomie in pedagogisch, didactisch en administratief opzicht. De overheid definieert haar eigen rol als het uittekenen van kaders. Ze reikt door financiering of subsidiëring de middelen voor realisatie aan. Ze bewaakt en bevordert de kwaliteit van het onderwijsgebeuren.

Opnieuw vormt het hogeschooldossier een test-case voor deze visie op het functioneren van de (hoge)school.

28 J. DE GROOF, *De Grondwetsherziening van 1988 en het onderwijs. De schoolvrede en zijn toepassing*, [Gent], [1989], p. 5

29 cfr. supra p. 20

30 *Vlaanderen - Europa 2002. Een project van de Vlaamse Regering*, p. 120

31 cfr. infra p. 25-26

Prioriteiten voor de werking in 1994

Het forum basisonderwijs zal uitvoerig aandacht besteden aan de rol van de school bij het verhogen van de zorgbreedte van het onderwijs. De directie speelt een cruciale rol bij het bepalen van het schoolbeleid. De Raad voor het basisonderwijs zal zich in 1994 buigen over de functie van het schoolhoofd in de basisschool.

Ook de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie wil zich buigen over een vereenvoudiging van de schooladministratie in instellingen voor sociale promotie.

2.4.2 Participatie en medezeggenschap

De versterking van de lokale autonomie veronderstelt eveneens dat de mogelijkheden voor inspraak van personeel en ouders, resp. studenten versterkt worden. Het bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het gemeenschapsonderwijs bepaalt daarom de samenstelling van lokale schoolraden die op het lokale vlak de inrichtende macht vormen.

Voor het gesubsidieerd basis- en secundair onderwijs werd de medezeggenschap geregeld in 1991 door het decreet betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs.

Binnen de Vlaamse Onderwijsraad werden in december 1992 twee participatiecolleges geïnstalleerd, één voor het gesubsidieerd officieel onderwijs en één voor het gesubsidieerd vrij onderwijs. De colleges fungeren als beroepsinstantie voor inbreuken tegen de bepalingen van het decreet. Het college bemiddelt eveneens als de werking van een participatieraad grondig verstoord is. Betwistingen over het al dan niet oprichten van een participatieraad kunnen ahangig gemaakt worden bij het bevoegde college. Ingevolge de onderwijsdecreten, IV en V fungeren de participatiecolleges ook als beroepsinstanties voor het overleg tussen inrichtende macht en personeel tijdens de herstructurering van de hogescholen.

Na één jaar werking blijkt het aantal ingediende klachten bijzonder beperkt. Het participatiecollege voor het officieel gesubsidieerd onderwijs ontving geen enkele formele klacht. Het participatiecollege voor het vrij gesubsidieerd onderwijs behandelde in totaal vijf klachten. Telkens slaagde het participatiecollege erin te

bemiddelen tussen de verschillende partijen. Het optreden van het participatiecollege op zich had in een aantal dossiers al een gunstig effect. Formele in-gebreke-stellingen konden vermeden worden.

Drie van de vijf klachten hadden te maken met discussies over het opstarten van de participatieraden en betroffen het al dan niet oprichten van een participatieraad en de samenstelling van de personeelsgeleding of de geleding van de ouders. Twee andere klachten hadden te maken met de rol en de inspraak van de participatieraad in de fusieplannen van de inrichtende macht.

Dit geringe aantal klachten geeft evenwel geen uitsluitend over de kwaliteit van de participatie in de Vlaamse gesubsidieerde scholen. In sommige koepels werken geëigende systemen voor bemiddeling. De manklopende formulering van het onderwijsdecreet, IV, is er wellicht voor verantwoordelijk dat de bepaling van de hogescholen tot nog toe dode letter is gebleven.

De onderwijsraad besteedt in zijn advieswerk grote aandacht aan de kwaliteit van inspraak en medezeggenschap. In de adviezen over die over de hervorming van het hoger onderwijs van het lange en het korte type werd telkens weer aangedrongen op een goede inspraakregeling³².

Prioriteiten voor de werking in 1994

Wellicht kan het interuniversitaire F.C.F.O.-project 1993 inzake de evaluatie van de werking van de lokale schoolraden en de participatieraden enige klaarheid brengen. De resultaten van dit onderzoek kunnen de aanleiding vormen om de participatieregeling verder te verfijnen.

2.5 HET WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWEN VAN HET ONDERWIJSBELEID EN HET ONDERWIJSKUNDIG ONDERZOEK

De Vlaamse regering streeft naar de wetenschappelijke onderbouwing van het beleid. Globaal betekent dit het opzetten van een geconcentreerd onderzoeksprogramma om op een systematische wijze multidisciplinair beleidsvoorbereidend onderzoek mogelijk te maken. Dit betekent ook het opstellen van relevant statistisch materiaal. De regering wenst een einde te

32 cfi infra p 47-49

maken aan de versnippering van middelen voor het beleidsvoorbereidend onderzoek³³.

De onderwijsraad hecht groot belang aan het onderbouwen van het onderwijsbeleid met resultaten van het (onderwijskundig) onderzoek; dit in overeenstemming met de bepalingen van het decreet, II³⁴. Daarom bracht hij op eigen initiatief advies uit over het beleidsgericht onderwijskundig onderzoek.

Op 16 juni 1992 bracht de Vlaamse Onderwijsraad advies uit over de prioritaire aandachtspunten bij de allocatie van het Fonds voor Collectief Fundamenteel Onderzoek op Ministerieel Initiatief, begroting 1993³⁵. De Raad pleitte hier voor een tweesporenbeleid. Enerzijds is er het onderzoek binnen een aantal kernthema's waarbij projectmatig en multidisciplinair gewerkt wordt op middellange termijn. Anderzijds is er het kortlopend onderzoek dat eerder gericht is op de beantwoording van direct relevante beleidsvragen. De Vlaamse Onderwijsraad blijft bovendien van mening dat het onontbeerlijk is om aan de uitvoering van bepaalde beleidsmaatregelen evaluatieonderzoek te koppelen dat zowel kort- als langlopend van aard kan zijn.

De Vlaamse Onderwijsraad stelde eind 1993 vast dat er op deze voorstellen geen enkele reactie kwam³⁶. Bovendien werden de onderzoeksprojecten 1993 pas in december 1993 toegewezen. Ook op procedureel vlak heerst grote onduidelijkheid.

De afwezigheid van beleidsbeslissingen staat haaks op de kritieken en op de aanbevelingen die werden geformuleerd door de deskundigen van de Oeso. Het beleid formuleert intentieverklaringen dienaangaande doch de reële situatie is sinds 1990 ongewijzigd gebleven. Nog altijd kiest de minister een aantal projecten uit deze die door de onderzoekers worden ingediend.

De Vlaamse Onderwijsraad adviseert, conform de Oeso-evaluatie, om meer middelen vrij te maken voor onderwijskundig onderzoek. Tegelijkertijd dient het onderwijsonderzoek dat rechtstreeks uitgevoerd wordt met overheidsgelden, effectiever georganiseerd te worden. Dit vereist op korte termijn de uitwerking van een degelijke procedure voor onderzoekscoördinatie en -programmatie over de diverse onderzoeks-

fondsen heen. Programmering wordt voor meerdere jaren uitgewerkt. De Vlaamse Onderwijsraad adviseert de Minister van Onderwijs opnieuw om te onderzoeken hoe daar in Vlaanderen op korte termijn uitvoering aan kan gegeven worden.

De Vlaamse Onderwijsraad dringt er bij de Minister op aan om op korte termijn de nodige maatregelen te nemen met betrekking tot het onderwijskundig wetenschappelijk onderzoek en zodoende voor de huidige onduidelijke situatie dringend een structurele oplossing te zoeken met het oog op het begrotingsjaar 1994. De Vlaamse Onderwijsraad wil zijn verantwoordelijkheid in dit dossier opnemen.

2.6 DE INTERNATIONALISERING VAN HET ONDERWIJSSYSTEEM

In toepassing van het Verdrag van Rome bleef het onderwijs een marginale aangelegenheid voor de Europese Gemeenschap. De bemoeienis met onderwijs gebeurde enkel vanuit een economisch perspectief, nl. vanuit dat van de mobiliteit van de werknemers. Daarom vaardigde de Europese Gemeenschap diverse richtlijnen uit over de equivalentie van de diploma's.

Het Verdrag van Maastricht dat in 1993 werd goedgekeurd, verschaft voor het eerst een legale en budgettaire basis om een onderwijspolitiek buiten de strikte "beroepsopleiding" uit te bouwen. Het Verdrag van Maastricht pleit voor de ontwikkeling van de Europese dimensie in het onderwijs en voor de bevordering van de mobiliteit van studenten en docenten, de samenwerking tussen instellingen, de uitwisseling van informatie en de bevordering van het afstandsonderwijs. Meer specifiek voor de beroepsopleiding wordt geopteerd voor aanpassing aan de behoeften van de arbeidsmarkt en een betere toegang tot de opleiding.

Het Belgische voorzitterschap van de Raad van Ministers stimuleerde de onderwijswereld eveneens tot reflectie over de rol van Europa in het onderwijs. Binnen de Vlaamse Onderwijsraad werd het thema niet als zodanig opgenomen.

Toch heeft de internationalisering van het on-

33 *Het wetenschapsbeleid in Vlaanderen* Beleidsbrief voor 1994 Vlaamse Raad, stuk 417 (1993-1994) nr 1, p 14-15

34 cfr supra p 7-8 en 10

35 Algemene Raad, *Onderwijsgericht wetenschappelijk onderzoek*, 16 juni 1992 (ref AR/ADV/92-7)

36 Algemene Raad, *Advies van de Vlor i v m wetenschappelijk onderzoek - begroting 1994*, 19 oktober 1993 (ref AR/PDL/ADV/016)

derwijs betekenis voor enkele concrete dossiers waar de onderwijsraad aan werkt.

Binnen de Raad voor het hoger onderwijs werd een advies uitgebracht over de herstructurering van het onderwijs verstrekt door de hogescholen³⁷. Een van de uitgangspunten die aan deze herstructurering ten grondslag ligt, is precies de nood om de concurrentiepositie van de Vlaamse hogescholen in de internationale context te vrijwaren en te versterken.

De cel "diversificatie van de studiekeuze van jongens en meisjes" werkt actief mee in het Europese netwerk "Gelijke kansen van jongens en meisjes in het onderwijs". Binnen dit netwerk werken de lidstaten samen op het vlak van onderzoek, informatieuitwisseling en actieprogramma's. Ook werd meegewerkt aan het tweede verslag van de commissie over de vooruitgang van de gelijke kansenproblematiek in de verschillende lidstaten. Om concrete samenwerking op het vlak van materiaalontwikkeling mogelijk te maken met het Ierse project "Futures. Girls into technology" verleent de Europese commissie een toelage aan het project.

Prioriteiten voor de werking in 1994

De cel diversificatie hoopt in de toekomst deze internationale uitwisselingen te kunnen uitbreiden naar de Nederlandse pilotscholen en het Spaanse project Technoia.

3. Onderwijskundige prioriteiten

3.1 DE TOEGANG TOT HET ONDERWIJS

De toegang tot het onderwijs stond in het voorbije werkjaar in het brandpunt van de belangstelling: de gelijke toegang voor jongens en meisjes tot alle richtingen van het secundair onderwijs, het non-discriminatiebeleid voor migrantenjongeren, de discussie over de numerus clausus in de geneeskunde en dus ook de toegang tot het hoger onderwijs.

Telkens weer bleek de materie bijzonder gevoelig te liggen zowel bij de onderwijsgeledingen als bij de publieke opinie. Hiervoor zijn twee verklaringen: aan onderwijs wordt een democratiserend effect toegeschreven; onderwijs is een middel voor sociale mobiliteit. Indien de mogelijkheden hiertoe ter discussie worden gesteld, reageert de publieke opinie bijzonder alert. Daarenboven is het verlenen of het weigeren van de toegang tot het onderwijs nauw verbonden met de notie van de "vrijheid van het onderwijs" die in de grondwet en de schoolpactwet verankerd ligt.

3.1.1 Het non-discriminatiebeleid voor migrantenjongeren

Migrantjongeren worden door bepaalde onderwijsinstellingen de toegang geweigerd of ontraden. Ook blijkt dat sommige directies en leerkrachten discriminerend optreden tegen deze groep leerlingen. Mede als gevolg hiervan evolueren sommige scholen tot concentratiescholen en zijn migrantenleerlingen oververtegenwoordigd in bepaalde onderwijsvormen en studierichtingen van het secundair onderwijs.

Toch ondertekende België een aantal internationale verdragen die het recht op onderwijs garanderen en vormen van discriminatie verbieden. Sinds de wet van 30 juli 1981 zijn racistische of xenofobe daden ook krachtens het Belgische strafrecht verboden.

Daarom startte binnen de Vlaamse Onderwijsraad overleg tussen de verschillende onderwijsnetten om een non-discriminatiebeleid uit te werken dat zowel aandacht zou besteden aan de toegang tot het onderwijs als aan het stimuleren van verdraagzaamheid en openheid binnen het onderwijsgebeuren³⁸.

De non-discriminatieverklaring³⁹ vertrekt vanuit de nieuwe maatschappelijke en educatieve behoeften die gegroeid zijn gedurende de laatste decennia en waarbij het ontstaan van een multiculturele samenleving een onomkeerbare evolutie is. Onderwijs moet zijn verantwoordelijkheid opnemen in het kader van de sociale integratie van zowel Belgische als migrantjongeren.

Het beleid stoelt op twee pijlers: enerzijds een non-discriminatiecode die wordt uitgewerkt door de Autonome Raad van het gemeenschaps-onderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten en anderzijds een afspraak om te streven naar een toelatings- en spreidingsbeleid in alle gemeenten waar zich een sterke concentratieproblematiek voordoet.

De non-discriminatiecode wordt verder geconcretiseerd vanuit het eigen pedagogisch project. Toch kwamen de koepels overeen om aan volgende elementen aandacht te schenken: intercultureel wordt gedefinieerd als een verrijking van het vormings- en het pedagogisch

38 Deze problematiek kwam ook aan de orde binnen het VCVO, een koepelorganisatie voor sociaal-cultureel werk. In december publiceerden ze een "Manifest van het sociaal-cultureel werk voor meer verdraagzaamheid en intercultureel engagement" zie VCVO Nieuwsbrief, november 1993, p 6-7

39 Algemene Raad, *Advies non-discriminatie*, 29 juni 1993 (ref AR/PCA/ADV/013), *Gemeenschappelijke verklaring inzake het non-discriminatiebeleid*, 15 juli 1993

project van de instelling. De scholen, de PMS-centra en de externe ondersteuningsdiensten streven ernaar de beginselen van intercultureel onderwijs te concretiseren op het vlak van leerinhouden (leerplan, schoolwerkplan, ...), schoolcultuur en de pedagogische cultuur, de formele organisatie van de school, personeelsbeleid, de studie-oriëntering en de begeleiding m.i.v. het instrumentarium en de methodieken die door de PMS-centra worden gebruikt. In de school of het vestigingspunt wordt één (of meerdere) leerkracht(en) aangewezen als 'vertrouwenspersoon' voor de behandeling van klachten inzake de toepassing van de non-discriminatiecode. Deze vertrouwenspersoon behartigt de behandeling van de klachten op basis van een procedure die in de code wordt vastgelegd.

Het toelatings- en spreidingsbeleid krijgt vorm in gemeentelijke overeenkomsten in die gemeenten waar zich een sterke concentratieproblematiek voordoet. De inhoud van de gemeentelijke overeenkomst wordt lokaal onderhandeld, rekening houdende met volgende overwegingen. Het toelatings- en spreidingsbeleid gaat uit van de definitie van 'doelgroepleerling', zoals deze ook geldt voor het onderwijsvoorrangsbeleid. Bij het omschrijven van de nagestreefde aanwezigheid van doelgroepleerlingen, wordt uitgegaan van objectieve normen. In elk geval moet rekening gehouden worden met het aantal doelgroepleerlingen in vergelijking met de hele populatie leerplichtigen. Deze algemene regel kan genuanceerd worden op basis van overeengekomen bijkomende criteria. De Centrale Raad van de Argo en de representatieve verenigingen van inrichtende machten erkennen de principiële gelijkheid van elke potentiële gebruiker. Dit impliceert o.m. dat de vrije schoolkeuze in hoofde van de gebruiker moet gerespecteerd worden. Er worden procedures voor doorverwijzing uitgewerkt indien het percentage doelgroepleerlingen in een instelling een bepaald percentage overschrijdt. De procedures omvatten ook afspraken over het overleg met de betrokken ouders en de informatieverstrekking naar de lokale migrantengemeenschap toe.

Dit toelatingsbeleid vergt het ontstaan van een overleg tussen onderwijsinstellingen van verschillende netten op het gemeentelijke vlak. Er bestaat op dit terrein geen enkele traditie. Vandaar dat de verklaring ook een zekere timing voorop stelt om tot gemeentelijke overeenkomsten te komen. In 1993-1994 lopen in enkele gemeenten pilootprojecten in het basisonderwijs. In 1994-1995 wordt dit overleg veralgemeend naar alle basisscholen gelegen in

gemeenten die in aanmerking komen voor onderwijsvoorrangsgelden of in een vergelijkbare situatie verkeren. Op basis van enkele proefprojecten in het secundair onderwijs in het schooljaar 1994-1995 zal het daaropvolgende schooljaar het overleg veralgemeend worden.

Het gemeentelijk overleg en de resultaten ervan worden binnen het jaar geevalueerd door de beoordelings- en bemiddelingscommissie. Indien daaruit blijkt dat de gewenste resultaten inzake deelname en medewerking aan het overleg en inzake de naleving van de overeenkomst niet bereikt worden, verbinden de partijen zich ertoe om in de toekomst het gemeentelijk overleg aan financiële sancties te onderwerpen. De sancties bestaan uit een drastische ingreep (b.v. 100 % bij niet-deelname; 50 % bij obstructie of niet-naleving van de overeenkomst) op de werkmiddelen van de scholen.

Opvolging van de adviezen; prioriteiten voor de werking in 1994

De Algemene Raad pleitte met klem voor een decretale verankering van het non-discriminatiebeleid in het onderwijsdecreet, V⁴⁰. De Raad formuleerde hiertoe concrete aanbevelingen. Tot nu toe werd er nog niet op ingegaan.

Op 2 september 1993 werd, onder voorzitterschap van de heer J. Leman, de directeur van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racisme-bestrijding, de bemiddelings- en beoordelingscommissie geïnstalleerd. Deze commissie besliste dat pilootprojecten lopen in de gemeenten Genk, Houthalen, Mechelen, Sint-Niklaas en Willebroek. In Mechelen werd al een eerste overlegronde gehouden eind december 1993. In de andere gemeenten is het overleg inmiddels gestart.

Binnen de verschillende netten wordt gewerkt aan de non-discriminatiecode voor de eigen scholen. De integratie van intercultureel onderwijs in de eindtermen wordt een belangrijke overweging als de teksten voor advies worden overgelegd aan de bevoegde raden.

3.1.2 Gelijke toegang voor jongens en meisjes

De wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering, art. 124-125, verbiedt de toegang tot de beroepsopleiding te ontzeggen of te belemmeren om redenen die rechtstreeks of onrechtstreeks te maken hebben met het geslacht van de persoon. Hiermee gaf België uitvoering

40 Algemene Raad, Advies inzake het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, V, 7 september 1993 (ref AR/RHE/ADV/014)

aan een EG-richtlijn die de gelijke toegang tot de "beroepsopleiding" bepleitte. Het KB van 29 juni 1983 betreffende de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de toegang tot de beroepsopleiding gaf uitvoering aan de economische herstelwet. Dit K.B. sluit het algemeen secundair onderwijs uit de omschrijving van "beroepsopleiding". Dit standpunt was conform de stand van de jurisprudentie op dat ogenblik.

Intussen evolueerden de inzichten van de rechters: de Raad van State, aansluitend bij een aantal gedurfde arresten van het Europese hof van justitie, oordeelde dat het algemeen secundair onderwijs moet begrepen worden als beroepsopleiding in de zin van art. 128 van het EG-verdrag.

Aansluitend op de engagementen die de verschillende geledingen op zich genomen hebben in het kader van de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs, bracht de Raad voor het secundair onderwijs een advies uit om het KB van 29 juni 1983 aan te passen aan de huidige onderwijsstructuren en, conform de huidige stand van de jurisprudentie, uit te breiden tot het algemeen secundair onderwijs⁴¹. Dit betekent dat scholen jongens noch meisjes die om inschrijving in die specifieke school verzoeken, kunnen weigeren. Wel moet deze invoering geleidelijk jaar na jaar kunnen plaatsvinden. In die zin kan er ook geen sprake meer zijn van uitzonderingen indien er in dezelfde gemeente of regio inrichtingen zijn met hetzelfde karakter en met dezelfde studierichting waar leerlingen van dat geslacht zich kunnen inschrijven. Ook wordt aandacht gevraagd voor de gelijke behandeling in de publiciteit die scholen voeren.

Opvolging van het advies; prioriteiten voor de werking in 1994

Op 26 januari 1994 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan een besluit waardoor de scholen vanaf het schooljaar 1994-1995 gradueel vanaf het derde jaar jongeren van het andere geslacht die zich wensen in te schrijven, moeten toelaten. Momenteel wordt het advies van de Raad van State ingewonnen.

3.1.3 De toegang tot het hoger onderwijs

In het voorjaar 1993 werd het debat over de toegang tot het hoger onderwijs nieuw leven ingeblazen. De aanleiding hiertoe was het voorstel van de toenmalige federale minister van sociale zaken, de heer Ph. Moureaux, om een numerus clausus in te voeren voor studenten in de geneeskunde. De minister beoogde hierdoor de overconsumptie aan medische prestaties te beperken.

Zowel de Vlaamse Interuniversitaire Raad als de Vlaamse Onderwijsraad namen stelling in dit debat. De Vlior ziet de noodzaak voor een numerus clausus voor Vlaamse studenten geneeskunde niet in.

De Raad voor het hoger onderwijs verruimde de problematiek tot deze van de in- en doorstroom van studenten in het hele hoger onderwijs⁴². De Raad situeert de discussie over een numerus clausus binnen de discussie over de verhoging van de slaagkansen van studenten en dus binnen het streven naar een efficiëntere oriëntering van studenten naar de opleiding die voor hen het meest geschikt is. De problematiek heeft verder ook nog verbanden met de regelgeving over de financierbaarheid van studenten.

De Raad formuleerde in dit verband een aantal uitgangspunten om de discussie te richten:

- * een toelatingsbeleid moet gelden voor het geheel van het hoger onderwijs en mag niet beperkt worden tot één of een paar opleidingen;
- * het recht op onderwijs moet gerespecteerd worden. Elke student moet de kans krijgen de opleiding van zijn keuze aan te vatten, overeenkomstig zijn capaciteiten;
- * de kwaliteit van de opleiding moet gewaarborgd blijven. Opleidingen moeten getuigschriften afleveren aan studenten met het juiste profiel;
- * het beheersen van de budgetten voor hoger onderwijs;
- * naar de studenten en hun ouders toe moeten vruchteloze financiële inspanningen vermeden worden.

De concrete aanbevelingen van de raad over slagen en mislukken worden bij dat item besproken⁴³. Inzake de toegang tot het hoger onderwijs

41 Raad voor het Secundair onderwijs, *Advies inzake de aanpassing van het KB van 29 juni 1983 betreffende de gelijke behandeling van mannen en vrouwen t a v de toegang tot de beroepsopleiding verstrekt in de onderwijsinstellingen, vastgesteld ter uitvoering van de artikelen 124 en 125 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische oriëntering. Een ministeriële omzendbrief i v m de gerechtigheid van promotie en publiciteit voor studierichting naar jongens en meisjes*, 22 juni 1993 (ref. RSO/ADV/93-004)

42 Raad voor het hoger onderwijs *Advies m b t de in- en doorstroom van de studenten in het hoger onderwijs*, 29 juni 1993

43 cf. infra p 34

pleit de raad voor een beperking van de mogelijkheden voor niet-geslaagden in het eerste jaar om verder te studeren. Concreet betekent dit dat een student die na twee zittijden niet geslaagd is voor een minimum aantal opleidingsonderdelen, niet opnieuw wordt toegelaten tot deze opleiding.

Bovendien beschikt iedere student slechts over een krediet van drie academiejaren per opleidingsjaar d.w.z. dat een student maximaal drie keer een eerste jaar kan volgen, over alle vormen van hoger onderwijs heen. Een student kan maar twee academiejaren besteden voor hetzelfde studiejaar van dezelfde opleiding. Om dit voorstel sluitend te maken, pleitte de Raad voor het hoger onderwijs er in het advies over het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen voor om een stelsel van centrale registratie op te zetten waarin de studievoortgang van alle studenten in het hoger onderwijs geregistreerd wordt⁴⁴.

*Opvolging van het advies;
prioriteiten voor de werking in 1994*

De Raad zal deze problematiek verder opvolgen in het kader van het onderzoek over de slaagproblematiek en de studiebegeleiding in het hoger onderwijs. In dat kader wordt in het werkjaar 1994 ook gewerkt aan een concretisering van het advies over de in- en doorstroom van studenten.

3.2 DE ZORGBREEDTE VAN HET ONDERWIJSSYSTEEM

Vooraf sedert het voorbereidend Oeso-rapport wees op het groot aantal zittenblijvers in het Belgisch onderwijssysteem, is aan dit fenomeen bijzonder veel aandacht geschonken.

Toch gaat het hier om meer dan enkel het zittenblijven. De centrale vraag is deze naar de mate waarin het onderwijssysteem aandacht besteedt aan alle leerlingen, niet enkel aan de modale leerlingen. Het gaat om de vraag hoe de school omgaat met leerlingen die om een of andere reden afwijken van het gemiddelde. De focus op de zorgbreedte heeft zeker ook te maken met wijzigingen in de context waarin de

school functioneert. De complexiteit van samenleving en arbeidsmiddelen waardoor de druk om een diploma te verwerven toeneemt en de verlenging van de leerplicht verplichten minder gemotiveerde jongeren langer op de schoolbanken te blijven. De school wordt ook uitgedaagd door de toenemende multi-ethniciteit en multi-culturaliteit van de schoolgaande jongeren, het streven naar geïntegreerd onderwijs waardoor kinderen en jongeren met bepaalde problemen in het gewoon onderwijs kunnen blijven, ...

Het zoeken naar organisatorische middelen en pedagogisch-didactische methodes om alle jongeren, ondanks een zeer verschillende achtergrond en aanleg, zoveel mogelijk te integreren in het schoolsysteem, wordt in het onderwijsjargon de "zorgbreedte" van het onderwijs genoemd. Het is evident dat een aantal inzichten die ontwikkeld werden in het kader van de onderwijsvoorrangprojecten, inspirerend kunnen zijn voor innovaties in het kader van de zorgbreedte.

3.2.1 Zittenblijven in het basis- en het secundair onderwijs

Het advies van 25 mei 1993 over het zittenblijven in het basis- en het secundair onderwijs kan slechts een voorlopig advies zijn⁴⁵. Uit voorbereidend studiewerk bleek dat, ondanks een ruime belangstelling voor het probleem, weinig bruikbaar wetenschappelijk materiaal beschikbaar is. Vooral een verantwoorde statistische analyse van het fenomeen ontbreekt.

De onderwijsraad gaf een studie-opdracht aan prof. dr. J. Van Damme (KUL) om het fenomeen kwantitatief te ontleden⁴⁶. Ook deze studie moest zich noodgedwongen beperken tot de jongeren met vertraging. Verfijningen en nuanceringen kunnen omwille van het gebrek aan statistisch materiaal niet onderzocht worden. Zelfs verschillen tussen onderwijsvormen en netten of de omvang van het fenomeen onder migrantenjongeren vallen buiten het blikveld. Het zal daarom niet verbazen dat een van de aanbevelingen uit het advies sloeg op de wenselijkheid van wetenschappelijk onderzoek waarbij een longitudinaal onderzoek van de schoolloopbaan van jongeren voorop staat.

44 Raad voor het hoger onderwijs *Advies m b t het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap*, 15 oktober 1993 (Ref RHO/RHE-JDE/ADV/007)

45 Algemene Raad, *Advies zittenblijven in het basis- en het secundair onderwijs*, 25 mei 1993 (Ref AR/ASE/ADV/010)

46 J. VAN DAMME, *Over het aantal jongeren met vertraging in ons onderwijs* (Cahier, 3) Brussel, Vlor, 1993

Op het vlak van de kwalitatieve analyse gaat dit advies uit van het didactisch handelen van de leerkracht. Dit wordt beïnvloed door de organisatie van het microniveau (klas), het mesoniveau (school) en het macroniveau (beleid). Beïnvloedende factoren op het microniveau zijn het profiel van de leerling en het pedagogisch-didactisch handelen van de leraar en de interactie tussen beide; op mesoniveau zijn de schoolcultuur, de plaats van de school in de regionale onderwijscontext en de relatie school-PMS en ouders belangrijke beïnvloedende factoren. Op macro-niveau dient nagedacht over de doorbreking van het leerstofjaarklassensysteem, de opbouw van leerdoelen en leerplannen, het studiekeuzeproces, het financieringssysteem en de opleiding van leerkrachten.

Ondanks het feit dat het advies niet als definitief kan worden beschouwd, blijkt het toch mogelijk nu al een aantal aanbevelingen te formuleren die het zittenblijven kunnen beperken. De onderwijsraad pleit voor een geïntegreerde aanpak waarin zowel pedagogisch-didactische vernieuwingen als structurele maatregelen vervat zitten. Een geïntegreerde aanpak wil ook zeggen dat zowel geageerd wordt op micro-, op meso- als op macroniveau.

Centraal in het vernieuwingsproces staat het mesoniveau: de school. Het beleid van de school moet de interactie tussen leerling en leerkracht verbeteren en probleemanalyse en preventie mogelijk maken.

Binnen de school moet gewerkt worden aan een preventiebeleid. Daarom wordt voorgesteld om "schoolprojecten" te starten. Dit omvat een handelings- en bestedingsplan om een goed preventiebeleid op te zetten. De PMS-centra hebben hier een belangrijke ondersteunende rol.

Centraal staat een bewustwordingsproces binnen de school o.m. na een doorlichting. Dit leidt tot betere informatie aan ouders en leerlingen en vooral tot een strategie om zittenblijven te reduceren. Op basis van de nieuw verworven inzichten kan de school zoeken naar andere vormen van remediering. Voorbeelden hiervan zijn: een onderscheid maken tussen basisdoelstellingen en uitbreidingsleerstof, leren werken met differentiërende en individualiserende werkvormen, werken aan het zelfbeeld van leerlingen, samenwerken met ouders om de kloof tussen school en gezin te verkleinen en leren leren. Dit zijn in de eerste plaats de opdrachten van de

school zelf. Zij kan hierbij ondersteuning vragen van het PMS-centrum of andere externe begeleidingsdiensten. Het belangrijkste is dat de scholen interne overlegfora creëren die multi-disciplinaire samenwerking mogelijk maken. Taakleerkrachten in het basisonderwijs en de klasseraad en klastitularis in het secundair onderwijs hebben een specifieke opdracht.

Op microniveau wordt aangedrongen op interne differentiatie en individualisering. Bijzondere aandacht moet ook uitgaan naar het eerste leerjaar en vooral naar de technische lees- en spellingsproblemen. Rekenproblemen hebben ook hun belang doch in mindere mate dan de moeilijkheden met de geschreven taal.

Het macroniveau kan slechts een aantal voorwaarden scheppen waarbinnen dit beleid mogelijk wordt. Een degelijke lerarenopleiding en nascholing waarin vaardigheden inzake differentiëren en individualiseren worden aangeleerd, zijn essentieel. Ook dient aandacht besteed aan de leerinhouden, aan de eindtermen en de leerplannen. Inzake de toelatings- en overgangsproblematiek in het secundair onderwijs wordt gepleit voor een zekere doorbreking van het leerstofjaarklassensysteem o.m. door een geconditioneerde overgang mogelijk te maken en door het uitreiken van geprofileerde getuigschriften waarin aangegeven wordt welke leereenheden de leerling verworven heeft en welke niet. In dit kader past ook het pleidooi om meer ruimte te geven aan middenscholen en multi-categoriale scholengroepen.

Opvolging van het advies; prioriteiten voor de werking in 1994.

Ook op het niveau van het beleid werden maatregelen genomen om in het basisonderwijs een geeigende aanpak van leerbedreigde kinderen mogelijk te maken⁴⁷. De basis voor deze geïntegreerde aanpak werd ingeschreven in de CAO 1993-1994.

Zowat een kwart van alle leerlingen dreigt een achterstand op te lopen en is dus leerbedreigd. Dit resulteert enerzijds in zittenblijven; anderzijds neemt het aantal verwijzingen naar het buitengewoon onderwijs, type 8 (kinderen met ernstige leerstoornissen) de laatste jaren sterk toe. Om deze gang van zaken te doorbreken, werden een aantal maatregelen genomen voor een flexibele school met een geeigende aanpak voor zoveel mogelijk leerbedreigde kinderen. Dit betekent o.m. het integreren van de expertise verworven door taakleraren in het kader

47 Ministeriele omzendbrief van 30 juni 1993 Project aanvullende omkadering eerste jaar gewoon lager onderwijs

van het vernieuwd lager onderwijs. De remediërende en orthopedagogische werkvormen vanuit het buitengewoon onderwijs worden ingepast in de leer- en lespraktijk van het gewone basisonderwijs.

In een eerste fase voorziet de onderwijsbegroting 1994 een extra-omkadering van 500 leerkrachten in het eerste leerjaar. De minister opteerde voor een projectmatige aanpak. Voorwaarden om in aanmerking te komen voor deze bijkomende lestijden zijn: een actieplan ontwerpen omtrent de specifieke organisatie van het eerste leerjaar, het kleuteronderwijs in het project betrekken, samenwerken met het buitengewoon onderwijs, het proportioneel normaal aantal lestijden toekennen aan het eerste leerjaar, vanaf het schooljaar 1993-1994 beschikken over een taakleerkracht en zich laten ondersteunen door het PMS-centrum en de begeleidingsdienst. Bij de selectie werd tevens voorrang verleend aan scholen in kansarme buurten, de scholen gelegen in de voorrangsggebieden uitgezonderd.

De Raad voor het basisonderwijs zal dit project evalueren en maatregelen suggereren voor een optimalisering ervan.

3.2.2 Het forum basisonderwijs

Traditioneel betekende de "pedagogische week", georganiseerd door de inspectie voor het basisonderwijs, een mogelijkheid om leraren en directies over alle netten heen in contact te brengen met nieuwe inzichten. Na het decreet betreffende de inspectie en begeleiding moest naar een nieuwe formule gezocht worden. De Minister gaf de Raad voor het basisonderwijs de opdracht een nieuwe formule uit te werken.

De Raad beperkt het initiatief tot één dag. Net als de vroegere "pedagogische week" kan het initiatief regelmatig georganiseerd worden doch zowel de regelmaat als de formule worden nader bekeken eens de raad zicht heeft op het verloop van de eerste forumdag.

De eerste forumdag heeft plaats op 30 april 1994 en behandelt de problematiek van de zorgbreedte. Het kleuteronderwijs, het buitengewoon onderwijs en het onderwijs aan migrantenkinderen worden bij het geheel betrokken. De dag heeft in de eerste plaats de bedoeling te sensibiliseren, de ideeën van de Raad voor het basisonderwijs te toetsen aan deze van het onderwijsveld. Tegenover het beleid wordt de zorg uitgedrukt voor de nodige ondersteuning.

Vooraf wordt een verkennend onderzoek omtrent klas- en schoolpraktijk en hun opinie omtrent zorgbreedte verricht. Daarnaast wordt ook gewerkt aan case-study's waarin specifieke initiatieven van scholen inzake zorgbreedte, centraal staan.

Voorts wordt na de forumdag aandacht besteed aan de opvolging van de afspraken. Een evaluatie van initiatieven genomen in opvolging van het forum, wordt in het vooruitzicht gesteld.

Opvolging van de adviezen; prioriteiten voor de werking in 1994

Het forum basisonderwijs kadert niet zozeer in de adviserende rol van de Vlaamse Onderwijsraad, dan wel in de overlegfunctie. Van dit forum worden nieuwe impulsen verwacht om in scholen effectief te werken met leerbedreigde kinderen. De ministeriele omzendbrief over de aanvullende omkadering voor het eerste leerjaar van het basisonderwijs brengt de beleidsintenties tot uitvoering.

3.2.3 Project "dyslexie en leermoeilijkheden"

Op initiatief van het "Hulpfonds van de Koningin" werd aanvankelijk gevraagd om specifieke nascholingsprojecten uit te werken voor leerkrachten van dyslectische kinderen. Dyslexie mag niet bekeken worden als een geïsoleerd probleem; het gaat om een specifiek leerprobleem dat gesitueerd moet worden binnen de problematiek van de zorgbreedte.

Het project wil daarom leerkrachten uit het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs sensibiliseren om specifiek aandacht te besteden aan leerproblemen aangezien hier de grootste struikelstenen blijken te liggen. Belangrijk is dat hier ook de klemtoon gelegd wordt op de werking van het schoolteam, bijgestaan door PMS-diensten en de begeleiding. Het project richt zich daarom op volledige schoolteams die in de school met dezelfde leerlingen werken.

De cel "leermoeilijkheden" van de Onderwijsraad ontwikkelt modulair gestructureerde vormingsprogramma's voor beperkte schoolteams. Deze pakketten zullen op kleine schaal worden uitgeprobeerd en geëvalueerd vooraleer ze verruimd worden naar het ruimere onderwijsveld. Deze pakketten worden ontwikkeld in samenwerking met universitaire onderzoekscentra, de PMS-centra en de centra voor nascholing.

3.2.4 Leerbedreigden in het secundair onderwijs

Het fenomeen van de leerbedreiging in het secundair onderwijs uit zich in een aantal fenomenen: het zittenblijven, het “watervalstelsel” waardoor leerlingen pas in tweede instantie, en soms te laat, kiezen voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, het spijbelen en de schoolmoeheid.

Opvolging van adviezen; prioriteiten voor de werking in 1994.

Een werkgroep van de Raad voor het secundair onderwijs werkt aan een concept voor leerlingenbegeleiding in het secundair onderwijs. De hier opgesomde symptomen komen in deze gesprekken aan bod.

De Staten-Generaal voor het technisch onderwijs bestudeerden de problematiek van de instroom in het technisch secundair onderwijs. Hierbij werd vooral gepleit voor een positieve keuze voor het technisch onderwijs. De rol van de PMS-medewerkers is op dit terrein belangrijk. De vraag van de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs om onderzoek over de instroom in het technisch onderwijs werd gehonoreerd door de goedkeuring van het FCFO-project: “Het intern rendement van het secundair onderwijs: naar een betere in- en doorstroom in de onderwijsvormen ASO-TSO-BSO-KSO”.

3.3.5. Migranten in het volwassenenonderwijs

De commissie onderwijs migranten vroeg de aandacht van de Raad voor het volwassenenonderwijs voor de behoeften van migranten aan volwassenenonderwijs⁴⁸. Het gaat hier om Nederlands als tweede taal, om tweedekansonderwijs, om de toeleiding tot beroepsopleiding en om de opleidingen voor interculturele werkers.

Eerder al wezen we op de coordinatie binnen het aanbod die gebeurde in het kader van de ronde-tafelconferentie over “Nederlands als tweede taal”⁴⁹. De spreiding en afstemming binnen de sector van het taalonderwijs werd prioritair geacht.

Toch mag volwassenenonderwijs zich niet uitsluitend richten op “Nederlands als tweede

taal”. De tweedekansfunctie van volwassenenonderwijs is essentieel voor migranten die het onderwijs met geen of onvoldoende kwalificaties verlieten. Belangrijk zijn hier zowel de toeleiding als de studiebegeleiding. Het belang van de begeleiding van het voortraject bleek eens te meer uit het advies van de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie over bijkomende programmaties NT 2⁵⁰.

De commissie onderwijs migranten pleit voor een integrale aanpak waarin o.m. tewerkstellingsperspectieven verrekend worden. Ook pleit de Commissie voor coordinatie tussen de verschillende aanbieders van volwassenenonderwijs. Voorts vraagt de commissie voldoende oog te hebben voor de kansen op doorstroming naar het hoger onderwijs.

Opvolging van het advies; prioriteiten voor de werking in 1994

Momenteel loopt er een alternerende opleiding voor interculturele werkers in het kleuteronderwijs. De organisatie van de opleiding in de huidige structuur is eenmalig.

Op het secundaire niveau kunnen interculturele bemiddelaars in de gezondheidszorg een diploma van secundair onderwijs behalen via de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. Het onderwijs voor sociale promotie en het tweedekansonderwijs krijgen extra-middelen om cursisten op deze examens voor te bereiden.

Voor interculturele werkers in het onderwijs en het sociaal-culturele werk worden geëigende oplossingen uitgewerkt.

48 Commissie onderwijs Migranten, *Volwassenenonderwijs voor migranten Aanbevelingen voor de Raad voor het volwassenenonderwijs*, 11 maart 1993 (Ref COM/PCA/93/003C DOK)

49 cfi supra p 16

50 cfi infra p 52-53

3.3 VOORRANGSBELEID

3.3.1 Onderwijsbeleid voor migranten

Het onderwijsbeleid voor migranten heeft vier componenten nl. de onderwijsvoorrang, het intercultureel onderwijs, het onthaalbeleid voor anderstalige nieuwkomers (neveninstromers) en het onderwijs in eigen taal en cultuur. Dit innovatieprogramma dateert uit 1991. In 1993 werd het programma dat in 1991 slechts betrekking had op de eerste graad van het secundair onderwijs, verruimd naar de tweede graad⁵¹.

3.3.1.1. Onderwijsvoorrang

De cel migranten van de onderwijsraad werd belast met de netoverstijgende coördinatie en ondersteuning van het onderwijsbeleid voor migranten. Coördinatie van de begeleidingsinitiatieven van netgebonden begeleiders vormt een eerste opdracht en wordt gerealiseerd via de coördinatievergadering. Ondersteuning van de begeleiding, de tweede opdracht, wordt gerealiseerd via de werkgroepen. Die werkgroepen ontwikkelen materialen die de begeleiders ondersteunen bij de implementatie van het nieuwe beleid. Ook ontwikkelen ze materiaal om leerkrachten te ondersteunen.

Voor het basis- en buitengewoon onderwijs werken drie werkgroepen rond "Nederlands als tweede taal" in het basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs. Deze groepen worden wetenschappelijk ondersteund vanuit het steunpunt NT 2 te Leuven. Dit luik uit het onderwijsvoorrangsbeleid blijkt, volgens de evaluatiestudie, ook een van de meest succesvolle te zijn.

Andere werkgroepen werken aan taaltoetsen voor PMS-centra, zorgbreedte, schoolopbouwwerk en ICO.

Voortbouwend op de NT2-inzichten ontwierp de werkgroep "Taaltoetsen PMS" een taalvaardigheidstoets op het niveau van de derde kleuterklas-eerste leerjaar. Hij startte met de ontwikkeling van een toets voor de overgang van het derde naar het vierde leerjaar van het lager onderwijs. De werkgroep "zorgbreedte" werkt aan een bundel die zal verschijnen in 1994. Deze bundel behandelt zorgbreedte, aanvullende zorgbreedte en leerlingvolgsystemen in onderwijsvoorrangsscholen. De werkgroepen "schoolopbouwwerk" en "intercultureel onderwijs" ont-

werpen een bundel met een concrete invulling en een begeleidingsstrategie.

In het secundair onderwijs werden in het kader van ICO een aantal lespakketten gemaakt, met zowel materiaal voor de leerkracht als leerlingenbundels. Momenteel zijn de bundels voor ICO in het kader van het vak maatschappelijke vorming en in het kader van het vak geschiedenis (prehistorie) beschikbaar. Een werkgroep "ICO in het vak wiskunde" is momenteel bezig met de uitwerking van lesmaterialen.

Een dossier over studiebegeleiding in de eerste graad is klaar. Er zijn aparte bundels beschikbaar voor de A-klassen en de B-klassen. Voor het luik differentiatie en remediering werd materiaal ontwikkeld voor de vakken aardrijkskunde en wetenschappen. De NT 2-werkgroep secundair onderwijs bekijkt de toepasbaarheid van de Klomp-reeks voor gebruik in A- en B-klassen. De werkgroep schoolopbouwwerk en studiekeuzebegeleiding ontwikkelde een dossier waarin praktische gegevens omtrent schoolopbouwwerk werden verzameld.

De groep van extra-begeleiders verzorgt ook de doorstroming naar de tweede graad.

Opvolging van de werking; prioriteiten voor de werking in 1994

Meteen al bij het opstarten van het onderwijsvoorrangsbeleid in 1991 werd een evaluatieonderzoek opgezet. Deze opdracht werd toevertrouwd aan het Hoger Instituut van de Arbeid (HIVA) te Leuven. De eerste, zeer voorlopige rapportering gebeurde in januari 1994. Uit de analyse van de vorderingen blijkt dat het programma NT2 het verst gevorderd is en ook het meeste weerklank vindt in scholen, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Opvallend is dat de invoering van het intercultureel onderwijs in een groot aantal basisscholen het minste aandacht krijgt. In het secundair onderwijs is de aandacht iets gelijkmatiger gespreid over intercultureel onderwijs, studiebegeleiding en schoolopbouwwerk. In deze sector krijgen Nederlands als instructietaal en differentiëring en remediering het minste aandacht. Een fundamentele gedachtenwisseling over de resultaten van deze evaluatiestudie zal in 1994-1995 zeker gevoerd worden.

Globaal genomen kan nu al gesteld worden dat ICO en OETC te weinig aandacht krijgen in de scholen. Daarom besliste de minister om in

51 Besluit van de Vlaamse Regering van 22 juli 1993 houdende maatregelen tot uitvoering van het onderwijsbeleid voor migranten in het voltijds secundair onderwijs van de tweede graad

het kader van de concretisering van het beleidsplan nieuwe impulsen te geven aan ICO en OETC. De ondersteuning van deze projecten zal gebeuren vanuit de cel migranten binnen de onderwijsraad die hiervoor op bijkomende personeelsleden kan rekenen.

3.3.1.2 Onthaalbeleid voor anderstalige nieuwkomers

In het kader van de onderwijsprojecten voor migranten is ook een specifiek onthaalbeleid voor anderstalige nieuwkomers opgezet. Het gaat hier om jongeren van vreemde origine die later in het onderwijssysteem binnenkomen. Het richt zich tot een andere doelgroep en andere regio's dan deze van het onderwijsvoorrangsbeleid. De commissie onderwijs migranten stelde vast dat de doelgroep voor dit onthaalbeleid steeds heterogener wordt⁵². Dit heeft o.m. te maken met de aanwezigheid van grotere aantallen vluchtelingen en asielzoekers.

De Raad stelt dat het onthaalbeleid drie functies heeft: onthaal (bekendheid en bereikbaarheid, veilig klimaat), ondersteuning bij het verwerven van de Nederlandse taal en studie-oriëntering (in functie van de integratie in het reguliere onderwijs). Deze doelstellingen staan in functie van de verdere schoolloopbaan van de jongere.

De Raad pleit voorts voor lokaal overleg om netoverschrijdende afspraken te maken over het aanbod. De onthaalmogelijkheden moeten voldoende bereikbaar en bekend zijn. Informatieverstrekking en -doorstroming is hier belangrijk.

In het basisonderwijs kunnen de inrichtende machten zelf kiezen tussen een centrale of een geïntegreerde opvang. De spreiding van de onthaalklassen in het secundair onderwijs moet opnieuw bekeken worden in functie van het aantal anderstalige nieuwkomers dat nu opgevangen wordt, van de reële aanwezigheid van migranten en van het spreidingsbeleid van de federale regering.

Opvolging van het advies

Steunend op dit advies protesteerde de onderwijsraad tegen het feit dat slechts 60 miljoen frank werd uitgetrokken voor het nieuwe onthaalbeleid van anderstalige nieuwkomers in het basis- en secundair onderwijs. Binnen dit kader kan een onthaalstructuur geen behoorlijk werk leveren.

3.3.1.3 Schoolopbouwwerk

De commissie onderwijs migranten bereidde een advies voor over de organisatie van het schoolopbouwwerk. Schoolopbouwwerk verplicht scholen samen te werken met sectoren (b.v. de welzijnssector) die zij als vreemd ervaren.

Met gelden van het Impulsfonds werd een studie gemaakt over alle aspecten van het schoolopbouwwerk. Op basis van deze studie stelde de commissie onderwijs migranten bij haar leden een aantal discussiepunten vast. Zij werkte aan een kader voor schoolopbouwwerk dat aan de partners voldoende ruimte laat tot differentiëren. Op basis van dit voorbereidend werk zal de Algemene Raad een advies formuleren.

3.3.2 Voorrangsbeleid inzake studiekeuze van meisjes in het technisch onderwijs⁵³

Het project diversificatie van de studiekeuze van meisjes heeft als opdracht om in 16 pilootscholen meisjes te stimuleren tot een ruimere studie- en beroepskeuze en met name om meisjes aan te zetten ook nijverheidstechnische opleidingen te kiezen. Het richt zich in de eerste plaats tot de meisjes en de leerkrachten in het technisch secundair onderwijs. Toch worden ook de ouders, de PMS-centra en het bedrijfsleven erbij betrokken. Op basis van de ervaringen in die pilootscholen worden leseenheden ontwikkeld die in alle technische en beroepssecundaire instellingen bruikbaar zijn.

Het eerste actieterrein omvat de instroom vanuit het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs. Hiertoe ontwikkelde de cel een model voor doe-dagen, waar leerlingen uit het basisonderwijs kunnen kennismaken met techniek en roldeurbreking. Voor de eerste graad van het secundair onderwijs werd lesmateriaal ontwikkeld om in het vak "technologische opvoeding" ook de leerstijl van meisjes en impulsen voor roldeurbreking te integreren. Leerkrachten algemene vakken krijgen ondersteunend materiaal aangeboden over beroeps-segregatie en toekomstperspectieven van jongens en meisjes.

Het tweede actieterrein van de cel diversificatie behelst de begeleiding van meisjes in nijverheidstechnische richtingen. Deze besteedt o.m. aandacht aan de inpassing van diversificatie in het schoolbeleid. Lespakketten voor technische

⁵² Algemene Raad, *Advies neveninstromers*, 27 april 1993 (ref AR/PCA/ADV/009)

⁵³ Cel Diversificatie, *Pilootproject "Diversificatie van de studiekeuze van meisjes in het technisch en beroepssecundair onderwijs"* Rapport over het schooljaar 1992-1993, Brussel, 1993

en praktische vakken besteden aandacht aan de situatie van meisjes in de nijverheidsopleidingen en leerkrachten kregen vorming voor sollicitatietrainingen. Verder wordt in dit kader een experiment opgezet om in specifieke "meisjesscholen" technische opleidingen aan te bieden.

Het derde actieterrein is de doorstroming van meisjes uit de nijverheidstechnische richtingen naar het hoger onderwijs of naar de arbeidsmarkt. De scholen onderzoeken daarom stelselmatig de doorstroming van hun vrouwelijke leerlingen. Bovendien ontwikkelen ze contact met het bedrijfsleven uit hun regio terwijl de cel regelmatig overleg pleegt met de sectorale opleidingscentra.

De cel diversificatie werkt samen met soortgelijke Europese projecten, meer in het bijzonder het Ierse project "Futures" en het Nederlandse centrum "Innovatie beroepsopleiding bedrijfsleven". De leerkrachten die bij het project betrokken zijn, kunnen ervaringen uitwisselen met hun buitenlandse collega's.

Opvolging van de werking; prioriteiten voor de werking in 1994

Ook voor dit project loopt een evaluatie-onderzoek. Het zal in het voorjaar 1994 beschikbaar zijn. Op basis van deze evaluatie kan beslist worden over de verlenging en/of de uitbreiding van dit project.

3.4 SLAGEN EN MISLUKKEN IN HET HOGER ONDERWIJS

Slagen en mislukken in het hoger onderwijs kreeg altijd al vrij veel aandacht in de publieke opinie. De maatschappelijke kost van de misluktingscijfers is hoog. De persoonlijke en psychologische gevolgen van het selectiesysteem in het hoger onderwijs voor de individuele student en zijn naaste omgeving zijn nog ingrijpender. De vraag naar betere doorstroming naar het hoger onderwijs klinkt steeds luider.

Daarom werd in de memorie van toelichting bij het decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap een tienpuntenactieplan ingeschreven om het aantal mislukkingen te beperken. De Raad voor het hoger onderwijs besteedde uitvoerig aandacht aan deze problematiek.

3.4.1 Een databank voor slaagcijfers

Ondanks het belang van de materie blijkt er geen cijfermateriaal voorhanden over slaagkanssen voor de globaliteit van het hoger onderwijs. Evenmin is het mogelijk om zicht te krijgen op evoluties inzake slaagcijfers of om de impact van structuurwijzigingen in het hoger onderwijs op de slaagcijfers te meten⁵⁴.

Het tienpuntenactieprogramma belastte de Vlaamse Onderwijsraad met permanent onderzoek inzake de slaagproblematiek. In het verlengde van het advies van de Raad voor het hoger onderwijs over de in- en doorstroom van studenten werkt een werkgroep aan een onderzoeksconcept. Prioritair staat het opzetten van een databank waarin relevante gegevens verzameld kunnen worden. Zowel de Vlaamse Interuniversitaire Raad als de representatieve verenigingen van inrichtende machten zegden hun medewerking toe.

Prioriteiten voor de werking in 1994

Het is de bedoeling om op korte termijn een onderzoeksconcept af te ronden waarin vooral aandacht gaat naar factoren die slagen of mislukken beïnvloeden. In het academiejaar 1994-1995 moet het eigenlijke onderzoek kunnen starten.

3.4.2 Studiekeuzebegeleiding t.a.v. het hoger onderwijs⁵⁵

In het verlengde van het debat over een numerus clausus voor de studenten geneeskunde, pleitte de Raad voor het hoger onderwijs voor maatregelen die de in- en doorstroom van studenten in het hoger onderwijs zouden bevorderen.

In de eerste plaats wenst de raad dat aandacht besteed wordt aan goede informatie voor abiturienten o.m. inzake de vereiste voorkennis en de beroepsmogelijkheden. Het initiatief en de organisatie van de informatiecampagne gaan uit van de hogescholen en universiteiten, in reële samenwerking met de scholen voor secundair onderwijs, de PMS-centra en andere studiekeuzebegeleiders.

⁵⁴ Zie o.m. J VAN DAMME, *Over het aantal jongeren met vertraging in ons onderwijs* (Cahier, 3) Brussel, Vlo1, 1993, p. 7

⁵⁵ Raad voor het hoger onderwijs, *Advies met betrekking tot de in- en doorstroom van de studenten in het hoger onderwijs*, 29 juni 1993 (Ref. RHO/JDE/ADV/006)

Ten tweede pleit de raad voor een oriënterende proef die geen bindend karakter heeft. De proef heeft enkel de bedoeling om studenten een realistisch beeld te geven van hun kunnen. De proef wordt georganiseerd per opleiding vóór de aanvang van het eerste jaar. Wel eist de raad dat de predictieve validiteit ervan voldoende kan gegarandeerd worden.

Ten derde wees de raad erop dat een goede doorstroom ook betekent dat het studieprogramma vanaf het eerste jaar zo is opgebouwd dat het de student een realistisch beeld geeft van zijn eigen vaardigheden, zowel op het vlak van verdere studies als in functie van de gekozen beroepssector. Dit betekent ook dat de evaluatie in het eerste jaar een relevant signaal inhoudt voor het verdere verloop van de studie en de geschiktheid voor de uitoefening van het beroep.

Tot slot pleitte de raad voor een beperking van de studieduur in een aantal welbepaalde gevallen⁵⁶.

3.4.3 Studiebegeleiding in het hoger onderwijs

Het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen maakt de oprichting van specifieke diensten voor studiebegeleiding aan de hogescholen mogelijk. In het kader van het onderzoek over het aantal mislukkingen moet zeker ook aandacht besteed worden aan de uitbouw van goede diensten voor studiebegeleiding. Het advies van de Algemene Raad over de werking van de PMS-diensten besteedt geen aandacht aan het hoger onderwijs.

De doorlichting van de diensten voor studiebegeleiding aan de verschillende Vlaamse universiteiten in het kader van de nieuwe stelsels voor kwaliteitsbewaking kan hier zeker inspirerend werken.

Prioriteiten voor de werking in 1994

In het verlengde van het onderzoek over de slaagkansen en verder werkend op de uitgangspunten geformuleerd in het advies over de in- en doorstroom van studenten, zal de raad bijkomend aandacht besteden aan studiekeuzebegeleiding en aan studiebegeleiding in het hoger onderwijs. Op basis van de resultaten van het onderzoek hoopt de raad het advies over de in- en doorstroom van studenten te verfijnen.

De Raad voor het hoger onderwijs vormt ook een goed overlegforum om te onderzoeken onder welke vorm studenten objectieve informatie kunnen verwerven over de voorkennis, de vereisten en de beroepsuitwegen van bepaalde opleidingen, evenals over specifieke uitzichten van het studeren in het hoger onderwijs, zonder meteen contact te hoeven zoeken met een specifieke instelling voor hoger onderwijs. Dit kan meteen een eerste stap zijn om het tienpuntenactieprogramma uit het decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse gemeenschap te realiseren.

3.5 AFSTEMMING VAN ONDERWIJS OP DE ARBEIDSMARKT

De afstemming van leerinhouden op de arbeidsmarkt gebeurt in hoofdzaak door het uittekenen van beroepsprofielen die de gewenste kennis, vaardigheden en attitudes van de werknemers in een bepaalde functie in de bedrijfssectoren omschrijven. Daarnaast gelden natuurlijk algemene educatieve doelen.

De beroepsprofielen zijn ook bijzonder verhelderend voor het opstellen van beroepsopleidingsprofielen, eindtermen en leerplannen. Daarom is het belangrijk dat er overeenstemming bereikt wordt over de beroepsopleidingsprofielen tussen de verantwoordelijken van de representatieve verenigingen van inrichtende machten (leerplannen situeren zich bij uitstek op het terrein van de pedagogische vrijheid), de bedrijfssectoren en het departement onderwijs. De Vlor is hiertoe het geschikte gespreksforum.

Prioriteiten voor de werking in 1994

Specifiek voor het onderwijs verstrekt door de hogescholen, is ook een rol weggelegd voor de beroepssectoren bij de kwaliteitscontrole. Deze sectoren moeten participeren in de visitatiecommissies die de hogescholen regelmatig zullen doorlichten⁵⁷.

Gezien het belang van deze profielen voor diverse sectoren, wordt gezocht naar een gefundeerde en samenhangende procedure om beroeps- en beroepsopleidingsprofielen op te stellen voor verschillende onderwijsniveaus, -sectoren en -vormen.

⁵⁶ cfr supra p 27-28

⁵⁷ cfr infra p 40

3.5.1 De Staten-Generaal voor het technisch secundair onderwijs

Een belangrijk moment in de verhouding onderwijs - arbeidsmarkt was de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs⁵⁸. Vanuit zijn specifieke eigenheid moet het technisch secundair onderwijs inspelen op maatschappelijke en sociaal-economische evoluties en meer specifiek moet op specifieke ontwikkelingen op de arbeidsmarkt adequaat gereageerd worden.

De Staten-Generaal resulteerden er in een aantal engagementen, zowel vanuit onderwijs als vanuit de sociale partners. Zo werd overeengekomen de organisatie van het aanbod in de tweede en derde graad van het technisch en beroepssecundair onderwijs af te stemmen op een vergelijkende studie tussen de arbeidsmarkt en het onderwijsaanbod. De subregionale tewerkstellingscomités (STC's), evenals een regionaal coördinatieplatform op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap en zeker ook de commissie "planificatie" binnen de Raad voor het secundair onderwijs hebben hierin een rol te spelen.

Tijdens de Staten-Generaal namen de deelnemers ook engagementen op zich inzake de samenwerking tussen de scholen, de overheid en het beroepsleven. Deze samenwerking krijgt vorm aan de hand van "convenanten" die de structurele samenwerking tussen school en bedrijfsleven omschrijven. Deze convenanten kunnen ook sectoraal worden afgesloten. De sociale partners stellen daarom op korte termijn een handleiding met gedragsregels op, waarin samenwerkingsmodellen worden voorgesteld.

Deze samenwerking kan b.v. slaan op de nascholing van leraren, meer specifiek inzake het volgen van technologische evoluties. Gecombineerde lesopdrachten, in het onderwijs en de industrie zijn belangrijk voor de doorstroming van informatie. De Staten-Generaal pleitten ervoor om voordrachthouders vanuit het arbeidsmilieu te kunnen aantrekken. Leerlingenstages vormen een belangrijke component van de opleiding. Sectorcommissies onderzoeken voor welke studierichtingen leerlingenstages noodzakelijk zijn. De sociale partners verklaarden zich bereid mee te denken over een betere begeleiding van de praktijkcomponent.

Opvolging van het advies; prioriteiten voor de werking in 1994

Voor de sector Kunststoffen lukte het al om op 28 juni 1993 een convenant af te sluiten. De overheid stond de opname in de lijsten met geüniformiseerde benamingen toe van twee nieuwe studierichtingen (kunststoftechnieken in de derde graad van het technisch onderwijs en kunststofverwerking in de derde graad van het beroepssecundair onderwijs). De onderwijsgeledingen garandeerden een rationeel aanbod. De sociale partners leiden mee de leraren op en financieren mede de uitrusting van de scholen.

3.5.2 De sectorcommissies voor het technisch en beroepssecundair onderwijs

In het technisch en het beroepssecundair onderwijs zijn de sectorcommissies bij uitstek bevoegd voor het opstellen van beroepsprofielen. De sectorcommissie hotel-voeding werkte aan een voorstel inzake laakbare praktijken. De commissie metaal werkte aan beroepsprofielen en aan een evaluatie van het aanbod. De sectorcommissie hout maakte een document voor PMS-medewerkers. Om de werking van deze sectorcommissies beter te illustreren, geven we hieronder een overzicht van de werking van de sectorcommissie verzorging.

Sinds 1987 liepen gesprekken om de studierichtingen "gezins- en sanitaire hulp" en "kinderverzorging" in de derde graad van het beroepssecundair onderwijs te vervangen door een nieuwe studierichting "verzorging". In deze moeilijke sector duurt een dergelijk proces heel lang: er moet overeenstemming zijn met het federale Ministerie van Volksgezondheid en er zijn heel veel betrokkenen, zowel in onderwijs en als in de beroepswereld. Nadat alle partijen het in 1993 eens geraakten, kon de afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs op 18 juni 1993 een unaniem advies uitbrengen⁵⁹.

Het streven naar één studierichting "verzorging" in de derde graad van het beroepssecundair onderwijs ging uit van de beroepswereld: in de verplegende en verzorgende sector is er een duidelijke evolutie naar taakuitzuivering en een scherper onderscheid tussen diagnose en behandeling enerzijds en zorgverstrekking aan lang-

58 Vlooi, *Staten-generaal technisch secundair onderwijs VUB, 20 maart 1993*, Brussel, 1993

59 Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, *Advies betreffende het beroepsprofiel verzorging en consequenties van de studierichtingen gezins- en sanitaire hulp 3de graad BSO (GSH) en kinderverzorging 3de graad BSO*, 18 juni 1993 (TSO-TSO-BSO/003-93 ADV)

durig zieken anderzijds. Het is daarom logischer een derde graad "Verzorging" in te richten die zich richt op de kernfuncties van het verzorgen en pas nadien uit te splitsen naar bepaalde doelgroepen (via twee zevende jaren nl. "kinderzorg" en "thuis- en bejaardenzorg").

Sinds 30 maart 1993 wordt het beroep van verzorgster wettelijk erkend en kunnen slechts de afgestudeerden van bepaalde studierichtingen nog "verzorger/verzorgster" worden.

Samen met de hervorming van de opleiding wordt gepoogd in overleg tussen onderwijs en beroepssector bijscholing van actief personeel te organiseren. De scholen spelen hierin een sleutelrol.

Opvolging van het advies; prioriteiten voor de werking in 1994

De Minister aanvaardde het advies helemaal. Er wordt gewerkt aan een hulpverleningsvisie en de ontwikkeling van een beroepsprofiel van de verzorgende. Daartoe wordt overleg gepleegd met werkgevers uit de sector, o.m. Kind & Gezin. Op dat beroepsprofiel wordt straks het studieprofiel gebaseerd, dat dan (in afwachting van het verschijnen van eindtermen voor de derde graad) als basis zal dienen voor leerplannen.

3.5.3 De toegang tot het beroep

Zowel de federale overheid als de Vlaamse regering bepalen voor een aantal beroepen voorwaarden om dat beroep te kunnen uitoefenen. Ook op dit terrein is er nood aan afstemming van het onderwijs op de gestelde voorwaarden. Bepaalde besluiten houden geen rekening met de bestaande Vlaamse onderwijsstructuren, maar werken nog altijd met verouderde benamingen en titels.

Er stelt zich ook een probleem op een meer principieel niveau: in de visie van de onderwijsraad moet onderwijs opleiden tot het vereiste bekwaamheidsbewijs dat rechtstreeks toegang geeft tot het beroep, zonder dat er bijkomende kwalificaties buiten het onderwijs moeten behaald worden.

Door de spreiding van de bevoegdheden wordt de discussie bijkomend gecompliceerd. Dit probleem werd aan de Minister gemeld, met de

vraag op het departement hieraan de nodige aandacht te besteden.

3.6 LEERINHOUDEN EN LEERPLANNEN

Zoals al eerder gemeld, behoort het vastleggen van leerplannen tot het domein bij uitstek van de pedagogische vrijheid. Toch sluit dit niet uit dat de verschillende verantwoordelijken van de netten in de onderwijsraad over dit thema overleggen om een zekere overeenstemming na te streven.

Vanzelfsprekend heeft de problematiek ook nauwe banden met de discussie over de eindtermen. Adviezen over de voorstellen van eindtermen worden evenwel pas in 1994 geformuleerd.

3.6.1 Informatica in het secundair onderwijs

De afdeling voor het algemeen secundair onderwijs besteedde aandacht aan de plaats van informatica⁶⁰. Meer specifiek behandelde de afdeling de integratie van informatica in de lessen natuurwetenschappen (biologie, chemie en fysica).

Het advies stoelt op de algemene doelstellingen van de lessen natuurwetenschappen: de leerling een wetenschappelijke grondhouding en redeneerwijze bijbrengen. Wetenschappen en technologie zijn complementair. Daarom sluit het gebruik van de informatica aan bij goed wetenschappenonderwijs. Dit kan de kwaliteit van het leerproces aanzienlijk bevorderen. Er kan hernieuwde aandacht groeien voor de waarde van experimenten, vooral deze die door leerlingen zelf worden uitgevoerd. Meer algemeen biedt de computer grote mogelijkheden om de zelfwerkzaamheid van leerlingen te stimuleren.

Daarom pleit de afdeling ervoor om in de methodologische wenken bij de leerplannen te wijzen op de mogelijkheden die gecreeerd worden door het gebruik van informatica. Op termijn moet onderzocht worden in welke mate de integratie van informatica ingeschreven kan worden in de leerplannen. Er is dringend behoefte aan een specifieke didactiek voor het gebruik van de informatica in het natuurwetenschappenonderwijs.

De computer verdient een plaats bij de uitrus-

⁶⁰ Afdeling voor het algemeen secundair onderwijs, *De plaats van de informatica in het natuurwetenschappenonderwijs*, Interimadvies, 24 september 1993 (ref ASO/ADV/93 001)

ting van een laboratorium en in het klaslokaal waar wetenschappen gegeven worden. Daarom moeten scholen de nodige schikkingen treffen om vanaf 1 september 1995, zeker voor de derde graad van het algemeen secundair onderwijs, de nodige infrastructuur ter beschikking te stellen. De computerinfrastructuur moet voldoen aan specifieke eisen om bruikbaar te zijn voor de natuurwetenschappelijke vakken.

De geledingen vertegenwoordigd in de afdeling, verbinden zich ertoe om de scholen te ondersteunen bij de verwerkelijking van dit advies: sensibilisering, nascholing van leerkrachten en de ontwikkeling van didactisch materiaal.

3.6.2 Technologische vorming/opvoeding in het basis- en het secundair onderwijs

In onze zeer technologische samenleving behoort technologie tot de algemene vorming die aan alle jongeren moet worden aangeboden. Er is nog een tweede motivering: jongeren kiezen na de basisschool te weinig voor een technische opleiding, zelfs als die objectief gezien het best aansluit bij hun belangstelling en aanleg. Zeker voor meisjes ligt technologie buiten hun blikveld. Een van de redenen hiervoor is dat de kinderen, zowel jongens als meisjes, in de basisschool en de eerste graad van het secundair onderwijs nooit konden ontdekken wat technologie precies is. Zowel vanuit de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs als vanuit de cel "diversificatie van de studiekeuze" werd aangedrongen om technologie te integreren in de vorming van de basisschool en van de eerste jaren van het secundair onderwijs.

Daarom besteden zowel de Raad voor het basisonderwijs als die voor het secundair onderwijs de nodige aandacht aan dit probleem. Begin januari 1994 organiseerde de Vlor in het kader van de Educa + beurs een seminarie over deze problematiek.

3.6.2.1 In het basisonderwijs

De Raad stelt dat technisch-technologische vorming zeker een component is van de basisvorming die de basisschool wil aanbieden ⁶¹.

In tegenstelling tot het secundair onderwijs waar "technologische opvoeding" gegeven wordt, spreekt men in het basisonderwijs van "technologische vorming". In de basisschool willen kinderen weten hoe iets werkt en ze willen oplossen, toepassen, verwerken, maken, ... Technologische vorming is een confrontatie van kinderen met techniek en technologie. Het is echter geen systematische introductie in de basiskennis of in technieken.

De Raad pleit voor een intensievere benadering van technologische vorming door de basisschool. Technologie is immers sterk aanwezig in de leefwereld van het kind. In zijn volwassenheid kan het technologie niet ontlopen. Technologische vorming moet daarom deel uitmaken van de totale persoonlijkheidsontwikkeling van kinderen.

Opvolging van het advies

Deze standpunten werden als ingebracht op de Staten-Generaal voor het technisch onderwijs. Zij vonden ook weerklank in de voorstellen voor eindtermen technologische vorming.

3.6.2.2 In de eerste graad secundair onderwijs

In de eerste graad van het secundair onderwijs wordt al technologische opvoeding gegeven. Toch is de Raad voor het secundair onderwijs van mening dat de kwaliteit van dat vak veel zou kunnen verbeteren ⁶². In de eerste plaats ontbreekt een consensus over een visie op het vak. Dit brengt mee dat er ook geen duidelijkheid is over de uitrusting van de klaslokalen om technologische opvoeding te geven.

Een aantal scholen besteedde in het tweede jaar slechts één uur per week aan het vak. Vanuit de concepten op het vak blijkt dit niet zo zinvol. Omdat leraren die om een of andere reden lessen verloren, technologische opvoeding geven, is er ook nog heel wat nood aan nascholing. Ook de initiele opleiding van de leraar technologische opvoeding is niet wat men ervan verwacht.

Het advies inspireerde zich o.m. op het concept van het vak "techniek" dat in Nederland gebruikt wordt. Daarom bezocht een werkgroep de Pedagogisch-Technische Hogeschool in Eindhoven.

61 Raad voor het basisonderwijs, *Technologische vorming in het basisonderwijs*, 24 februari 1993 (ref RBO/JVW/001/ADV)

62 Raad voor het secundair onderwijs, *Advies van het vak technologische opvoeding in de eerste graad van het secundair onderwijs*, 22 juni 1993 (ref RSO/ADV/93-005)

Op 15 juni bracht de Raad voor het secundair onderwijs een advies uit dat pleit om twee uur technologische opvoeding op te leggen in alle scholen. Het advies hield ook een aanzet in tot visie-ontwikkeling. Het essentiële uitgangspunt is de integratie van denken en doen. Hierbij wordt uitgegaan van de drie fasen waardoor technologische innovaties ontstaan: het proces van het ontwerpen, het maken waardoor materie, energie en informatie wordt omgezet in producten en het gebruik van deze producten.

Steunend op deze visie formuleert het advies algemene doelstellingen: kennismaken met technologie en erover reflecteren, planmatig leren werken, technologische begrippen verwerken en technologische basisvaardigheden leren beheersen.

Opvolging van het advies; prioriteiten voor de werking in 1994

Minister Van den Bossche paste het besluit inzake de syntheselessentabellen voor het tweede leerjaar van het secundair onderwijs aan, zoals de raad dit bepleitte. De minister vroeg de Vlaamse Onderwijsraad een alomvattend advies uit te brengen over het vak, o.m. over de vijf uur technologische opvoeding in het eerste leerjaar B. Hij vroeg daarbij evoluties in de dossiers eindtermen en lerarenopleiding in acht te nemen.

De werkgroep nodigde enkele specialisten van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling uit om een stand van zaken te maken. In 1994 hoopt de raad dit advies af te ronden.

3.6.3 Levensbeschouwelijke vakken

Officiële instellingen zijn, krachtens de schoolpactwet, ertoe gehouden in het lager en secundair onderwijs met volledig leerplan per week ten minste twee uren godsdienst/zedenleer aan te bieden. Het onderwijsdecreet, IV van 28 april 1993 onthief het officieel onderwijs van deze verplichting voor het aanvullend secundair beroepsonderwijs.

Het advies van de onderwijsraad⁶³ terzake stelde dat meerderjarige leerlingen in de zevende jaren van het secundair onderwijs in een vergelijkbare situatie verkeren en pleitte ervoor om deze regeling ook toe te passen op de zevende jaren, met uitzondering van de kwalificatiejaren in het beroepssecundair onderwijs, aangeboden

in het officieel onderwijs. In de kwalificatiejaren van het beroepssecundair onderwijs behoren de levensbeschouwelijke vakken immers tot de basissvorming.

Opvolging van het advies

Dit advies werd niet gevolgd.

3.7 HET UITBOUWEN VAN NIEUWE STELSLS VAN KWALITEITSZORG

Het decreet inzake de inspectie en de pedagogische begeleiding geldt vanaf 1991. Intussen zijn de verschillende diensten die werden opgericht, actief. Het nieuwe stelsel komt stilaan op kruissnelheid.

3.7.1 Het formuleren van eindtermen

In de loop van 1993 werden voorstellen voor eindtermen voor het basisonderwijs die de Dienst voor Onderwijsontwikkeling formuleerde, publiek gemaakt. Deze maken, vóór de finale versie aan de onderwijsraad wordt voorgelegd, het voorwerp uit van een maatschappelijk debat.

De onderwijsraad heeft een belangrijke opdracht in de procedure om tot eindtermen te komen. De eindtermen worden immers bepaald door de Vlaamse Regering, en bekrachtigd door de Vlaamse Raad, op eensludend advies van de Onderwijsraad.

Binnen de Raad voor het basisonderwijs werden al verkennende gesprekken gevoerd over de voorstellen. Een advies kan pas uitgebracht worden als de definitieve voorstellen worden neergelegd.

Ook voor de eerste graad van het secundair onderwijs zal de onderwijsraad de voorstellen voor eindtermen in de loop van 1994 evalueren.

3.7.2 Gemeenschapsinspectie

In het kader van de besprekingen over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, V drukte de onderwijsraad nogmaals op het belang van een gedragscode voor de gemeen-

63 Algemene Raad, Ontwerpdecreet betreffende het onderwijs, IV, 19 januari 1993 (ref AR/ADV/93-02)

schapsinspectie⁶⁴. Hoewel al aangekondigd in 1991 is deze code momenteel nog steeds niet uitgevaardigd.

Deze gedragscode is een onmisbaar instrument om de rechten en plichten van onderwijsinstellingen en personeelsleden bij doorlichtingen te expliciteren. De code moet de rechtszekerheid van de instellingen versterken.

3.7.3 Kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs

De kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs is zeer verschillend geregeld. Het hoger onderwijs van het korte type valt onder het decreet betreffende de inspectie en pedagogische begeleiding. Het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten en het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de hogescholen (hoger onderwijs van het lange type) leggen kwaliteitscontrole op. De besturen van hetzij universiteiten, hetzij instellingen voor hoger onderwijs van het lange type organiseren een beoordeling, minstens om de vijf jaar, van de werkzaamheden van de instelling. De universiteiten doen dit in overleg met de andere universiteiten. De instellingen uit het hoger onderwijs van het lange type betrekken hierbij tevens de betrokken beroepssector.

Voor de universiteiten is deze regeling al geldig. In de voorbije periode werden o.m. doorlichtingen gehouden van de werking van de onderzoeksraden, de diensten voor studiebegeleiding en de opleidingen chemie. Een experiment voor de doorlichting van het historisch en kunsthistorisch onderzoek aan de Vlaamse universiteiten werd eveneens doorgezet.

De afdeling voor het hoger onderwijs van het lange type van de Vlaamse Onderwijsraad is bevoegd om een advies uit te brengen over de procedure en de modaliteiten van de beoordeling in het hoger onderwijs van het lange type. De afdeling bracht dit advies uit op 17 mei 1993⁶⁵. De afdeling gaat er in dit document van uit dat de kwaliteitsbewaking in het hele hoger onderwijs op identieke wijze moet verlopen. De betrokken passussen in beide decreten zijn trouwens iden-

tiek, op de relatie met de beroepssectoren in het hoger onderwijs van het lange type na. Daarom wordt het voorstel volledig afgestemd op de procedure die gangbaar is aan de Vlaamse universiteiten. De afdeling wijst ook op een aantal randvoorwaarden. De afdeling pleit voor een experimentele fase om de procedure en de modaliteiten uit te testen. Deze loopt tot 1 januari 1997. In deze fase zou de kwaliteitsbewaking gecoördineerd en ondersteund kunnen worden vanuit de Vlaamse Onderwijsraad.

In het kader van het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen werd nagedacht over de manier waarop de kwaliteitsbewaking in het hele hoger onderwijs kan georganiseerd worden⁶⁶. Hierbij wordt geopteerd om ook in het hoger onderwijs van het korte type een stelsel van visitatiecommissies op te zetten. Dit is meteen de gelegenheid om, op basis van de ervaringen opgedaan aan de universiteiten, een aantal onduidelijkheden en anomalieën uit het oorspronkelijk concept te lichten. De stelsels van kwaliteitszorg worden geharmoniseerd. De onderwijsraad is van oordeel dat de aanpassing van de tekst een versterking inhoudt van het stelsel van de kwaliteitsbewaking. De Raad bepleitte in zijn advies wel dat de decreetgever termijnen zou vastleggen waarbinnen de verschillende opleidingen in het kader van de externe kwaliteitszorg doorgelicht dienen te zijn.

3.7.4 Inspectie en begeleiding van levensbeschouwelijke vakken

Het decreet betreffende de inspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten is niet van toepassing op de levensbeschouwelijke vakken. Daarom diende de Vlaamse Minister van onderwijs bij de Vlaamse Raad een ontwerp van decreet in dat deze materie regelt. De onderwijsraad formuleerde over dit voorontwerp een advies op 27 april 1993⁶⁷.

Het decreet gaat uit van een integratie van inspectie en begeleiding voor levensbeschouwelijke vakken. Hiermee wordt abstractie gemaakt van een aantal vernieuwende inzichten uit het gewone decreet: de notie eindtermen, het onder-

64 Algemene Raad, *Advies inzake het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs*, 7 september 1993 (ref AR/RHE/ADV/014)

65 Afdeling voor het hoger onderwijs van het lange type, *Voorstel m b t de interne kwaliteitszorg in het hoger onderwijs van het lange type*, 17 mei 1993 (ref RHO/HOLT/JDE/ADV/001)

66 Raad voor het hoger onderwijs, *Advies inzake het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap en het voorontwerp van bijzonder decreet betreffende het bestuur van de officiële hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap*, 15 oktober 1993 (ref RHO/RHE-JDE/ADV/007)

67 Algemene Raad, *Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken en het ontwerp van besluit van de Vlaamse Executieve tot uitvoering van het decreet van betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken*, 27 april 1993 (ref AR/RHE/ADV/006)

scheid tussen post factum-controle op het bereiken van bepaalde doelen (inspectie) en de begeleiding. De onderwijsraad verzet zich niet tegen deze integratie gezien de specificiteit van levensbeschouwelijke vakken. Toch wijst hij erop dat er hierdoor een aantal problemen rijzen, zowel inzake de verhouding tussen de inspectie en begeleiding voor levensbeschouwelijke vakken en de (officiële) scholen als inzake de kwaliteitscontrole door de overheid op de leerinhouden (eindtermen, basisvorming, project algemene vakken). In elk geval drong de raad aan op het opstellen van een gedragscode en op consequentie in de reglementaire teksten inzake de eindtermen.

Daarnaast werden een aantal technische opmerkingen geformuleerd. De globale teneur van het advies was positief. Wel betreurde de raad uitdrukkelijk dat de genomen opties zo weinig geargumenteed worden in de begeleidende teksten. In elk geval dienen de genomen opties consequent doorgetrokken te worden naar de hele toepasselijke regelgeving.

Opvolging van het advies

Het decreet werd op 1 december goedgekeurd in de Vlaamse Raad. Ingevolge het advies van de onderwijsraad werd het voorontwerp van decreet op een aantal technische punten bijgesteld. De gevraagde aanpassing van de schoolpactwet werd doorgevoerd.

3.8 HERWAARDERING EN PROFESSIONALISERING VAN HET LERARENAMBT

3.8.1 Lerarenopleiding

Op 23 oktober 1991 besliste de Algemene Raad om een advies uit te brengen over de hervorming van de lerarenopleiding⁶⁸. De discussie verliep in drie stadia: tussen half mei en half juni 1992 voerden de raden voor het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en afdelingen voor het buitengewoon onderwijs een discussie over de beroepsvereisten voor de toekomstige leraar, zowel de algemene vereisten als de niveau- of vormspecifieke. Een tweede fase in de discussie had te maken met de mobiliteit in de loopbaan van leraren⁶⁹ en de derde en

laatste fase had betrekking op de structuren voor de lerarenopleiding.

Om deze discussie te oriënteren, formuleerde de Algemene Raad een aantal standpunten a priori. De Algemene Raad ziet de leraar als een professional. De onderwijsraad is ervan overtuigd dat de vlakke loopbaan van leraren moet doorbroken worden door zowel horizontale als verticale mobiliteit. Tot slot is de leraar ook inzetbaar in het veld van de volwasseneneducatie.

Deze discussie resulteerde in een interimrapport over de competenties van leraren.

De onderwijsraad pleit voor een modulaire opbouw, zowel van de initiële als van de voortgezette opleidingen. Door in de opleiding bepaalde modules te combineren, verwerft men een bepaalde onderwijsbevoegdheid. De lerarenopleiding kan zowel voltijds als deeltijds gevolgd worden.

Structureel onderscheidt de onderwijsraad twee vormen van lerarenopleiding: de lerarenopleiding aan de pedagogische hogescholen leidt op tot polyvalente leraar kleuteronderwijs, polyvalente leraar lager onderwijs, semi-polyvalente leraar algemene vakken en de vakleraren technische vakken, praktische vakken en kunstvakken. De lerarenopleiding aan de universiteiten en in het hoger onderwijs van het lange type leidt de vakleraren algemene vakken op.

De lerarenopleidingen aan de pedagogische hogescholen beslaan een voltijdse cyclus van drie jaar; voor de vakleraren technische, praktische en kunstvakken kan voorzien worden in een deeltijdse opleiding van drie jaar.

In functie van gemeenschappelijke beroepsvereisten krijgen de leraren die een voltijdse opleiding volgen, een gedeelte van hun opleiding gemeenschappelijk. Deze gemeenschappelijkheid neemt af naarmate de opleiding vordert.

De lerarenopleiding aan de universiteiten is een deeltijdse opleiding. De onderwijsraad pleit hier voor een geïntegreerde lerarenopleiding waarbij de studenten tijdens de licenties de optie lerarenopleiding volgen, tegelijk met de verdere vakwetenschappelijke opleiding. Deze optie omvat naast de pedagogisch-didactische vakken ook een vakinhoudelijke opleiding, maar dan toegespitst op de onderwijsniveaus waarvoor de toekomstige leraren onderwijsbevoegdheid verwerven.

68 Algemene Raad, *Naar een nieuwe lerarenopleiding. Advies van de Vlaamse Onderwijsraad*, 16 maart 1993, (Cahier, 6), Brussel, 1993

69 Cfr. infra p. 42-43

Tot slot pleit de onderwijsraad voor samenwerkingsverbanden tussen de verschillende opleidingsinstituten.

In de marge van dit advies over de lerarenopleiding vroegen de afdelingen voor het buitengewoon basis- en secundair onderwijs om een tussentijdse regeling voor de voortgezette opleidingen voor het buitengewoon onderwijs⁷⁰.

Opvolging van het advies; prioriteiten voor de werking in 1994

De voornemens van het beleid inzake de lerarenopleiding werden neergeschreven in de discussienota "Het lerarenambt in een nieuw perspectief" van oktober 1993. In deze nota worden een groot aantal krachtlijnen uit het advies van de onderwijsraad gevolgd; andere worden echter afgewezen.

Het advies pleitte voor een versterking van de polyvalentie van de leraren in het kleuter- en lager onderwijs en in de eerste graad van het secundair onderwijs. De discussienota volgt grotendeels dit uitgangspunt. De geaggregeerde voor de eerste graad van het secundair onderwijs kan kiezen tussen een wetenschappelijke, een taalkundige, een maatschappelijke, een technologische optie en een optie expressievakken. De pedagogische hogescholen leiden deze leraren op evenals de geaggregeerden lichamelijke opvoeding en de geaggregeerden algemene vakken voor de tweede en de derde graad van het beroepsonderwijs. Wel blijft er een principieel onderscheid tussen de kleuterleider en de onderwijzer.

Beide teksten pleiten er ook voor om deeltijdse lerarenopleidingen te kunnen aanbieden. De discussienota van de overheid beperkt dit echter tot mensen die al in een bepaalde richting zijn afgestudeerd. De deeltijdse opleiding leidt in de eerste plaats leraren technische vakken, praktische vakken en kunstvakken op.

Toekomstige leraren algemene vakken in de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs studeren af aan de universitaire lerarenopleidingen. Het advies van de Vlor ging ervan uit dat dit kon als een afstudeerrichting in de licenties.

De overheid stemt ook in met de idee voor voortgezette opleidingen voor leraren. De minister wenst in de toekomst voortgezette opleidingen voor het volwassenenonderwijs en voor het buitengewoon onderwijs. Een voortgezette oplei-

ding geeft een leraar ook onderwijsbevoegdheid voor aangrenzende onderwijsterreinen (eerste graad voor licentiaten; tweede graad voor geaggregeerden voor het lager secundair onderwijs, tweede en derde graad beroepsonderwijs).

De lerarenopleidingen krijgen een modulaire opbouw.

De minister gaf geen gevolg aan de vraag voor een tussentijdse regeling voor de voortgezette opleidingen voor het buitengewoon onderwijs.

3.8.2 Loopbaanontwikkeling

Zoals hierboven al aangegeven voerde de Algemene Raad in het verlengde van de discussie over de beroepsprofielen van leraren, ook een debat over de loopbaanontwikkeling van leraren.

De Raad gaat ook hier uit van het principe van de open professionaliteit. Dit houdt in dat de leraar in zijn beroepsuitoefening een leerproces doormaakt dat kan onderverdeeld worden in een aantal fasen. Een interactie tussen de ontwikkeling als persoon, de concrete ervaringen opgedaan tijdens het lesgeven en de professionele ontwikkeling zorgen ervoor dat beginnende leraren evolueren tot ervaren leerkrachten. Dit vertaalt zich in startcompetenties enerzijds en groeicompenties anderzijds. Ervaren leerkrachten komen in aanmerking voor voortgezette opleidingen die de mogelijkheid creëren voor verticale en horizontale mobiliteit.

Onder verticale mobiliteit wordt verstaan het doorbreken van de vlakke loopbaan, het doorgroeien naar een andere fase in de loopbaan. Deze leraren zijn in staat om hun competenties voor andere leraren nuttig te maken, b.v. als mentor voor beginnende leraren. Expert-leraren kunnen ook doorgroeien naar bijzondere onderwijsopdrachten (graad-coördinator, medewerker in een leerplancommissie, ...) of naar andere functies in het onderwijs (directeur, begeleider, inspecteur, ...).

Horizontale mobiliteit betekent dat de mogelijkheid wordt geboden om te veranderen van onderwijsniveau of -setting.

De mobiliteit vertaalt zich ook naar de verloning.

⁷⁰ Afdelingen voor het buitengewoon basis- en secundair onderwijs, *Voortgezette opleiding buitengewoon onderwijs Voorstel voor een tussentijdse regeling*, 3 juni 1993 (ref. COBUBOSO/JVW/DOK/002)

Opvolging van het advies

Een doorbreking van de vlakke loopbaan voor leraren is niet gerealiseerd. Deze gedachte is trouwens afhankelijk van de hervorming van de lerarenopleiding, nl. van de mogelijkheden voor voortgezette opleidingen binnen de opleidingsinstellingen. Het dossier van de lerarenopleiding is op zijn beurt gekoppeld aan dat van de hervorming van de hogescholen. Mobiliteit moet uiteraard ook bekeken worden in functie van de budgettaire mogelijkheden.

Al herhaaldelijk werd op beleidsniveau gezegd te streven naar betere verloning voor leraren. Hieraan is gekoppeld een beperking van het aantal leraren. Een stap in de richting van een betere verloning van leraren werd alleszins gezet in de CAO 1993-1994. Anderzijds worden inspanningen aangekondigd om het aantal terbeschikkinggestelden te beperken: zo kunnen ze profiteren van de uitgroei banen voor oudere leerkrachten die mogelijk gemaakt worden. Het onderwijsdecreet, V beperkt de vaste benoemingen in een aantal sectoren waar de tewerkstelling beperkt is en waar veel terbeschikkinggestelden zijn. In de begrotingsdiscussie 1994 kondigde de minister aan de vaste benoemingen ook te beperken in die zin dat het aantal deeltijdse vaste benoemingen zou beperkt worden.

In het kader van de onderwijs-CAO 1993-1994 werd o.a. genoegdoening gegeven aan de vraag van de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie om de verloning van het personeel billijker te maken. Dit gebeurt door de volledige harmonisatie van de geldelijke anciënniteit met het voltijds onderwijs tot stand te brengen⁷¹ Contractuele lesgevers zullen beter vergoed kunnen worden.

3.8.3 Nascholing

De discussienota van de Vlaamse Minister van Onderwijs over de hervorming van de lerarenopleiding besteedt ook aandacht aan een herstructurering van de nascholing. Deze materie werd slechts zijdelings behandeld in het advies over de lerarenopleiding. Daarom besliste de Alge-

mene Raad deze materie ten gronde uit te discussieren. Een werkgroep bereidt een standpunt voor, zowel over de uitgangspunten voor goede nascholing, als over de structurele consequenties. Vanuit deze visie-ontwikkeling kan gereageerd worden op de voorstellen uit de discussienota.

3.8.4 Adviezen over netoverschrijdende detacheringen⁷²

Voor het schooljaar 1992-1993 werden voor 22 projecten detachingsaanvragen ingediend. De onderwijsraad gaf 14 keer een positief advies, 4 keer een negatief en 4 keer kon geen advies gegeven worden bij gebrek aan voldoende informatie. De minister gaf een gunstige beslissing voor 15 van deze projecten.

Voor het schooljaar 1993-1994 vroegen 25 projecten in totaal 82,5 detacheringen aan. 14 projecten kregen een gunstig advies voor 68,5 detacheringen. De Minister zegde 72,5 detacheringen toe voor in totaal 18 projecten.

Prioriteiten voor de werking in 1994

Bij de beoordeling van de aanvragen steunt de onderwijsraad zich op een aantal criteria. Het is de bedoeling deze criteria in 1994 te evalueren en te zien of bijstelling ervan niet noodzakelijk is.

71 Afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie, *Advies betreffende "bewarende" maatregelen ten gunste van het onderwijs voor sociale promotie i v m verruiming van de harmonisering en toekenning van wedde-anciënniteit in OSP-bijbetrekkingen*, 3 juni 1992 (ref OSP/S5/ADV/92-4)

72 Algemene Raad, *Advies betreffende de vraag voor bijkomende detacheringen ten behoeve van de leerstofanalyse en de beroepsprofielen*, 19 januari 1993, (ref AR/ADV/93-02), *Advies betreffende de netoverstijgende detachering ten gunste van de internationale culturele gemeenschap van Auroville*, 02 februari 1993, (ref AR/ADV/93-04), *Advies betreffende de detachingsaanvraag ten gunste van het Forum Basisonderwijs*, 27 april 1993, (ref AR/JJO/ADV/007), *Netoverstijgende detacheringen schooljaar 1993-1994*, 7 juli 1993, (ref AR/JJO/ADV/012), *Netoverstijgende detachering t g v EFECOT*, 7 september 1993, (ref AR/JPE/ADV/015), *Advies inzake netoverstijgende detacheringen*, 19 oktober 1993, (ref AR/JJO/ADV/017), *Advies betreffende netoverstijgende detachering*, 23 november 1993, (ref AR/JJO/ADV/018)

4. Onderwijsstructuren en herstructureringen

4.1 **HERSTRUCTURERINGEN VAN ONDERWIJSNIVEAUS EN -SECTOREN**

Voor een aantal onderwijssectoren zoals het volwassenenonderwijs en het onderwijs verstrekt door de hogescholen worden diepgaande herstructureringen aangekondigd. De bevoegde raden togen al eerder aan het werk om het nodige conceptuele werk te doen. De Raad voor het hoger onderwijs bracht al een advies uit over een voorontwerp van decreet.

Recent werd aangekondigd dat ook voor het basisonderwijs een kaderdecreet zou moeten worden uitgewerkt.

4.1.1 **De eenheidsstructuur in het secundair onderwijs**

In de sector van het secundair onderwijs legde de Vlaamse Raad al in 1991 de structuren decretaal vast. De Raad voor het secundair onderwijs is van oordeel dat deze nieuwe structuur volledig moet uitgebouwd worden vooraleer van eventuele structurele aanpassingen sprake kan zijn. Daarom verleende de Raad ook een negatief advies aan de vraag om, op experimentele basis, comprehensief secundair onderwijs toe te laten ⁷³.

Binnen de verschillende afdelingen van de Raad voor het secundair onderwijs groeit de behoefte om de eigenheid en de finaliteit van hun onderwijsvorm duidelijker te omschrijven. De afdeling voor het algemeen secundair onderwijs omschreef op 14 januari 1993 het profiel van de

studierichting "menswetenschappen" ⁷⁴. In het technisch onderwijs zetten de Staten-Generaal eveneens stappen op die weg.

4.1.1.1. Geüniformiseerde benamingen

De afdelingen van de Raad voor het secundair onderwijs hebben wel nog een taak te vervullen bij het aanvullen van de lijsten met geüniformiseerde benamingen. Op het moment waarop een beslissing genomen wordt over het al dan niet aanvullen van de lijsten met geüniformiseerde benamingen, wordt een onderzoek gedaan naar de opportuniteit van die nieuwe studierichting.

In het technisch en het beroepssecundair onderwijs is het belangrijk te kunnen inspelen op sociaal-economische en technisch-technologische evoluties. Dit betekent echter niet dat elke aanvraag zomaar wordt goedgekeurd. De afdeling is terughoudend om grote wijzigingen in de lijsten toe te staan aangezien de nieuwe structuur pas volledig zal zijn vanaf het schooljaar 1994-1995 ⁷⁵.

De afdeling verleende een ongunstig advies voor de benamingen "onthaal" (tweede graad van het beroepssecundair onderwijs) en "voedingstechnieken" (tweede en derde graad van het beroepssecundair onderwijs). Telkens waren er al verwante studierichtingen voorhanden.

De overheid reduceerde het aantal derde leerjaren van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs tot 8. De afdeling pleit voor een 20-tal benamingen. Er kunnen derde leerjaren in de tweede graad geprogrammeerd worden als er aan een aantal voorwaarden voldaan is. Deze leerjaren kunnen slechts naast een derde

⁷³ Raad voor het secundair onderwijs, *Pilootschool voor comprehensief secundair onderwijs vanuit Waldorfpedagogie*, 14 januari 1993 (ref RSO/S2/ADV/92-8) Zie hierover Vlaamse Onderwijsraad, *Jaarverslag 1991-1992*, p 47-48

⁷⁴ Afdeling voor het algemeen secundair onderwijs, *Studierichting menswetenschappen - derde graad ASO*, 14 januari 1993 (ref ASO/S2/ADV/92-1) Dit advies wordt weergegeven in Vlaamse Onderwijsraad, *Jaarverslag 1991-1992*, p 47

⁷⁵ Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, *Advies betreffende de aanvraag van nieuwe structuuronderdelen*, 19 februari 1993 (ref TSO-BSO/GES/ADV/93-2)

graad bestaan en ze dragen dezelfde naam als de onderliggende tweede graad. De afdeling gaf een ongunstig advies mee aan de aanvraag voor de oprichting van een derde leerjaar "afwerking gebouwen", "hotel", "nijverheidstechnieken" en "voeding". De aanvragen voor "slagerij en vleeswarenbereiding" en "tuinbouw" kregen een gunstige beoordeling.

In de derde graad van het technisch secundair onderwijs waren de adviezen voor de leerjaren "automatie" en "milieukunde-wetenschappen" ongunstig.

Zevende leerjaren in het technisch en beroepssecundair onderwijs werden onder bepaalde voorwaarden gunstig geadviseerd als het om specialisatiejaren ging. In het technisch onderwijs werd de aanvraag voor een zevende jaar "combinatieprothesen en orthodontie" afgewezen. In het beroepssecundair onderwijs kregen "stuka-doorwerken" en "vloerbekleding" een ongunstige beoordeling; "tuinbouwtechniek" een gunstige.

Bijkomend kregen de onderverdelingen "paardrijden en -verzorgen" in de tweede en derde graad van het beroepssecundair onderwijs een gunstig advies.

Opvolging van het advies

Het advies werd bijna helemaal gevolgd, op de adviezen m.b.t. de derde leerjaren in de tweede graad na.

De afdeling voor het kunstsecundair onderwijs hechtte haar goedkeuring aan de programmering van een eerste en tweede leerjaar van de derde graad in het kunstsecundair onderwijs, studierichting "artistieke opleiding" ⁷⁶. De afdeling vindt immers dat er ook in het kunstsecundair onderwijs nood is aan een toegepaste opleiding.

4.1.1.2. De opleidingen verpleegaspiranten en kinderverzorging

In het schooljaar 1993-1994 wordt in de derde graad van het secundair onderwijs de nieuwe structuur ingevoerd. Bij de administratieve voorbereiding van die stap werd de onderwijsraad om advies gevraagd over enkele modaliteiten voor de organisatie van de opleidingen van

"verpleegaspiranten" (technisch secundair onderwijs) en "kinderverzorging" (beroepssecundair onderwijs). De afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs stelde in zijn advies ⁷⁷ geen bezwaar te hebben tegen de overgang van leerlingen van het vijfde jaar "verpleegaspiranten" in het technisch onderwijs naar het zesde jaar "kinderverzorging" in het beroepssecundair onderwijs. Het verschil in stage-uren is niet onoverkomelijk.

De afdeling pleit voorts voor het behoud van de geïntegreerde proef in functie van de eindbeoordeling.

De afdeling definieert de opleiding "verpleegaspiranten" als een opleiding die voorbereidt op vervolgstudies. Daarom verzet ze zich tegen het geven van een finaliteitskarakter aan die studierichting.

4.1.1.3 Het deeltijds beroepssecundair onderwijs

De afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs boog zich over de vermeldingen op de studiegetuigschriften in het deeltijds beroepssecundair onderwijs ⁷⁸. Studiegetuigschriften vermelden enkel de graad, zonder verdere specificatie van de opleiding. Het bestaande attest van verworven bekwaamheden wordt een geïntegreerd luik van het studiegetuigschrift. Indien de klasseraad dit wenst, kan nog een getuigschrift met de werkervaring van de leerling hieraan worden toegevoegd.

Opvolging van het advies

Dit advies werd ten dele opgevolgd. Wel wordt op het getuigschrift nog steeds de opleiding gespecificeerd.

4.1.2 Herwaardering van het technisch secundair onderwijs

De Staten-Generaal van 20 maart 1993 vormden een uniek forum om na te denken over het technisch onderwijs en zijn plaats in het onderwijsbestel. De Staten-Generaal werden intensief voorbereid, in overleg met de verschillende geleidingen uit het onderwijs en met de sociale partners vertegenwoordigd in de Serv en de overheid.

⁷⁶ Afdeling voor het kunstsecundair onderwijs, *Advies betreffende programmering eerste en tweede leerjaar van de derde graad KSO studierichting artistieke vorming*, 20 januari 1993 (ref. KSO/S2/ADV/93-2)

⁷⁷ Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, *Advies betreffende voltijds secundair onderwijs - Opleidingen verpleegaspiranten en kinderverzorging*, 19 februari 1993 (ref. TSO-BSO/S3/ADV/001 93)

⁷⁸ Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, *Advies met betrekking tot de relatie tussen vakkencombinaties en benamingen in het DBSO*, 23 april 1993, (TSO-BSO/DBSO/GES/ADV/93-004)

De Staten-generaal vertrokken van een omschrijving van de finaliteit van het technisch onderwijs. Technisch secundair onderwijs leidt practici op die, eventueel na hoger onderwijs, in staat zijn tot doordacht technisch handelen en tot het oplossen van de gestelde technische problemen op basis van een solide theoretische kennis. Technisch secundair onderwijs is zowel finaliteitsonderwijs dat een vlotte instap in het arbeidsmidden moet mogelijk maken als onderwijs dat voorbereidt op doorstroming naar het hoger onderwijs. Toch twijfelen sommigen aan de mogelijkheid om beide waar te maken binnen dezelfde onderwijsvorm. Daarom pleiten deze voor een duale structuur van het secundair onderwijs nl. doorstromingsonderwijs en kwalificatiegericht secundair onderwijs.

In functie van zijn finaliteit biedt het technisch secundair onderwijs een algemene, maatschappelijke en culturele basisvorming. Ook brengt het technisch onderwijs zijn leerlingen sociale vaardigheden en attitudes bij. Daarnaast krijgen de leerlingen een technische en beroepsgerichte basisvorming, naast een zekere technische specialisatie binnen een bepaald werkveld.

Specifiek in de pedagogisch-didactische aanpak van het technisch secundair onderwijs is het rechtstreeks contact met de arbeidswereld, met klanten of materialen, met de resultaten van de eigen inspanningen of tekortkomingen. Deze confrontatie met de maatschappelijke realiteit heeft een belangrijke vormende waarde die voor de integratie van de jongeren in de samenleving van essentieel belang is.

De Staten-Generaal engageerden zich ook op het vlak van de structurering van het onderwijsaanbod in de tweede en de derde graad. De rationele planning van het aanbod moet gebeuren op basis van volgende principes: de organisatie van het aanbod gebeurt na een grondige evaluatie van de vraag op de arbeidsmarkt, respect voor de vrije schoolkeuze, een geleidelijke herstructurering door middel van domeinen en de vrije programmatie van studierichtingen binnen de studiedomeinen aanwezig in de school. De overheid bepaalt, na overleg, hoe vaak bepaalde domeinen in Vlaamse scholen kunnen worden aangeboden. De representatieve verenigingen van inrichtende machten en de Argo verbinden zich tot een vrijwillige herstructurering binnen een bepaalde tijdslijmet.

Een ander belangrijk aandachtspunt van de Staten-Generaal betrof de instroom van leerlin-

gen in het technisch onderwijs. Hoofdzorg is te komen tot positieve keuzes voor het technisch onderwijs en het doorbreken van het waterval-systeem waardoor leerlingen naar het technisch en beroepssecundair onderwijs gedraaineerd worden. Daarom pleiten de Staten-Generaal voor gediversifieerde acties om leerlingen tijdig te oriënteren naar de onderwijsvorm die hun het meeste perspectieven biedt, in functie van hun mogelijkheden en interesses. Er wordt ook gepleit voor gelijke toegang van jongens en meisjes tot alle studierichtingen. Kennismaken met techniek en technologie in het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs, kan jongeren hun eigen kunnen laten ontdekken⁷⁹. Dit vergt afspraken met de PMS-sector die zich autonoom moet kunnen opstellen tegenover de scholen. Over de positieve betekenis van de autonome middenscholen bij een objectieve oriëntering van leerlingen verschillen de meningen: er is immers geen overeenstemming over de vraag of een late instroom in het technisch onderwijs wel zo gunstig is. Ook ouders en de klasseraad spelen hierin een doorslaggevende rol. Beeldvorming speelt hierin ook een rol: onthaal, netheid, veiligheid en toegankelijkheid moeten een kwaliteitsmerk zijn van technische scholen. In dit kader werd in het kader van de Staten-Generaal een video-film gemaakt om het technisch onderwijs te promoten. Publiciteit moet gericht worden zowel naar jongens als naar meisjes.

4.1.3 Het hoger onderwijs

4.1.3.1 Het onderwijs verstrekt door de hogescholen

Het rapport van de ambtelijke commissie van 23 oktober 1992 stelde een grondige reorganisatie en herschikking voor van het onderwijs verstrekt door de hogescholen. De Vlaamse Onderwijsraad formuleerde een voorzichtig positief advies over deze hervormingsplannen doch vroeg verduidelijking op tal van punten. De krachtlijnen van dit advies zijn te vinden in het jaarverslag 1991-1992.

In voorbereiding op deze herstructurering besliste de Vlaamse Raad om in het decreet betreffende het onderwijs, IV een benoemingsstop in te stellen indien het aantal vaste benoemingen in de instelling meer dan 66 % bedraagt. De Vlaamse Onderwijsraad verzette zich tegen deze maatregel aangezien deze geïsoleerd werd doorgevoerd zonder dat er al duidelijkheid was over

79 cfr supra p 38-39

het personeelsstatuut, met inbegrip van de gevraagde waarborgen op het vlak van overleg met de betrokkenen en de toekomstige beleids-, beheers- en participatiestructuren.

De onderwijsraad hecht bijzonder groot belang aan de participatiemogelijkheden zowel tijdens als na de herstructurering. Deze zorg kwam voortdurend naar voren in de verschillende adviezen die dit jaar werden opgesteld. Het onderwijsdecreet, IV regelt eveneens de participatie voor de personeelsleden en de studenten in de gesubsidieerde hogescholen. Dit is conform een van de randvoorwaarden die de Raad voor het hoger onderwijs stelde in zijn advies van 19 november 1992 over het rapport van de ambtelijke commissie. De tekst van het onderwijsdecreet, IV bevatte echter een verkeerde verwijzing waardoor de afgevaardigden van de studenten niet konden worden aangeduid. Op basis van het advies van de onderwijsraad inzake het onderwijsdecreet, V werd dit, via een amendement, rechtgezet.

Een andere stap in voorbereiding op een nieuw kaderdecreet voor de hogescholen, werd gezet in het decreet betreffende het onderwijs, V waar de overgangsmaatregelen werden getroffen om het hoger kunstonderwijs te klasseren in het hoger onderwijs van het lange type. Eens het hoger kunstonderwijs volwaardig kan functioneren als hoger onderwijs van het lange type, kan het meestappen in de herstructurering van de hogescholen.

De Algemene Raad pleitte ervoor om de regularisatie van vroegere toestanden zo volledig mogelijk te maken. In dit verband wees de raad op de nood aan omkaderingsnormen voor de opleidingen in de dramatische kunst, toneel, voordracht en kleinkunst en aan overgangsmaatregelen om de toestand in het Henry Van de Velde-instituut te regelen. Ook vroeg de raad om een regeling voor studenten die niet slaagden in het derde jaar van de oude structuur en hun jaar overdoen. Daarnaast formuleerde de raad een aantal detailopmerkingen bij het voorontwerp van decreet. Aan de opmerkingen inzake het Henry Van de Velde-instituut werd tegemoet gekomen door amendementen in de Vlaamse Raad.

Een volgende reglementaire stap bij het hertekenen van de hogescholen in Vlaanderen was het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse gemeenschap en het voorontwerp van bijzonder decreet betreffende het bestuur van de officiële hogescholen.

De Raad vindt dat het nieuwe concept tal van interessante mogelijkheden biedt voor de hoge-

scholen. Er is een belangrijke stap gezet op de weg naar één onderwijskundig en reglementair kader voor het hoger onderwijs. Gezien de eigenheid van het onderwijs verstrekt door de hogescholen, erkent de raad de noodzaak een aantal uitzonderingen te voorzien op deze algemene trend. Hogescholen hebben ten slotte een eigen identiteit en zending, binnen het globale kader van het hoger onderwijs.

De Raad betreurt evenwel dat deze grondige hervormingen zo weinig onderbouwd zijn o.m. op het onderwijskundige vlak. Nergens geeft het voorontwerp een eenduidige inhoudelijke omschrijving van het onderwijs verstrekt door de hogescholen. Hierdoor worden bepaalde innovaties van het voorontwerp onvoldoende onderbouwd. De zending en de doelstellingen van de hogescholen moeten expliciet omschreven worden.

De Raad vindt het jammer dat er in het voorontwerp van decreet geen visie ontwikkeld wordt op de functie en de verdere uitbouw van de permanente educatie in de hogescholen. Er is daarenboven weinig rekening gehouden met de eigenheid van de studenten en cursisten in de permanente educatie. De regeling is op dit vlak onvoldoende.

De Raad betreurt met klem het ontbreken van een decretale regeling inzake de sociale voorzieningen. Het dossier van de hogescholen is sterk verwant met de dossiers inzake het volwassenenonderwijs en met dat van de lerarenopleidingen. De Raad betreurt dat op deze terreinen geen duidelijkheid is. De vraag blijft in welke mate dit decreet hypotheek legt t.o.v. de regelingen die op beide terreinen in het vooruitzicht worden gesteld. Ook omgekeerd stelt zich de vraag in welke mate de nieuwe structuren voor het volwassenenonderwijs de werking van de nieuwe hogescholen zullen beïnvloeden b.v. op het terrein van de omvang van de enveloppe.

De teksten inzake de indeling in studiegebieden en de toewijzing van studiegebieden en opleidingen aan concrete onderwijsinstellingen, bevatten geen enkele verantwoording voor de gemaakte keuzes. Daarom is het niet mogelijk een inhoudelijke afweging te maken en te oordelen over de voorliggende voorstellen of over alternatieven. Het ontbreken van motiveringen en criteria geeft de indruk dat de lijsten op pragmatische overwegingen werden opgesteld. Ook het begrip uniciteit wordt niet verantwoord. Op basis van welke argumenten worden unieke opleidingen toegewezen? Daarom verleende de raad een negatief advies aan deze voorstellen.

De Raad wijst er op dat het hogeschoolonder-

wijs de enige onderwijssector is waarop een plafonnering van de gelden van toepassing is. De Raad is van oordeel dat m.b.t. de beheersbaarheid van de uitgaven het probleem in een ruimer kader dient te worden gesteld. Enkel voor de hogescholen geplafondeerde bedragen voorstellen, is inconsequent en houdt geen rekening met de dynamiek van het hoger onderwijs en de evoluerende behoeften van de arbeidsmarkt. Binnen het hoger onderwijs dient één budget uitgetrokken voor universiteiten en hogescholen en binnen dit budget dienen de middelen op flexibele wijze geventileerd over het hele hoger onderwijs. De verdeling van de middelen moet rekening houden met de evolutie van het hoger onderwijs, de verschuivingen van studenten tussen de opleidingen als gevolg van maatschappelijke evoluties en met de taken en de roeping van de universiteiten en hogescholen.

De Raad hecht groot belang aan de regeling inzake participatie. Daarom wordt een alternatief voorstel geformuleerd, zowel op het centrale niveau als op het niveau van het departement. Over de regeling voor de officiële hogescholen formuleerde de raad enkele opmerkingen op bepaalde artikels.

Tot slot drukt de raad zijn zorg uit over de snelheid waarmee de hele herstructureringsoperatie zal worden doorgevoerd. Deze haast komt de kwaliteit van de herstructurering niet ten goede.

Opvolging van het advies

Momenteel is hierover nog geen duidelijkheid. Het politieke lot van dit voorontwerp zal in belangrijke mate de prioriteiten van de Raad voor het hoger onderwijs bepalen.

4.1.3.2 Het open hoger onderwijs

De minister kondigde initiatieven aan in 1994. Indien het studiecetrum open hoger onderwijs dat als voorbereidingsgroep terzake functioneert, een voorstel kan formuleren, zal de Raad voor het hoger onderwijs hier ongetwijfeld een standpunt over moeten innemen.

4.1.3.3 De samenwerkingsvormen van universiteiten en hogescholen met andere rechtspersonen

De minister van onderwijs legde eind oktober 1993 een voorontwerp van decreet voor dat de

belangen van universiteiten en hogescholen wil vrijwaren als ze contracten sluiten met andere rechtspersonen. Alle door de universiteiten of hogescholen gemaakte kosten moeten maximaal vergoed worden; ze moeten ook een rechtvaardig deel krijgen uit de opbrengsten die voortvloeien uit de valorisatie van hun know-how. De Raad steunde de basisopties die in het voorontwerp genomen worden⁸⁰.

De Raad pleitte voor een omschrijving van de zending van de hogescholen, voor voldoende inspraak de bestaande overleg- en onderhandelingsstructuren en voor een sluitend controlesysteem op de financiële implicaties van deze samenwerkingsakkoorden.

Opvolging van het advies

Het ontwerp van decreet dat aan de Vlaamse Raad werd voorgelegd, voorziet enkel nog in samenwerkingsakkoorden tussen de universiteiten en derden.

4.1.4 Het volwassenenonderwijs

4.1.4.1. De globale structuur van het volwassenenonderwijs

In de sector van het volwassenenonderwijs blijft het wachten op concrete voorstellen van de minister. De Raad voor het volwassenenonderwijs formuleerde in afwachting hiervan stellingen inzake de herstructurering⁸¹.

4.1.4.2 Het modulair stelsel in het onderwijs voor sociale promotie

De herstructureringsdiscussie heeft ook een weerslag op de besprekingen in de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie waar het modulair stelsel en de herindeling van het opleidingsaanbod aan de orde zijn.

Het nieuw concept voor het modulair stelsel gaat uit van de doelstellingen van het onderwijs voor sociale promotie volgens het modulair stelsel. Deze zijn een maatschappelijke en beroepsgerichte voorbereiding van jongeren en volwassenen. Het gaat om korte, intensieve leerwegen met duidelijke finaliteiten. Overlapping met verworven kennis dient vermeden. De aansluiting met andere onderwijsvormen of -sectoren moet verzekerd worden. Cursisten moeten een volle-

⁸⁰ Raad voor het hoger onderwijs, *Advies in verband met het voorontwerp van decreet betreffende de relaties van de universiteiten en hogescholen met andere rechtspersonen*, 26 oktober 1993 (ref. RHO/JDE/ADV/008)

⁸¹ Raad voor het volwassenenonderwijs, *Stellingen i v m de herstructurering van het volwassenenonderwijs*, 8 januari 1993 (ref. RVOL/S5/ADV/93-1) Zie hierover *Jaarverslag 1991-1992*, p. 38-39

dige opleiding kunnen volgen. Het leertraject is soepel om de studielast te kunnen spreiden of om gerichte keuzes te maken. De cursist bepaalt dit in functie van de gewenste tijdsbesteding en in functie van de eigen doelen. Tijdens de opleiding kan de cursist die doelen bijstellen. Flexibiliteit betekent ook dat de start van de modules het hele jaar door mogelijk is. Er wordt wel een minimum- en een maximumstudieduur bepaald.

De afdeling werkte, bij wijze van werkhypothese, een model uit. In een latere fase van de discussie moet dit model nog getoetst en eventueel aangepast worden.

4.1.4.3 De herindeling van het studie-aanbod in het onderwijs voor sociale promotie

De werkgroep stelde al criteria op voor een herindeling, zowel van de bestaande benamingen als van de nieuwe. De werkgroep modulair stelsel werkt met opleidingen, finaliteiten (opties) en modules. Deze werkgroep moet uitmaken aan welke voorwaarden bestaande benamingen moeten voldoen om in die indeling ingepast te worden. De benamingen van de opleidingen, finaliteiten en modules worden op exhaustieve lijsten geplaatst. Voor alle nieuwe benamingen komt er later een voorstel voor minimumlessentabellen.

4.1.4.4 Betaald educatief verlof

Een KB van 27 augustus 1993 beperkte de mogelijkheden voor betaald educatief verlof⁸². Deze beperkingen zijn ingegeven door het financieringstekort in de sector. De maatregelen van de federale overheid doorkruisen het onderwijs- en vormingsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap.

Op principieel vlak kan het invoeren van betaald educatief verlof voor sommige opleidingen inderdaad in vraag gesteld worden. Toch is het belangrijk om een positief klimaat voor volwasseneneducatie en permanente vorming te creëren. Betaald educatief verlof moet daarom gewijvaard blijven, in het kader van de afspraken van het interprofessioneel akkoord.

Ongeacht deze stelling ten gronde, is het KB van 27 augustus 1993 moeilijk toepasbaar. De nominatieve lijst met uitsluitingen geeft de indruk dat ze lukraak tot stand kwam.

Daarom vraagt de raad dat de Vlaamse Minis-

ter van Onderwijs overleg pleegt met de federale minister van arbeid en tewerkstelling. De Raad voor het volwassenenonderwijs en de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie zijn bereid om de criteria en prioriteiten die de sociale partners vastleggen, te toetsen aan het reële aanbod in de Vlaamse Gemeenschap.

Opvolging van de adviezen; prioriteiten voor de werking in 1994

De Raad voor het volwassenenonderwijs en de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie zullen de adviezen over de herindeling van het studie-aanbod en over het modulair stelsel in april 1994 afronden.

4.1.5 Het deeltijds kunstonderwijs

Het deeltijds kunstonderwijs kreeg een eigen structuur door het decreet betreffende het onderwijs, I.

De afdeling voor het kunstsecundair onderwijs adviseerde de minister om in de academies leerlingen uit de middelbare en hogere graad te groeperen voor de vakken "Samenspel", "Instrumentaal ensemble" en "Koor"⁸³. Dit zal de pedagogische kwaliteit ten goede komen.

4.1.6 Het buitengewoon onderwijs

De afdelingen voor het buitengewoon onderwijs stellen voor 1994 het uitwerken van een advies over het geïntegreerd onderwijs als prioriteit voorop.

4.1.7 Hertekening van de opdrachten van het PMS

4.1.7.1 De PMS-sector

Op vraag van de Vlaamse Minister van Onderwijs werkte de Algemene Raad aan een advies over de herprofilering van de taken van de PMS-centra. De minister vroeg om de opdrachten van de PMS-centra uit te tekenen in de eerste-, tweede- en derdelijnszorg. Het gaat hierbij om

82 Raad voor het volwassenenonderwijs, *Advies van de Raad voor het volwassenenonderwijs en de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie naar aanleiding van belangrijke beperkingen in het stelsel van het betaald educatief verlof*, 20 december 1993 (ref RVOL/WNI/ADV/003).

83 Afdeling voor het kunstsecundair onderwijs, *Advies betreffende het samenvoegen van leerlingen van de middelbare en de hogere graad in het deeltijds kunstonderwijs voor de vakken "koor", "samenspel" en "instrumentaal ensemble"*, 20 januari 1993 (ref KSO/S2/ADV/93-1)

taken die alle centra, tot welk net ze ook behoren, minimaal wensen op te nemen.

Het advies dat op 19 januari 1993 werd uitgebracht, omschrijft de doelgroepen en de prioritaire opdrachten⁸⁴. Op basis van deze gegevens worden structurele voorstellen gedaan en strategieën voor de implementatie uitgetekend.

Opvolging van het advies; aandachtspunten voor de verdere werking

Voorlopig werd deze visie nog niet omgezet in een nieuwe regelgeving of een nieuw beleidsconcept voor de PMS-sector. Het advies dat in korte tijd diende geformuleerd te worden, is zeker niet af. Het advies geeft vooral een aantal uitgangspunten voor een herprofilering. Daarom vroeg de minister om het advies verder te concretiseren op het vlak van de positionering van de PMS-sector binnen de recente visies op het onderwijsbeleid⁸⁵ waarbij o.m. de discussies over schaalvergroting en het schoolbeleid in het oog sprongen. Er werd een precisering gevraagd op het vlak van doelgroepen en opdrachten waarbij vooral de klemtoon zal gelegd worden op het bewaken van de vooropgestelde prioriteiten. De gebruikte definities (leerbedreigden, kansbelemmerden, jongeren in crisissituaties, ...) zullen operationeel gedefinieerd worden. In het advies werd al gewezen op raakvlakken tussen de opdrachten van de PMS-sector en het welzijnswerk; een profilering van de verschillende partners is wenselijk. Het uittekenen van een werkbaar samenwerkingsmodel tussen het PMS-centrum en de school en de instellingen voor onderwijsverzorging is zeker noodzakelijk.

Deze belangrijke vragen worden tijdens het volgende werkjaar opgenomen. Voorafgaand aan de besprekingen zal informatie verzameld worden over de relatie PMS-onderwijs, PMS-welzijn en PMS-ouders. Hiertoe zullen binnen de onderwijsraad hoorzittingen met de betrokkenen worden georganiseerd.

De Raad voor het basisonderwijs zal zich eveneens uitspreken over de opdrachten van de PMS-sector, specifiek vanuit de behoeften van basisscholen.

4.1.7.2 PMS-werking t.a.v. migranten

In het kader van het onderwijsvoorrangsbeleid kregen de PMS-diensten de opdracht te werken aan de preventie en remediëring van leerachterstanden, het informeren van ouders over studiemogelijkheden en de studie- en beroepskeuzebegeleiding van vooral migrantenmeisjes. De PMS-centra worden ook betrokken in de opvang van anderstalige nieuwkomers o.m. voor het vastleggen van de beginsituatie, de begeleiding in de schoolsituatie en de doorstroming op het eind van het schooljaar. De Algemene Raad omschreef in zijn advies van 27 april 1993 beter de rol van de PMS-diensten t.a.v. migranten⁸⁶.

De PMS-sector werkt mee aan de bestrijding van de onderwijsachterstand. Daarom wordt het accent gelegd op begeleidingsactiviteiten, informatie en begeleiding bij studie- en beroepskeuze en de diagnostiek voor kansarme kinderen in het secundair onderwijs. De PMS-diensten worden dus ook betrokken bij het schoolopbouwwerk.

De PMS-centra willen aandacht besteden aan een goed uitgebouwde werking, met aangepaste werkmiddelen. Dit heeft gevolgen voor de bepaling van de omkadering. Daarnaast is er nood aan de oprichting van een ontwikkelingscel diagnostisch materiaal omdat voor de begeleiding van migranten betrouwbaar diagnostisch materiaal ontbreekt.

4.2 PLANIFICATIE VAN HET ONDERWIJSAANBOD

4.2.1 Schaalvergroting van de instellingen

In diverse beleidsdocumenten stelt de overheid dat ze schaalvergroting van de instellingen nastreeft. Een concreet voorstel ligt voor inzake het hoger onderwijs. Voor het volwassenenonderwijs kan verwezen worden naar de herindelings van het studie-aanbod. De raad stelt zich o.m. als prioriteit een voorstel uit te werken over regionale centra.

Ook de sector van het secundair onderwijs zal zich wellicht moeten uitspreken over samenwerkingsmodellen.

84 Algemene Raad, *Advies PMS*, 19 januari 1993 (ref AR/ADV/93-02) Zie *Jaarverslag 1991-1992*, p 58-60

85 cfr supra p 19-24

86 Algemene Raad, *Advies PMS-werking ten aanzien van migrantenkinderen Accenten en werkmiddelen*, 27 april 1993 (ref AR/PCA/ADV/008)

4.2.2 Programmatie van nieuwe afdelingen, vestigingsplaatsen, structuuronderdelen

4.2.2.1 Het secundair onderwijs

Voor het schooljaar 1993-1994 vroegen drie instellingen een afwijking op de rationalisatienorm. Een aanvraag werd afgewezen; de andere werden gunstig beoordeeld. In het ene geval waren er goede perspectieven voor de volgende jaren. In het andere geval werd rekening gehouden met de vernieuwingsinitiatieven van de directie en was het gunstig advies gekoppeld aan het ongunstige advies over de oprichting van een instelling uit dezelfde regio en met een vergelijkbaar pedagogisch project. Oprichting van twee nieuwe secundaire instellingen omdat ze afsplitsen van het hoger onderwijs werd gunstig beoordeeld, in het licht van de herstructurering van het hoger onderwijs.

Alle aanvragen voor nieuwe vestigingsplaatsen (14) werden gunstig geadviseerd. Alle aanvragen voor de programmatie van nieuwe structuuronderdelen door instellingen die niet tot een scholengemeenschap behoren (9) evenals deze door instellingen die wel tot een scholengemeenschap behoren maar onderwijs verstrekken met een niet-classificeerbaar karakter (10), kregen een gunstig advies. Hierdoor worden ze op dezelfde wijze behandeld als de instellingen die wel tot een scholengemeenschap behoren.

De Raad dringt wel aan op een herziening van de regelgeving om de ontwikkeling van nieuwe onderwijsinstellingen en nieuwe structuuronderdelen in de toekomst beter te beheersen.

De afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs vroeg een aanpassing van de omschrijving van het begrip "vestigingsplaats" in functie van de gangbare praktijk in de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs⁸⁷. Zoniet wordt de Raad voor het secundair onderwijs geconfronteerd met een stroom aanvragen voor het in gebruik nemen van vestigingsplaatsen.

4.2.2.2 Het onderwijs voor sociale promotie

In het onderwijs voor sociale promotie werden 319 dossiers voor programmaties ingediend. 268 van deze dossiers betroffen het secundair onderwijs voor sociale promotie, 51 hadden betrekking op het hoger onderwijs voor sociale promotie.

De afdeling werkte hierbij vanuit een aantal criteria die steunen op de essentiële opdrachten van het onderwijs voor sociale promotie⁸⁸. De afdeling wijst in dit verband op de nood aan coördinatie van de opdrachten van de verschillende sectoren in de volwasseneneducatie. Het was tevens de bedoeling te komen tot criteria die gelden voor zowel het hoger als het secundair onderwijs voor sociale promotie.

Bovenop deze criteria stelde de afdeling dat in een aantal segmenten van het secundair onderwijs al een voldoende ruim aanbod aanwezig is. De aanvragen voor bedrijfsbeheer, boekhouden en tweedekansonderwijs worden in beperkte mate gunstig geadviseerd. Wel rijst inzake bedrijfsbeheer een probleem inzake taakafstemming binnen de volwasseneneducatie. Voor een aantal afdelingen ontraden de ongunstige tewerkstellingsperspectieven nieuwe programmaties. De afdeling merkte tot slot op dat een aantal aanvragen qua concept inhoudelijk onvoldoende gestoffeerd waren.

In het secundair onderwijs voor sociale promotie kregen 46 van 211 aanvragen voor oprichting een gunstig advies; 19 van de 54 aanvragen voor omvorming kregen een gunstig advies. De drie vragen voor herstructurering werden ongunstig beoordeeld.

In het hoger onderwijs werden 15 van de 47 aanvragen voor oprichtingen gunstig geadviseerd, geen enkele van de 4 aanvragen voor vervanging werd toegewezen. In een groot aantal van de dossiers (24 oprichtingen en 2 vervangingen) werd een beslissing uitgesteld aangezien het om een onbestaande benaming ging. Het was niet wenselijk te sleutelen aan de classificatie van de afdelingen in het hoger onderwijs van het korte type.

In zijn adviesvraag van 25 juni 1993 vroeg de minister om de negatief geadviseerde aanvragen NT 2 aan een bijkomend onderzoek te onderwerpen. In het advies van 28 april 1993 behandelde de afdeling 19 aanvragen. Vier oprichtingen en twee omvormingen kregen een gunstig advies. Indien zou vastgesteld worden dat de bestaande regelgeving de NT 2-programmatie hindert, suggereerde de minister om een voorwaardelijk gunstig advies uit te brengen. Ook werd gevraagd om, rekening houdend met de migrantenconcentraties en de educatieve behoefte aan NT 2, de gehanteerde geografische criteria soe-

⁸⁷ Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, *Advies betreffende het begrip "vestigingsplaats" in DBSO*, 2 april 1993 (ref TSO-BSO/GES/ADV/005)

⁸⁸ Afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie, *Advies betreffende de programmaties in het onderwijs voor sociale promotie voor het schooljaar 1993-1994*, 28 april 1993 (ref OSP/WNI/ADV/001)

pel toe te passen. De afdeling meent dat ofwel de capaciteit van het aanbod niet toereikend is in de concentratiegebieden ofwel dat migranten minder mobiel zijn⁸⁹. Dit laatste is moeilijk te staven. M.b.t. de eerste bedenking blijkt dat de participatiegraad inderdaad laag is. De afdeling kon hiervoor een beroep doen op cijfers van het centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding. Blijkbaar is er vooral een probleem van vraagregistratie en toeleiding. De vraag rijst of enkel een uitbreiding van de capaciteit volstaat om de participatie op te voeren.

De afdeling kon het oordeel over een aantal dossiers verfijnen door het aanbod te plaatsen naast de concentratiecijfers. Er werd ook gestreefd naar regionale coördinatie van het NT 2-aanbod. Op basis hiervan kregen 6 bijkomende dossiers een gunstig advies. De aanvragen gelden vooral elementaire en praktische kennis van het Nederlands als tweede taal. Het aanbod "gevorderde kennis" wordt dossier per dossier bekeken in functie van concrete omstandigheden. Aan twee gevallen waar de nabijheid van een universiteit tot meer behoefte aan grondige kennis leidt, werd een positief advies verleend.

Tot slot besteedde de afdeling aandacht aan de modaliteiten voor een optimalisering van het NT 2-aanbod in het onderwijs voor sociale promotie. Er moet geopteerd worden voor een verdere professionalisering van de lesgevers. Het aanbod moet vraaggestuurd worden en dus voldoende flexibel zijn. Dit betekent dat het aanbod herhaald wordt met minstens twee instapmomenten. Het aanbod loopt, naargelang de vraag, over een korte periode met grote intensiteit of over een langere periode. De flexibiliteit heeft ook betrekking op de organisatorische afstemming tussen de verschillende aanbieders. Tot slot wijst de afdeling de minister op knelpunten in de bestaande regelgeving.

De Raad bouwde zijn advies mede op de visies die ontwikkeld werden in het kader van het advies over het aanbod "Nederlands als tweede taal" in voorbereiding op de ronde-tafelconferentie.

4.2.2.3 Het hoger onderwijs van het korte type

Voor het academiejaar 1993-1994 werden zes aanvragen voor programmatie in het volledig leerplan voorgelegd. Het betrof zowel nieuwe opleidingen die nog moesten geclasseerd worden

als aanvragen voor de programmatie van al bestaande afdelingen.

De afdeling voor het hoger onderwijs van het korte type was van oordeel dat, gegeven de voorgenomen herstructurering van het hoger onderwijs, het weinig zinvol was nieuwe programma's toe te staan.

Het besluit van de Vlaamse Executieve van 8 juli 1992 bepaalt dat vanaf het academiejaar 1993-1994 de afdeling "verpleging" moet bestaan uit de opties "kinderverpleging", "psychiatrische verpleging", "sociale verpleging", "vroedvrouw" en "ziekenhuisverpleging". De administratie vroeg het advies van de afdeling voor het hoger onderwijs van het korte type om deze bepaling op te heffen, eveneens verwijzend naar de omvattende hervorming van het studieaanbod in de hogescholen. De afdeling verleende een gunstig advies aan deze aanpassing⁹⁰. De Raad verwees hierbij ook naar het feit dat een keuze na het eerste jaar wat vroeg is. Gezien de groeiende complexiteit van de verpleegkunde worden specialisaties steeds meer verschoven naar de voortgezette opleidingen.

89 Cfr supra p 16-17

90 Afdeling voor het hoger onderwijs van het korte type, *Advies betreffende het ontwerp van de besluit van de Vlaamse Executieve tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Executieve van 8 juli 1992 tot vaststelling van de afdelingen en de opties in het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan*, 24 maart 1993 (1ef HOKT/JDE/002 ADV)

5. Sociale voorzieningen en financiële tegemoetkomingen

5.1 STUDIEFINANCIERING EN SOCIALE TOELAGEN IN HET SECUNDAIR EN HET HOGER ONDERWIJS

De Algemene Raad stelde al in 1991 dat prioritaair diende aandacht besteed aan het stelsel van de studiefinanciering en de sociale toelagen in het secundair en het hoger onderwijs. In 1991 werd een nieuwe berekeningswijze ingevoerd waardoor naast het belastbaar inkomen, ook rekening wordt gehouden met het kadastraal inkomen.

De Raad achtte het echter raadzaam om te wachten op de conclusies van een evaluatiestudie die werd voorbereid door het Hoger Instituut van de Arbeid (HIVA) te Leuven. Inmiddels beschikken we over het eindrapport van dit onderzoek. Hieruit blijkt dat door het invoeren van het kadastraal inkomenscriterium een aantal gezinnen ongewenst uitgesloten worden uit het stelsel van de studietoelagen.

Een werkgroep van de Algemene Raad bereidt een advies voor inzake deze materie.

5.2 SOCIALE VOORZIENINGEN IN HET HOGER ONDERWIJS VAN HET KORTE EN HET LANGE TYPE

5.2.1. Bestaande situatie

Het besluit van de Vlaamse Executieve van 24 juni 1992 maakte experimenten mogelijk om netoverschrijdend regionale samenwerkingsverbanden tussen instellingen voor hoger onderwijs op te richten. In de zomer van 1992 werden 5 proefprojecten voor netwerken goedgekeurd.

Uit de werkingsverslagen van deze proefpro-

jecten bleek dat er nogal wat opstartproblemen waren. Een aantal projecten konden pas bijzonder laat starten. Ook de late storting van de subsidies van de overheid zorgde voor moeilijkheden.

Het experiment werd door het besluit van de Vlaamse regering van 7 juli 1993 voor een jaar verlengd. Voor de scholen die niet door de proefprojecten gevat worden, kon nog geen oplossing gevonden worden.

5.2.2. Het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen

De Raad voor het hoger onderwijs toonde zich bijzonder ontgoocheld over het feit dat het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap dat een antwoord poogt te geven aan tal van structurele problemen, geen oplossing bood voor de veralgemening van de sociale voorzieningen. Nochtans was de uitbouw van sociale voorzieningen in het hoger onderwijs een eis die al lang leefde. Ook realiseert het voorontwerp de schaalvergroting die een randvoorwaarde was om tot die veralgemening te kunnen overgaan.

5.3 LEERLINGENVERVOER

Binnen de Algemene Raad functioneert een commissie leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Deze commissie behandelt vooral concrete dossiers inzake de busritten. Toch werd op initiatief van deze commissie door de afdelingen voor het buitengewoon basis- en secundair onderwijs een advies uitgebracht over de busbegeleiding bij leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs⁹¹. De afdelingen zijn immers voorstander van het verplicht opleggen van de begeleiding bij deze busritten. De af-

91 Afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs - Afdeling voor het buitengewoon secundair onderwijs, *Advies Busbegeleiding in het buitengewoon onderwijs*, 22 oktober 1993 (ref. COBUBOSO/JVW/ADV/001)

delingen zijn ervan overtuigd dat het goed zou zijn om richtlijnen te verspreiden die de rechten en plichten van alle betrokkenen verduidelijken. Wel blijft er nog een probleem inzake de opvang van kinderen die door hun ouders of verzorgers niet opgehaald worden aan de afgesproken halte.

Bijlagen

BIJLAGE 1

DECREET BETREFFENDE HET ONDERWIJS, II (UITTREKSEL)

31 juli 1990 – Decreet betreffende het onderwijs-II (uittreksel) (B S 18-8-1990)

De Vlaamse Raad heeft aangenomen en Wij, Executieve, bekrachtigen hetgeen volgt

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld, in artikel 59bis, § 2, 2° van de Grondwet

Titel IX

DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

HOOFDSTUK 1

Organieke bepalingen

Art 152

Onder de voorwaarden bepaald bij dit decreet wordt door de Vlaamse Executieve "De Vlaamse Onderwijsraad", hierna te noemen "de Onderwijsraad", opgericht De Onderwijsraad heeft rechtspersoonlijkheid

De Onderwijsraad ressorteert onder de Vlaamse Executieve De Vlaamse Executieve bepaalt de organieke regelen die van toepassing zijn op het financieel en materieel beheer van de Onderwijsraad

Art 153

De Onderwijsraad bestaat uit

1° een Algemene Raad bestaande uit zevenendertig vaste en zevenendertig plaatsvervangende leden waarvan

a) twaalf vaste en twaalf plaatsvervangende leden die de inrichtende machten van het onderwijs en de PMS-centra vertegenwoordigen, waaronder drie werkende en drie plaatsvervangende leden van het gemeenschapsonderwijs, drie vaste en drie plaatsvervangende leden van het gesubsidieerd officieel onderwijs en zes vaste en zes plaatsvervangende leden van het gesubsidieerd vrij onderwijs,

b) acht vaste en acht plaatsvervangende leden die het personeel van het onderwijs en de PMS-centra vertegenwoordigen,

c) vier vaste en vier plaatsvervangende leden die de representatieve ouderverenigingen vertegenwoordigen,

d) vier vaste en vier plaatsvervangende leden die de economische en sociale organisaties vertegenwoordigen,

e) zeven vaste en zeven plaatsvervangende deskundigen, van wie er drie worden aangewezen onder de ambtenaren van niveau I van de diensten van de Vlaamse Gemeenschap, be-

voegd voor het onderwijs en vier worden voorgedragen door de universiteiten,

f) de algemeen secretaris en de adjunct-algemeen secretaris, met raadgevende stem

De kandidaat-vertegenwoordigers van de inrichtende machten, het personeel en de ouderverenigingen worden voorgedragen door de desbetreffende representatieve organisaties van inrichtende machten, vakorganisaties en ouderverenigingen De vertegenwoordigers van de sociale en economische organisaties, worden voorgedragen door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

De afvaardiging van de ambtenaren bedoeld in e), bestaat uit de secretaris-generaal, zijn door hem aangewezen plaatsvervanger en twee leden en hun plaatsvervangers op unanieme voordracht onder de aanwezige leden van de directieraad van de diensten van de Vlaamse Executieve bevoegd voor onderwijs

De deskundigen van de universiteiten worden gezamenlijk voorgedragen door de rectoren van de Universiteit Gent, de Katholieke Universiteit Leuven, de Vrije Universiteit Brussel en de Voorzitter van het Gemeenschappelijk Bureau van de Universiteit Antwerpen,

2° de hiernavolgende raden en afdelingen

— de raad voor het basisonderwijs, met een afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs,

— de raad voor het secundair onderwijs, met afdelingen voor het algemeen secundair onderwijs, voor het technisch- en beroepssecundair onderwijs, voor het kunstsecundair onderwijs en voor het buitengewoon secundair onderwijs;

— de raad voor het hoger onderwijs, met afdelingen voor het hoger onderwijs van het korte type, het hoger onderwijs van het lange type en voor het universitair onderwijs

De aangelegenheden die het hoger onderwijs buiten de universiteit in zijn geheel aanbelangen moeten behandeld worden in permanente werkgroepen of commissies bedoeld in 3°⁹²

— de raad voor het volwassenenonderwijs, met een afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie,

3° permanente of tijdelijke werkgroepen en commissies

Bij besluit van de Vlaamse Executieve kunnen andere afdelingen bij de in 2° bedoelde raden worden opgericht De in 3° bedoelde werkgroepen en commissies worden opgericht door de Algemene Raad of de raden

Art 153bis

De Algemene Raad richt in zijn schoot een vast bureau op De algemeen secretaris en de adjunct-algemeen secretaris maken van rechtswege deel uit van het vast bureau Het vast bureau is belast met het dagelijks bestuur van de Vlor Het kan bepaalde van zijn bevoegdheden delegeren aan de algemeen secretaris en aan de adjunct-algemeen secretaris

Onverminderd de bevoegdheden nodig voor het dagelijks bestuur kan de Algemene Raad aan het vast bureau andere bevoegdheden delegeren Deze bevoegdheden kunnen geen trekking hebben op deze bedoeld in artikel 156⁹³

Art 154

Bij besluit van de Vlaamse Executieve wordt de samenstelling van de raden en afdelingen vastgesteld

Art 155

§ 1 De leden van de raden en afdelingen worden benoemd voor een periode van vier jaar, die hernieuwbaar is

⁹² Decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap van 23 oktober 1991, art 38

⁹³ Decreet betreffende de inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten van 17 juli 1991, art 105, § 1

§ 2 Een vast of plaatsvervangend lid dat ontslag neemt of de hoedanigheid verliest op grond waarvan het werd benoemd, houdt van rechtswege op deel uit te maken van de Vlaamse Onderwijsraad

Ieder lid dat wordt benoemd ter vervanging van een ander lid, voleindigt het mandaat van zijn voorganger

Het personeelslid dat ingevolge zijn pensionering zijn hoedanigheid verliest, mag zijn mandaat voleindigen

§ 3 De raden en afdelingen kiezen in hun midden de voorzitter en ondervoorzitter, die niet tot dezelfde vertegenwoordigende groep of hetzelfde net mogen behoren

§ 4 De algemeen voorzitter van de Algemene Raad wordt uit zijn leden verkozen voor een termijn van drie jaar die niet herneembaar is. Hij vertegenwoordigt de Raad in rechte

§ 5 Het lidmaatschap van de Onderwijsraad is onverenigbaar met het lidmaatschap van het Nationaal of Europees Parlement, van een Gemeenschaps- of Gewestraad, van de Nationale Regering, van een Gemeenschaps- of Gewestexecutieve of van de krachtens artikel 107quater van de Grondwet opgerichte organen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Art 156

§ 1 Onverminderd de eigen bevoegdheden van de diensten van de Vlaamse Executieve bevoegd voor het onderwijs, heeft de Vlaamse Onderwijsraad een algemene bevoegdheid tot studie, overleg en advies, op eigen initiatief of op vraag van de Gemeenschapsminister bevoegd voor Onderwijs of de Vlaamse Executieve over alle aangelegenheden bedoeld in artikel 59bis, § 2, 2° van de Grondwet en waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is

De Algemene Raad heeft de bevoegdheid voor alle materies die de afzonderlijke raden en afdelingen overstijgen. De raden en afdelingen hebben de volheid van bevoegdheid voor de materies die tot hun sector behoren

Deze studies, adviezen en aanbevelingen worden gericht aan de Gemeenschapsminister van Onderwijs die ze meedeelt aan de Vlaamse Executieve

§ 2 Voorafgaand aan de bespreking in de Vlaamse Raad, wint de Gemeenschapsminister van Onderwijs het verplicht advies in van de Vlaamse Onderwijsraad over

1° alle voorontwerpen van decreet die aangelegenheden regelen bedoeld in § 1, met uitzondering van het decreet dat de jaarlijkse begroting regelt,

2° de beleidsnota's en beleidsbrieven inzake aangelegenheden bedoeld in § 1, aan de Vlaamse Raad.

§ 3 De Onderwijsraad kan voor het onderzoek van bijzondere vraagstukken, overeenkomsten voor een duidelijk omschreven opdracht, overeenkomstig de wet van 14 juli 1976 op de overheidsopdrachten, afsluiten met natuurlijke personen en private of publiekrechtelijke rechtspersonen

Art 157

De Gemeenschapsminister van Onderwijs kan de verplichte adviesvragen tegelijk indienen bij de Onderwijsraad, overeenkomstig artikel 156, § 2, en bij de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, overeenkomstig artikel 6, § 2, van het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

Art 158

De Algemene Raad stelt het reglement van orde van de Onderwijsraad op en voorziet hierbij in de taakverdeling tussen de Algemene Raad en de raden en afdelingen

Art 159

§ 1 De adviezen, bedoeld in artikel 156, § 1, op verzoek van de Gemeenschapsminister van Onderwijs of de Vlaamse Executieve en in § 2, worden verstrekt binnen de tien werkdagen te rekenen vanaf de eerste maandag volgend op de dag waarop het advies werd gevraagd

§ 2 De adviezen en aanbevelingen worden uitgebracht bij gewone meerderheid van de aanwezige leden. Onthoudingen, ongeldige en blanco-stemmen worden geacht niet te zijn uitgebracht. Minderheidsnota's kunnen worden toegevoegd

Art 160

§ 1 De Onderwijsraad beschikt over een permanent secretariaat dat, onder het gezag van de Algemene Raad, wordt geleid door een algemeen secretaris bijgestaan door een adjunct-algemeen secretaris. Zij worden bijgestaan door vier opdrachthouders⁹⁴

Dit secretariaat heeft als opdracht de nodige documentatie te verzamelen en de studies voor te bereiden nodig voor de werkzaamheden van de Vlaamse Onderwijsraad. Voor het permanent administratief secretariaat beschikt de onderwijsraad over twee administratieve secretarissen

De personeelsformatie evenals het administratief en geldelijk statuut van het personeel van het secretariaat worden door de Vlaamse Executieve vastgelegd, met dien verstande dat het personeel van het secretariaat onderworpen wordt aan de regels die van toepassing zijn op het personeel van de diensten van de Vlaamse Executieve. Voor de toewijzing van de betrekkingen kan worden afgeweken van de bepalingen die de werving van het personeel, onderworpen aan voornoemd statuut, regelen, met uitzondering van artikel 16, 1°, 2°, 3° en 4° van het koninklijk besluit van 2 oktober 1937 houdende het statuut van het rijkspersoneel

Onverminderd de hiervoor vermelde bepalingen moeten de personen die kandideren voor de betrekkingen van algemeen secretaris, adjunct-algemeen secretaris en opdrachthouder houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot de betrekkingen van niveau I in de diensten van de Vlaamse Executieve en het bewijs leveren van hun deskundigheid inzake onderwijsaangelegenheden. De kandidaten-administratief secretaris moeten minstens houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot een betrekking van niveau II

De Algemene Raad bedoeld in artikel 153, 1°, benoemt de personeelsleden

De Executieve neemt de passende maatregelen opdat de Onderwijsraad voor deze personeelsleden deel kan nemen aan de pensioenregeling ingesteld bij de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden

§ 2 De Vlaamse Executieve kan eveneens personeelsleden ter beschikking stellen van het permanent secretariaat. Zij worden aangeduid onder

1° de vastbenoemde ambtenaren van de diensten van de Vlaamse Executieve en de instellingen van openbaar nut,

2° de vastbenoemde personeelsleden van het gesubsidieerd

94 Decreet betreffende inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten van 17 juli 1991, art 105, § 1

onderwijs, van de gesubsidieerde PMS-centra en van het gemeenschapsonderwijs

Daarboven kan de Vlaamse Onderwijsraad binnen haar dotatie personen die blijk hebben gegeven van hun bijzondere deskundigheid, voor de duur van hun studieopdracht bij overeenkomst tewerkstellen

De Vlaamse Onderwijsraad kan binnen zijn dotatie personeelsleden voor secretariaatswerk bij overeenkomst tewerkstellen⁹⁵

§ 3 De in de § 2, 1° en 2° bedoelde personeelsleden worden op voordracht van de Algemene Raad en met akkoord van de inrichtende macht of van de Gemeenschapsminister waaronder het personeelslid ressorteert door de Gemeenschapsminister van Onderwijs met een opdracht belast. Indien het een ambtenaar van de diensten van de Vlaamse Executieve of van een instelling van openbaar nut betreft, is het gunstig advies van de secretaris-generaal respectievelijk leidend ambtenaar vereist. Voor de uitvoering van zijn opdracht krijgt het betrokken personeelslid vrijstelling van dienst. Deze vrijstelling wordt voor de duur van de opdracht toegekend.

Tijdens de duur van deze opdracht is het personeelslid met verlof in zijn dienst van herkomst. Dit verlof wordt bezoldigd en wordt gelijkgesteld met een periode van dienstactiviteit.

De Vlaamse Executieve stelt de regels vast voor de terugbetaling van de bezoldiging van deze personeelsleden door de Onderwijsraad aan de betrokken diensten of instellingen.

Aan de duur van de opdracht kan, op verzoek van de Algemene Raad of in gemeenschappelijk overleg, steeds een einde worden gesteld.

Tijdens de duur van deze opdracht bij de Algemene Raad behouden de betrokken personeelsleden de voordelen van hun administratief en geldelijk statuut dat zij genieten in hun dienst van herkomst. Zij kunnen hun rechten op bevordering tot een hogere graad of tot een hogere wedde steeds laten gelden.

Voor de duur van hun opdracht behouden de betrokken personeelsleden hun administratieve standplaats van herkomst.

Hun verlofregime is dit van de ambtenaren van de diensten van de Vlaamse Executieve.

Art 161

De reglementering inzake reis- en verblyfscosten, zoals die geldt voor het personeel van de diensten van de Vlaamse Executieve is van overeenkomstige toepassing op de personeelsleden van de Onderwijsraad.

Art 162

De Onderwijsraad beschikt over een dotatie die jaarlijks wordt ingeschreven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Deze dotatie omvat kredieten voor werking en huisvesting van de Onderwijsraad en voor de bezoldiging van zijn personeel. De Onderwijsraad kan tevens schenkingen, giften en legaten in ontvangst nemen.

Art 163

§ 1 De Onderwijsraad staat onder controle van de Vlaamse Executieve. Deze controle wordt uitgeoefend door bemiddeling van een commissaris van de Executieve, die door de Vlaamse Executieve, op de voordracht van de Gemeenschapsminister

van Onderwijs, wordt benoemd. De Vlaamse Executieve bepaalt de vergoedingen die aan de commissaris van de Vlaamse Executieve kunnen worden toegekend.

§ 2 De commissaris van de Vlaamse Executieve woont, met raadgevende stem, de vergaderingen van de Algemene Raad bij. De commissaris van de Vlaamse Executieve beschikt voor het vervullen van zijn opdracht over de ruimste macht.

§ 3 De commissaris van de Vlaamse Executieve kan, binnen een termijn van tien vrije dagen, beroep instellen tegen elke beslissing die hij met de wet, het decreet, met de statuten of met het algemeen belang strijdig acht. Het beroep is opschortend. Deze termijn gaat in de dag van de vergadering, waarop de beslissing genomen werd, voor zover de commissaris van de Vlaamse Executieve daarop regelmatig uitgenodigd werd en, in het tegenovergestelde geval, de dag waarop hij er kennis van heeft gekregen. De commissaris is niet bevoegd inzake de adviezen die door de Onderwijsraad worden uitgebracht.

§ 4 De Vlaamse Executieve regelt de uitoefening van de opdrachten van de commissaris van de Vlaamse Executieve.

§ 5 Heeft de Vlaamse Executieve, bij wie het beroep wordt ingesteld, binnen een termijn van twintig vrije dagen, ingaand dezelfde dag als de in § 3 bedoelde termijn, de nietigverklaring niet uitgesproken, dan wordt de beslissing definitief.

§ 6 De nietigverklaring van de beslissing wordt door de Vlaamse Executieve aan de Onderwijsraad betekend door haar commissaris.

HOOFDSTUK 2

Overgangs- en wijzigingsbepalingen

Art 169

De Vlaamse Executieve heft alle bij koninklijk besluit, bij besluit van de Vlaamse Executieve of bij ministerieel besluit opgerichte organen, instellingen, commissies of diensten op die bevoegdheden uitoefenen bedoeld in artikel 158.

Art 170

Deze titel treedt in werking op een door de Vlaamse Executieve te bepalen datum.

BIJLAGE 2

—

OVERZICHT VAN DE REGELGEVING BETREFFENDE DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

31.07.1990

Decreet betreffende het Onderwijs, II, titel IX
B S 18 08 1991

30.01.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve houdende uitvoering van het artikel 163 § 4, van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs, II aangaande de bevoegdheden van de commissaris van de Vlaamse Executieve
B S 4 4 1991

30.01.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve houdende uitvoering van artikel 170 van het decreet van 31 juli 1991 betreffende het onderwijs, II aangaande de inwerkingtreding voor organieke bepalingen
B S 4 4 1991

14.03.1991

Ministerieel Besluit houdende benoeming van de leden van de Algemene Raad van de Vlaamse Onderwijsraad, opgericht bij artikel 152 van het decreet van 31 juli 1991 betreffende het onderwijs, II
B S 29 03 1991

17.04.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve tot vaststelling van het statuut van het personeel van het secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 3 5 1991

17.04.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve tot vaststelling van de personeelsformatie van het secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 3 5 1991

17.04.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve betreffende de hiërarchische indeling van de graden waarvan de ambtenaren van het secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad titularis kunnen zijn
B S 3 5 1991

17.04.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve tot aanwijzing van de commissaris van de Vlaamse Executieve bij de Vlaamse Onderwijsraad
B S 3 5 1991

17.04.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve tot vaststelling van de weddeschalen van de bijzondere graden waarvan de ambtenaren van het secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad titularis kunnen zijn
B S 3 5 1991

12.06.1991

Decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, art 51 en 62
B S 4 7 1991

26.06.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve omtrent de pensioenregeling van de leden van het permanent secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 26 08 1991

17.07.1991

Decreet betreffende inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten, art 3, 91 en 105

B.S. 31.08.1991

31.07.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve houdende de samenstelling van raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 21 09 1991

18.09.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Executieve van 17 april 1991 tot vaststelling van de personeelsformatie van het secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 05 10 1991

7.10.1991

Ministerieel Besluit houdende benoeming van de leden van de Algemene Raad van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 11 12 1991

23.10.1991

Decreet betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs, art 30-32
B S 14 11 1991

23.10.1991

Decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, art 26 en 38
B.S 28 11 1991

13.11.1991

Besluit van de Vlaamse Executieve tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Executieve van 17 april 1991 tot vaststelling van de weddeschalen van de bijzondere graden waarvan de ambtenaren van het secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad titularis kunnen zijn
B S 22 11 1992

18.11.1991

Ministerieel besluit houdende benoeming van de leden van raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad Raad voor het basisonderwijs en afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs
B S 10 01 1992

18.11.1991

Ministerieel besluit houdende benoeming van de leden van raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad Raad voor het volwassenenonderwijs en afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie
B S 10 01 1992

18.11.1991

Vlaamse Onderwijsraad Benoeming van de leden van de raad voor het secundair onderwijs en afdelingen voor het algemeen secundair onderwijs, voor het kunstsecundair onderwijs en voor het buitengewoon secundair onderwijs
B S 8 01 1992
Erratum *B S 4 06 1992*

18.11.1991

Vlaamse Onderwijsraad Benoeming van de leden van de Raad voor het Volwassenenonderwijs en in de Afdeling voor het Onderwijs voor Sociale Promotie
B S 10 01 1992

18.11.1991

Vlaamse Onderwijsraad Benoeming van de leden van de Raad voor het Basisonderwijs en afdeling voor het Buitengewoon Basisonderwijs
B S 10 01 1992

27.02.1992

Besluit van de Vlaamse Executieve houdende vaststelling van de vergoedingen die worden toegekend aan de commissaris van de Vlaamse Executieve bij de Vlaamse Onderwijsraad
B S 22 04 1992

27.02.1992

Besluit van de Vlaamse Executieve houdende samenstelling van de Raad voor het Hoger Onderwijs en zijn afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 22 04 1992

09.04.1992

Decreet betreffende het onderwijs, III, art 51
B S 16 05 1992

14.04.1992

Wijziging van het ministerieel besluit van 14 maart 1991 houdende de benoeming van de leden van de Algemene Raad van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 09 05 1992

14.04.1992

Wijziging van het ministerieel besluit 18 november 1992 houdende benoeming van de leden van de raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 09 05 1992

18.05.1992

Ministerieel besluit betreffende de benoeming van de leden van de Raad voor het hoger onderwijs en zijn afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 26 06 1992

09.09.1992

Besluit van de Vlaamse Executieve betreffende ontslag en benoeming van de Commissaris van de Vlaamse Executieve bij de Vlaamse Onderwijsraad
B S. 07 10 1992

16.10.1992

Wijziging van het ministerieel besluit van 14 maart 1991 houdende benoeming van de leden van de Algemene Raad van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 19 11 1992

16.10.1992

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 mei 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het hoger onderwijs en zijn afdelingen
B S 19 11 1992

16.10.1992

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het volwassenenonderwijs en de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie
B S 19 11 1992

16.10.1992

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het secundair onderwijs en zijn afdelingen
B S 19 11 1992

19.11.1992

Besluit van de Vlaamse Executieve houdende benoeming leden van het participatiecollege van het gesubsidieerd officieel en vrij onderwijs
B S 22 12 1992

Erratum B.S. 29.01.93**07.01.1993**

Ministerieel Besluit houdende benoeming leden van de participatiecolleges van het gesubsidieerd officieel onderwijs
B S 29 01 1993

01.02.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 14 maart 1991 houdende benoeming van de leden van de Algemene Raad van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 19 02 1993

01.02.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 mei 1992 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het hoger onderwijs en zijn afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 19 02 1993

01.02.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het Voltwassenenonderwijs en Afdeling voor het Onderwijs voor Sociale Promotie
B S 19 02 1993

01.02.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het secundair onderwijs en Afdelingen voor het Algemeen Secundair Onderwijs, het Kunstsecundair Onderwijs en het Buitengewoon Secundair Onderwijs
B S 19 02 1993

08.02.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het Voltwassenenonderwijs en van de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie
B S 09 03 1993

08.04.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 mei 1992 houdende de benoeming van de leden van de Raad voor het hoger onderwijs en zijn afdelingen
B S 23 04 1993

29.04.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 14 maart 1991 houdende benoeming van de leden van de Algemene Raad
B S 02 06 1993

29.04.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het basisonderwijs en afdeling voor het buitengewoon onderwijs
B S 02 06 1993

29.04.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het secundair onderwijs en afdelingen voor het algemeen secundair onderwijs, het technisch en beroepssecundair onderwijs, het kunstsecundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs
B S 02 06 1993

29.04.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 16 november 1991 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het volwassenenonderwijs en afdeling voor sociale promotie
B S 02 06 1993

15.07.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 mei 1992 houdende benoeming van de leden van de Raad voor het hoger onderwijs en zijn afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 28 08 1993

15.07.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 18 november 1991 houdende benoeming van de leden van de raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad nl de Raad voor het basisonderwijs en zijn afdeling voor het buitengewoon onderwijs, de Raad voor het secundair onderwijs en zijn afdelingen voor het algemeen secundair onderwijs, het technisch en beroepssecundair onderwijs, het kunstsecundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs, de Raad voor het volwassenenonderwijs en zijn afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie
B S 28 08 93

15.07.1993

Wijziging van het ministerieel besluit van 14 maart 1991 houdende benoeming van de leden van de Algemene Raad van de Vlaamse Onderwijsraad, opgericht bij artikel 152 van het decreet van 31 juli 1991 betreffende het onderwijs, II
B S 28 08 1993

15.09.1993

Besluit van de Vlaamse regering betreffende de terugbetaling van de bezoldiging van sommige personeelsleden ter beschikking gesteld van het permanent secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 23 12 1993

2.12.1993

Koninklijk besluit waarbij de pensioenregeling, ingesteld bij de wet van 28 april 1958 toepasselijk verklaard wordt op het personeel van het permanent secretariaat van de Vlaamse Onderwijsraad
B S 01 01 1994

BIJLAGE 3

STRUCTUREN BINNEN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Hieronder wordt onder meer een overzicht gegeven van alle tijdelijke werkgroepen die in 1993 gefunctioneerd hebben. Sommige daarvan zijn ontbonden, andere vergaderen nog.

ALGEMENE RAAD

Vast Bureau

Commissie Gelijke onderwijskansen voor jongens en meisjes
Commissie Onderwijs aan migranten
Commissie leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs
Beoordelings- en bemiddelingscommissie (non-discriminatiebeleid)
Coördinatiegroep buitengewoon basis- en buitengewoon secundair onderwijs

Werkgroep 7de leerjaren
Werkgroep leerarenopleiding
Werkgroep navorming
Werkgroep PMS
Werkgroep Preventie
Werkgroep non-discriminatie
Werkgroep Staten-generaal
Werkgroep studietoelagen
Wetenschappelijke stuurgroep visie op onderwijs

Stuurgroep migranten

Coördinatieteam basisonderwijs
Werkgroep NT 2 in het basisonderwijs
Werkgroep zorgbreedte in het basisonderwijs
Werkgroep schoolopbouwwerk in het basis- en buitengewoon onderwijs
Werkgroep intercultureel onderwijs in het basis- en buitengewoon onderwijs
Werkgroep taaltoetsen PMS

Coördinatieteam buitengewoon onderwijs
Reflectiegroep NT 2 in het buitengewoon basisonderwijs
Reflectiegroep NT 2 in het buitengewoon secundair onderwijs

Coördinatieteam innovatieproject secundair onderwijs aan migranten 1ste graad - project doorstroming 2de graad
Werkgroep - ontwikkelingsgroep ontwikkeling van lespakketten voor NT 2 in het secundair onderwijs
Werkgroep - ontwikkelingsgroep differentiatie en remediering in het secundair onderwijs
Werkgroep - ontwikkelingsgroep studiebegeleiding in het secundair onderwijs
Werkgroep - ontwikkelingsgroep schoolopbouwwerk en studiekeuzebegeleiding in het secundair onderwijs
Werkgroep - ontwikkelingsgroep interculturalisme in het vak maatschappelijke vorming in het secundair onderwijs
Werkgroep - ontwikkelingsgroep interculturalisme in het vak geschiedenis in het secundair onderwijs
Werkgroep - ontwikkelingsgroep interculturalisme in het vak wiskunde in het secundair onderwijs
Werkgroep - coördinatiegroep met kernpersonen in het kader van NT 2 in het secundair onderwijs
Werkgroep - coördinatiegroep met kernpersonen in het kader van Nederlands als instructietaal in het secundair onderwijs
Werkgroep - coördinatiegroep met kernpersonen in het kader van intercultureel onderwijs via thema's in het secundair onderwijs

Stuurgroep diversificatie van de studiekeuze van meisjes in het technisch en beroepssecundair onderwijs

RAAD VOOR HET BASISONDERWIJS

Bureau

Afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs

Werkgroep COB
Werkgroep eindtermen
Werkgroep Europa
Werkgroep Forum basisonderwijs
Werkgroep leerproblemen
Werkgroep technologische opvoeding in het basisonderwijs

RAAD VOOR HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Bureau

Afdeling voor het algemeen secundair onderwijs
Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs
Afdeling voor het kunstsecundair onderwijs
Afdeling voor het buitengewoon secundair onderwijs

Sectorcommissie administratie-distributie
Sectorcommissie bouw
Sectorcommissie chemie
Sectorcommissie esthetiek
Sectorcommissie grafische beroepen
Sectorcommissie hout
Sectorcommissie kleding - confectie
Sectorcommissie kunststoffen
Sectorcommissie land- en tuinbouw
Sectorcommissie metaal
Sectorcommissie paramedische en verzorgende beroepen
Sectorcommissie textiel
Sectorcommissie voeding en hotelwezen
Sectorcommissie zeevisserij

Werkgroep beeldende kunst
Werkgroep domeingrootte
Werkgroep kunstsecundair onderwijs
Werkgroep eigenheid van het technisch secundair onderwijs
Werkgroep geïntegreerde informatica
Werkgroep geuniformiseerde benamingen
Werkgroep leerlingenbegeleiding
Werkgroep muziek-woord-dans
Werkgroep opleidingsvorm 3
Werkgroep opvolging Staten-generaal
Werkgroep profielen studierichtingen derde graad algemeen secundair onderwijs
Werkgroep schaalvergroting
Werkgroep taakbelasting leerkrachten
Werkgroep technologische opvoeding in de eerste graad
Werkgroep veiligheid
Werkgroep zelfstandig ondernemen

RAAD VOOR HET HOGER ONDERWIJS

Bureau

Afdeling voor het hoger onderwijs van het korte type
Afdeling voor het hoger onderwijs van het lange type
Afdeling voor het universitaire onderwijs

Commissie bekendheid
Werkgroep profiel van de docenten
Werkgroep slaagproblematiek
Werkgroep tweede opleidingen

RAAD VOOR HET VOLWASSENENONDERWIJS

Bureau

Afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie

Werkgroep modulair stelsel

Werkgroep volwassenenonderwijs voor migranten

***PARTICIPATIECOLLEGE VOOR HET OFFICIEEL
GESUBSIDIEERD ONDERWIJS***

***PARTICIPATIECOLLEGE VOOR HET VRIJ
GESUBSIDIEERD ONDERWIJS***

BIJLAGE 4

PERSONEELSMFORMATIE PERMANENT SECRETARIAAT PER 31 DECEMBER 1993

ALGEMEEN SECRETARIS

J. Perquy

DIRECTIESECRETARESSE

N. Meuleman

ADJUNCT-ALGEMEEN SECRETARIS

A. Severijns

DIRECTIESECRETARESSE

N. Tuts

ADJUNCT BIJ HET SECRETARIAAT

J. Dauwe

J. Job

OPDRACHTHOUDERS

P. Caremans (tevens ombudsman en informatie-ambtenaar)

R. Debrulle (ter vervanging van J. Durnez)

P. De Leersnijder

J. Gysen

SECRETARIAAT OPDRACHTHOUDERS

V. Declercq

M. Pauwels

ONTHAAL

V. Piron

S. Van Laethem

H. Vanroye

CHAUFFEUR

M. Danckaerts

ORDERBUREAU

P. Vaegenhende

DOCUMENTALIST

A. Driesen

ONDERBUREAUCHEF/BOEKHOUDSTER

A. Lambrechts

STUDIEDIENST

R. Herpelinck (tevens emancipatie-ambtenaar)

SECRETARIS RAAD BASISONDERWIJS EN AFDELING

J. Vanwynsberghe

SECRETARISSEN RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS EN AFDELINGEN

R. Vergeylen

G. Schelstraete

SECRETARIS RAAD HOGER ONDERWIJS EN AFDELINGEN

J. Declercq

SECRETARIS RAAD VOLWASSENENONDERWIJS EN AFDELING

W. Nimmegeers

SECRETARIAAT BIJ RADEN EN AFDELINGEN

D. Wouters

A. Vanderstraeten

A. Moortgat

CEL DIVERSIFICATIE

J. Desmet

A. Deketelaere

K. Dries

CEL FORUM BASISONDERWIJS

M. De Wilde

L. Steurbaut

H. D'Hulster

CEL LEERPROBLEMEN

W. Hellemans

R. Schoofs

CEL MIGRANTEN

M. Smolenaers

G. Schampheleer

E. Palmaers

CEL STATEN-GENERAAL

K. Dekeyser

C. Desmet

J. L. Vanhelmont

BIJLAGE 5

LIJST VAN PUBLIKATIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

1 Cahier-reeks

Naar een duidelijker profiel voor de PMS-centra Advies van de Vlaamse Onderwijsraad 19 januari 1993 (Cahier, 2) Brussel, Vlor, 1993

J VAN DAMME *Over een aantal jongeren met vertraging in ons onderwijs* (Cahier, 3) Brussel, Vlor, 1993

Naar een nieuwe lerarenopleiding advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Cahier, 4) Brussel, Vlor, 1993

Zittenblijven in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Cahier, 5) Brussel, Vlor, 1993

2 Andere publicaties

Jaarverslag 1991-1992 Brussel, Vlor, 1993

Verslagboek Staten-Generaal voor het Technisch Onderwijs Brussel, Vlor, 1993

3 Lespakketten

Differentiatie en remediering Een aanzet tot praktische uitwerking vanuit de visie van diagnostiserend onderwijs Met voorbeelden uit Aardrijkskunde, Maatschappelijke vorming en Wetenschappen Innovatieproject "Secundair onderwijs aan migranten" eerste graad Brussel, Vlor, 1993 Bij dit dossier is een diareeks voorzien

De interculturele dimensie binnen maatschappelijke vorming Leerplan van het Nationaal Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs eerste leerjaar B en tweede leerjaar BSO Innovatieproject "Secundair onderwijs aan migranten" eerste graad Brussel, Vlor, 1992

De interculturele dimensie binnen Geschiedenis Hoofdstuk de prehistorie Leerkrachten- en leerlingenbundel en documenten Innovatieproject "Secundair onderwijs aan migranten" eerste graad Brussel, Vlor, 1993

Schoolopbouwwerk Praktische uitwerking van drie thema's Innovatieproject "Secundair onderwijs aan migranten" eerste graad Brussel, Vlor, 1992

Studiebegeleiding Een continue werking gedragen door het hele team Innovatieproject "Secundair onderwijs aan migranten" eerste graad Brussel, Vlor, 1992

Studiebegeleiding in de B-klassen School, ouders en leerlingen samen werken aan motivatie, verantwoordelijkheidsbesef en regelmaat Brussel, Vlor, juni 1993

BIJLAGE 6

—

**SAMENSTELLING VAN DE ALGEMENE RAAD,
VAN DE RADEN EN AFDELINGEN OP
31 DECEMBER 1993**

De rechterkolom geeft de effectieve leden, de linker de plaatsvervangende leden

**Commissaris van de Vlaamse Regering
bij de Vlaamse Onderwijsraad**

L VAN BUYTEN

5.1 De Algemene Raad**Vertegenwoordigers van de Inrichtende Machten van het onderwijs en de PMS-centra**

P STEENHAUT	A VAN LEEUW
G VAN DE VELDE	J WELLENS
P COTTENIE	R COENEN
E DE WAELE	M MOLLET
C CATTOIR	P DELBAERE
H VANNESTE	A VERCAMER
A DE WOLF	P WILLE
R PATERNOSTER	H SOUBRY
R BEIRNAERT	M VAN DEN BRANDE
A BOONE	L GENOE
G SAELENS	J VERVAECK
D VANCOTTHEM	K VAN HERP

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs en de PMS-centra

F MAERTEN	F PACKEU
G VANSWEEVELT	L BOGHE
H DECKERS	
R MAES	D KOPPEN
L VAN BENEDEN	G BOURDEAUD'HUI
G VAN DONGEN	M VAN UYTFANGHE
R SCHEPERS	G LUYTEN
J VANDENHOUT	G DE WITTE

Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen

C JAARSMA	L OOSTERLINCK
C LINTERMANS-SERE	P DE GOY
L ADAM	J VEREECK
H DE SMET	L SOETE

Vertegenwoordigers van de economische en sociale organisaties

J -M DEBAENE	M LENDERS
A DEMEULEMEESTER	C SERROYEN
M KOPS	P KERREMANS
M DE SMEDT	W VERBEKE

Deskundigen

G MONARD	
J ADE	M VAN DEN DRIES
E ROELS	C DE GRAEVE

M DEBROCK
J HEENE
J VAN HOUTTE
R DEJAEGERE

J VAN DAMME
G SCHUYTEN-WINDEY
A VERMANDEL
M GEIVAERTS

5.2 De Raad voor het basisonderwijs**Vertegenwoordigers van de Inrichtende Machten van het onderwijs**

J DEPOORTERE	L CREEMERS
G TERSAGO	C HAERENS
J D'HAUWE	V DE WIT
M MOLLET	E DE WAELE
L VAN DER AUWERA	W VANHAEREN
J VERVAECK	B PLETINCK
G VINCK	A PELEMAN
J WELLENS	R BILLIAU

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

G BOURDEAUD'HUI	F BELMANS
M DEMAN	A DE CLERCK
D KOPPEN	F CREVITS
G LAUWAERT	T ZWART
R NELISSEN	A BORGERMANS
L VAN BENEDEN	R MAES

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

E DE COCK	A COOLS
F LOTS	M SCHELLENS
L MAES	K VERTESEN
F VAN HOUT	D SERRE

Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen

R DE BACKER	C LINTERMANS-SERE
G DEDECKER	L SOETE

Vertegenwoordigers van de PMS-centra

D CATOIRE	R THEYLAERT
E VERCAMMEN	E DESRAMAULTS

Vertegenwoordigers van de sociaal-culturele milieus

C CLAEYS
D NUYTS

Vertegenwoordiger van de inspectie

R STAELENS	E MEYSMANS
------------	------------

Vertegenwoordiger van de administratie

C DE GRAEVE	E ROELS
-------------	---------

Externe deskundigen

R VANDENBERGHE	E TISTAERT
----------------	------------

Vertegenwoordigers van de afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs

G DENS	E BUYZE
R DEJAEGHERE	A -C DE NIES

5.3 De afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs

Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het onderwijs

B BILLET	G DECRAEMER
M MOLLET	L VAN EYLEN
L NIJS	W VANHAEREN
C VANMASSENHOVE	P VAN MEERBERGEN
G GERNAY	D VAN EFFELTERRE
E VAN DEN BROECK	R TIMMERMANS

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

R DE JAEGERE	A - C DE NIES
T. KELCHTERMANS	J VIJGEN
R MAES	R. DE VEIRMAN
S WILLEMSE	K VANDERVORST

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

F KEMPS	F CALLEEUW
F SCHELLES	H DEVOS

Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen

J GOYVAERTS	H LAEKEMAN
A HOREMANS	C SPRUYT-JAARSMA

Vertegenwoordigers van de PMS-centra

G DENS	E BUYZE
W WEYNS	B WYBAILLIE

Vertegenwoordigers van de sociaal-culturele milieus

J LAUWERS	S RASSCHAERT
S VAN LABEKE	

Vertegenwoordiger van de inspectie

R STAELENS	J VANDENBUSSCHE
------------	-----------------

Vertegenwoordiger van de administratie

C WYNS-WOUTERS	C DEGRAEVE
----------------	------------

Externe deskundigen

M VAN WALLEGHEM	A RUIJSSENAARS
-----------------	----------------

5.4 De Raad voor het secundair onderwijs

Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het onderwijs

A BOONE	L MAEGERMAN
C CATTOIR	E DE WAELE
P WEYN	H VANNESTE
R DEVREKER	J VAN DEN BRANDE
M HAMERLINCK	K VAN HERP
J SCHOKKAERT	H SOUBRY
A UYTTERHOEVEN	A VAN DUN
J. WELLENS	J D'HAUWE

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

R DE SMET	R WILLEMEN
M OP DE BEECK	J.-P. VANDEN BERGHE
L RAYMAEKERS	H SPOORMANS
M VAN DEN BROECK	S COCQUYT
J VANDENHOUT	G DE WITTE
P VERHAEGHE	P SORGELOOS

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

G CHAERLE	R LAVIGNE
G HALSBERGHE	W GOOSSENS
R JANSSENS	L DECOREL
S QUAGHEBEUR	J VANDENBULCKE

Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen

L ADAM	H DE SMET
C SPRUYT-JAARSMA	C. LINTERMANS

Vertegenwoordigers van de PMS-centra

J KLEIN	R VAN DE VELDE
J VERBEEK	D VAN DE VOORDE

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

A DEMEULEMEESTER	K STEEL
M DE SMEDT	R VERBEKE
N KOPS	A BAETENS
L VAN OVERBERGHE	A VANDEWALLE

Vertegenwoordiger van de inspectie

P MICHELENS	A BAERT-DE RIPAINSEL
-------------	----------------------

Vertegenwoordiger van de administratie

G HOSTENS	R MEERT
-----------	---------

Externe deskundigen

F SIMON	A AELTERMAN
J VAN DAMME	

5.5 De afdeling voor het algemeen secundair onderwijs

Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het onderwijs

A BOONE	G WERBROUCK
F CLAUS	K VAN HERP
N COOREVITS	M VAN KERREBROECK
F VAN CAMP	A DE GIETER
A VANDERVEE	C HOLEMANS
J D'HAUWE	P VERMAELEN

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

R DE SMET	R WILLEMEN
P MILANTS	G DUYCK
M VAN DEN BROECK	J SEGERS
J VAN DER HOEVEN	W DEVAERE

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

H VANDORMAEL R JACOBS
Y DEWULF-REMES L WALSCHOT

Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen

H DE SMET L ADAM
C LINTERMANS L OOSTERLINCK

Vertegenwoordigers van de PMS-centra

A COMPERNOL T DE BLEECKERE
E DECLERCQ M HOFFMANN

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

M. DE SMEDT A BAETENS
T MERTENS J VAN LIER
D NUYTS
Y STEVENS A VANDEWALLE

Vertegenwoordiger van de inspectie

A BAERT- DE RIPAINSEL F VAN ESCH

Vertegenwoordiger van de administratie

G HOSTENS R MEERT

Externe deskundigen

J VAN DAMME

5.6 De afdeling voor het kunstsecundair onderwijs**Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het onderwijs**

G COOMAN V ROOFTHOOF
E DE RIDDER T WILLEMS
K DE WOLF M-L ROEBBEN-GOETHALS
D KASPENDAKIS S VAN HOEGAERDEN
L MAEGERMAN A UYTTERHOEVEN
J. VERGOTE H WILLEMS

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

C BOGAERTS L VANDAEL
P DE ROECK W MISSOTTEN
J PUTTENEERS A BRUYNDONCKX
P. SORGeloos H UTEN

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

M VAN DEN BRANDE A M BERKVEN
P VERMEULEN M KETELS

Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen

F GODEFROIT A HUYS
C. LINTERMANS C SPRUYT-JAARSMA

Vertegenwoordigers van de socio-culturele milieus

A BLONDEEL J VAN DEN BORRE
J DE MOL
R SELDERSLACHTS
S VAN LABEKE M DE LANGHE
G VAN DEN EYNDE

Vertegenwoordiger van de inspectie

J ESSER A TERSAGO

Vertegenwoordiger van de administratie

R MEERT J CALUWAERTS

Externe deskundigen

C DE KEYSER G PERSOONS

5.7 De afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs**Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het onderwijs**

A BOONE A UYTTERHOEVEN
R VAN BEGIN B VAN SOOM
J VAN DEN BRANDE B HANCKE
D VAN HOYWEGHEN L DE REU
H VANNESTE D DEBROEY
F VERSCHAEREN J BOECKX

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

A DEVOS G DE BORGER
P SMEDTS A CORNAND
J-P VANDEN BERGHE M OP DE BEECK
P VERHAEGHE E SERVERIUS

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

J ROELAND L SELLESLAGH
M TUYPENS J WINNELLINCKX

Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen

A HUYS J VEREECK
C SPRUYT-JAARSMA P DE GOY

Vertegenwoordigers van de PMS-centra

C DEMAN J. DEVRIESE
H LEFEVER F VERHERSTRAETEN

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

G BATTEAUW J.-C HOLLEBEKE
J-M DEBAENE M LENDERS
J DE CUYPER A DEMEULEMEESTER
M DE SMEDT M MICHIELS
C LANNOO G. DE GOIGNIES
C SERROYEN D PARDON
N KOPS R MEEUWISSEN
L PROESMANS J VAN HOLSBEKE
D PLAUM M VAN PRAET
L JACOBS R VAN TRIEST

Vertegenwoordiger van de inspectie

N VANCOILLIE K STANDAERT

Vertegenwoordiger van de administratie

R MEERT C DOCKX

Externe DeskundigenM DOUTERLUNGE J DENYS
E HENDERICKX P VAN DER HALLEN**5.8 De afdeling voor het
buitengewoon secundair onderwijs****Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het
onderwijs**K GEYSKENS P VAN MEERBERGEN
J CREEMERS M -R DE BAERE
N HUYGELIER H SOUBRY
M MATHOT G DECRAEMER
P THEWISSEN P COUWENBERGH
W VERDYCK L NYS**Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs**J EVRARD G WARSON
E HOZEE D VANDAMME
E VERMEULEN M WATHION
F LYBEER M OP DE BEECK**Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel**G STRUYE L VAN CAENEGEM
M -C VAN SANDE E COPPIETERS**Vertegenwoordigers van de representatieve ouderverenigingen**X HASELDONCKX L SIMOENS
A HOREMANS C SPRUYT-JAARSMA**Vertegenwoordigers van de oud-leerlingen**H ECKMAN G DEBO
T LARIDON H STEVENS**Vertegenwoordigers van de PMS-centra**E BUYZE G DENS
G VAN COILLIE W VANDOMMELE**Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus**A DEMEULEMEESTER A VANDEWALLE
M DE SMEDT A BAETENS**Vertegenwoordiger van de inspectie**

N VANCOILLIE H VAN DINGENEN

Vertegenwoordiger van de administratie

C WIJNS-WOUTERS C DE GRAEVE

Externe deskundigen

M VAN WALLEGHEM A RUIJSSENAARS

5.9 De Raad voor het hoger onderwijs**Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het
onderwijs**R DILLEMANS F GOTZEN
J VAN HOUTTE J WILLEMS
M GEIVAERTS F ADAMS
H VANNESTE E VANGHEEL
P COTTENIE G AELTERMAN
J HUMBLET E DE RIDDER
G VAN HOREBEEK D GODECHARLE
P LERNO J HANNES
L GENOE G DE BAERE**Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs**D AMEEL F WYCHUYSE
J VLAEMINCK T JANSSENS
G VAN DONGEN K VAN DEN STEEN
P SORGELOOS S MARTENS
E EECKHOUT F VAN DER MIJNSBRUGGE
F WINTER E MOERLOOSE**Vertegenwoordigers van de studenten**P MAREELS P RAUS
W DE SLOOVER P REYNTJENS
I BEERSMANS L BALCER
K VERGULT L VAN RUTTEN
C GYKIERE N DERWEDUWEN
J FIERS**Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus**L VAN DE VELDE L VAN OVERBERGE
A DEMEULEMEESTER J ALBRECHTS
N KOPS P KERREMANS
E VERMEYLEN M DE SMEDT**Vertegenwoordigers van de administratie**K PEETERS J PULINX
N VERCRUYSSSE T KEULEERS**5.10 De afdeling voor het universitair onderwijs****Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het
onderwijs**H MARTENS W GOETSTOUWERS
F GOTZEN J JANSSENS
R DILLEMANS R MASSCHELEIN
J VAN HOUTTE K VAN GOETHEM
K DE CLERCK F SIMON
M GEIVAERTS E DELEEUW**Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs**F WINTER E MOERLOOSE
K HEREMANS O VANACHTER
C HERREMAN M PEETERS
T YDENS D AMEEL

Vertegenwoordigers van de studenten

P MAREELS P RAUS
J FIERS

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

B BEELS M KOOYMAN
H COSSEY A DEMEULEMEESTER
L NYS P KERREMANS
R THIJS E VERMEYLEN

Vertegenwoordigers van de administratie

N VERCRUYSSSE T KEULEERS

**5.11 De afdeling voor het
hoger onderwijs van het lange type****Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het
onderwijs**

G AELTERMAN J HUYS
E VANGEEL H VANNESTE
I DE METS J VAN PRAET
P LERNO P SCHOLLAERT
L GENOE W STEENHOUDT
G VAN HOREBEEK R SINJAN

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

L ALLONSIUS J VAN HEES
K VAN DEN STEEN W DOLPHEN
F VANKEERBERGHEN G GEUKENS
P SORGELOOS G VAN DONGEN

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

P COTTENIE J SOENEN
R BOLLEN P MARTENS

Vertegenwoordigers van de studenten

W DE SLOOVERE P REYNTJENS
I BEERSMANS L BALCER

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

L VAN OVERBERGE M LENDERS
R VERLEYE C SERROYEN
G VAN HECKE P KERREMANS
G ROYMANS E VERMEYLEN

Vertegenwoordigers van de administratie

W LEYBAERT A VERHAEGEN

**5.12 De afdeling voor het
hoger onderwijs van het korte type****Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het
onderwijs**

J WELLENS M BRAL
V VERTONGEN L TORREMANS
H VANNESTE K DEROY
G DEBAERE J HANNES

J BOVEN D COENJAERTS
H WILLEMS L VAN DE VELDE

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

R VERMEESCH F RONVAL
L ROBYNS J VERSCHUEREN
F VAN INGELGOM M CL LIPS
F BERTRAND G VAN DONGEN

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

T DUYM P VAN DEN BOSSCHE
P EVERAERT R MAERTENS

Vertegenwoordigers van de studenten

K VERGULT L VAN RUTTEN
C GYKIERE N DERWEDUWEN

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

L VAN DE VELDE L VAN OVERBERGE
R OOSTERLINCK H VAN DE MOSSELAER
L PENNE P KERREMANS
M VAEL M DE SMEDT

Vertegenwoordigers van de administratie

J P ADAMS K VAN DER PLANKEN

Vertegenwoordigers van de inspectie

F SMETS G ROMBOUTS

5.13 De Raad voor het volwassenenonderwijs**Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het
onderwijs**

G FRANS A VERHULST
D DEBROEY H VANNESTE
B DE NAEGEL F GELDOLF
J VANDENBULCKE A BIESEMANS
J WELLENS L DE BRUCKER
P WILLE B VAN THIELEN

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

H BUYS P VAN ROSSEM
C JACOBS C BEKAERT
J M MARCHAND M DIETENS
G VAN DONGEN M OP DE BEECK

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

W MATT G DE BORGER
A VERBEKEN H GOETHALS

Vertegenwoordigers van de gebruikers

F D'HAVE H MOESKOPS
P MESSENS

Vertegenwoordigers van de PMS-centra

R DE POURQUE L VOLDERS
B VERHOEVEN J MERTENS

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

C SERROYEN A DEMEULEMEESTER
N KOPS P KERREMANS
J VAN GEERTSOM J -M DE BAENE
M DE SMEDT W VERBEKE

Vertegenwoordigers van de inspectie

R LAUMEN J VAN HAESENDONCK

Vertegenwoordiger van de administratie

J ADE H BUERMANS

Externe deskundigen

H HINNEKINT A THIENPONT
W LEIRMAN G VANDEMEULEBROECKE

Externe instanties

M -J VAN DER AA F VANHOOF
L MARTEL J TUERLINCKX
J MARTENS R OOSTERLINCKX
F ROEGIEST C VERHAEST
L VERSCHUEREN DE VOS

**5.14 De afdeling voor het
onderwijs voor sociale promotie**

Vertegenwoordigers van de inrichtende machten van het onderwijs

L DE BRUCKER G FRANS
H VANNESTE D DEBROEY
F GELDOLF B DE NAEGEL
R MAURAU P DEPELSMAEKER
A BIESEMANS J VANDENBULCKE
E ROBBRECHT J BILLENS
J SNAUWAERT M TULFER
P WILLE B VAN THIELEN

Vertegenwoordigers van het personeel van het onderwijs

C BUSEYNE D DUCHAMPS
A MINTEN P VAN ROSSEM
G SOUBRY L ROEYERS
R VANDERCROUYS L MALFAIT
G VAN DONGEN M DEMARRE
E VAN ROMPU E LIEVENS

Vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel

J DE CUYPER A DE GREM
C JANSSENS J DEDROOG
W VANDERHERTEN M -P BLOMME
A VERBEKEN G DERYCKERE

Vertegenwoordigers van de gebruikers

W DE MESMAEKER G FRANCK
A MUSCH J RASSCHAERT
F TACK J HOSTE
J VAN DEN EEDE P DECLERCK

Vertegenwoordigers van de PMS-centra

M BAETE F HOLSTERS
M JEURIS P BAÏYENS

Vertegenwoordigers van de sociaal-economische milieus

A DEMEULEMEESTER C SERROYEN
M DE SMEDT C LANNOO
L NELEN J -M BEBAENE
N KOPS P KERREMANS

Externe experts

E HENDERICKX P VAN DER HALLEN
L STRUYVEN J. DENYS

Vertegenwoordigers van de inspectie

R LAUMEN J VAN HAESENDONCK

Vertegenwoordigers van de administratie

H BUERMANS F VAN HOOF

BIJLAGE 7**LIJST VAN ALLE UITGEBRACHTE ADVIEZEN IN DE
PERIODE 1 JANUARI 1993 TOT 31 DECEMBER 1993****Algemene Raad**

Ontwerp-decreet betreffende het onderwijs, IV
19 januari 1993
AR/ADV/93-01

Advies betreffende de vraag voor bijkomende detacheringen ten behoeve van de leerstofanalyse en de beroepsprofielen
19 januari 1993
AR/ADV/93-02

Advies PMS
19 januari 1993
AR/ADV/93-03

Advies betreffende de netoverstijgende detachering ten gunste van de internationale kulturele gemeenschap van Auroville
2 februari 1993
AR/ADV/93-04

Advies betreffende de lerarenopleiding
16 maart 1993
AR/PDL/ADV/005

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de inspectie en de begeleiding van de levenschouwelijke vakken en het ontwerp van besluit van de Vlaamse Executieve tot uitvoering van het decreet van . . . betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken
27 april 1993
AR/RHE/ADV/006

Advies betreffende de detacheringaanvraag ten gunste van het Forum Basisonderwijs
27 april 1993
AR/JJO/ADV/007

Advies PMS-werking ten aanzien van migrantenkinderen (accenten en werkmiddelen)
27 april 1993
AR/PCA/ADV/008

Advies neveninstromers
27 april 1993
AR/PCA/ADV/009

Advies zittenblijven in het basis- en het secundair onderwijs
25 mei 1993
AR/ASE/ADV/010

Project 'Vlaanderen-Europa 2002'
27 april 1993
AR/RHE/COR/010

Aanvraag project Dyslexie
25 mei 1993
AR/JJO/ADV/011

Netoverstijgende detacheringen schooljaar 1993-1994
7 juli 1993
AR/JJO/ADV/012

Advies non-discriminatie
29 juni 1993
AR/PCA/ADV/013

Advies inzake voorontwerp van decreet betreffende onderwijs V
7 september 1993
AR/RHE/ADV/014

Netoverstijgende detachering t g v EFECOT
7 september 1993
AR/JPE/ADV/015

Advies van de Vlor i v m wetenschappelijk onderzoek - begroting 1994
AR/PDL/ADV/016
19 oktober 1993

Advies inzake netoverstijgende detacheringen
19 oktober 1993
AR/JJO/ADV/017

Advies betreffende netoverstijgende detachering
23 november 1993
AR/JJO/ADV/018

Raad voor het basisonderwijs

Technologische vorming in het basisonderwijs
24 februari 1992
RBO/JVW/001/ADV

Afdelingen voor buitengewoon basis- en secundair onderwijs

Voortgezette opleiding buitengewoon onderwijs - voorstel tussentijdse regeling
23 juni 1993
COBUBOSO/JVW/DOK/002

Advies busbegeleiding in het buitengewoon onderwijs
22 oktober 1993
COBUBOSO/JVW/ADV/001

Raad voor het secundair onderwijs

Pilootschool voor comprehensief secundair onderwijs vanuit de Waldorfpedagogie
14 januari 1993
RSO/S2/ADV/92-8

Deeladvies betreffende zittenblijven in het secundair onderwijs
16 maart 1993
RSO/RVE/ADV/001

Advies betreffende rationalisatie, programmatie en vestigingsplaatsen in het voltijds en deeltijds secundair onderwijs - schooljaar 1993-1994
18 mei 1993
RSO/RVE/ADV/002

Advies betreffende de programmatie in het voltijds secundair onderwijs - schooljaar 1993-1994
22 juni 1993
RSO/RVE/ADV/003

Advies inzake de aanpassing van het KB van 29 juni 1983 betreffende de gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot de beroepsopleiding verstrekt in de onderwijsinstellingen, vastgesteld ter uitvoering van de artikelen 124 en 125 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische oriëntering. Een ministeriele omzendbrief i v m de gerichtheid van promotie en publiciteit voor studierichtingen naar jongens en meisjes
22 juni 1993
RSO/ADV/93-004

Advies i v m het vak technologische opvoeding in de eerste graad van het secundair onderwijs
22 juni 1993
RSO/ADV/93-005

Afdeling voor het algemeen secundair onderwijs

Studierichting menswetenschappen - derde graad ASO
14 januari 1993
ASO/S2/ADV/92-1

Interim-advies De plaats van de informatica in het natuurwetenschappenonderwijs
24 september 1993
ASO/ADV/93 001

Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs

Advies betreffende voltijds secundair onderwijs - opleidingen verpleegassistenten en kinderverzorging
19 februari 1993
TSO-BSO/S3/ADV/001-93

Advies betreffende de aanvraag van nieuwe structuuronderdelen
19 februari 1993
TSO-BSO/GES/ADV/93-2

Advies betreffende het beroepsprofiel verzorging en de consequenties voor de studierichtingen en gezins- en sanitaire hulp 3de graad BSO (GSH) en kinderverzorging 3de graad BSO (KV)
18 juni 1993
TSO-BSO/003-93 ADV

Advies met betrekking tot de relatie tussen vakkencombinaties en benamingen in het DBSO
23 april 1993
TSO/BSO/DBSO/GES/ADV/93-004

Advies betreffende het begrip "vestigingsplaats" in DBSO
2 april 1993
TSO-BSO/GES/ADV/005

Advies inzake het opnemen van de structuuronderdelen paardrijden en -verzorgen 2de en 3de graad BSO in de lijst van benamingen van onderdelen
18 juni 1993
TSO-BSO/006-93 ADV

Afdeling voor het kunstsecundair onderwijs

Advies betreffende het samenvoegen van leerlingen van de middelbare en de hogere graad in het Deeltijds Kunstonderwijs voor de vakken Koor, Samenspel en Instrumentaal Ensemble
20 januari 1993
KSO/S2/ADV/93-1

Advies betreffende programmatie eerste en tweede leerjaar van de derde graad KSO, studierichting artistieke opleiding
20 januari 1993
KSO/S2/ADV/93-2

Raad voor het hoger onderwijs

Advies betreffende de aanvragen tot programmatie in het hoger onderwijs voor sociale promotie voor het schooljaar 1993-1994
23 maart 1993
RHO/JDE/001 ADV

Deeladvies betreffende het onderwijs- en beroepsprofiel van het onderwijzend personeel hoger onderwijs
26 november 1993
RHO/JDE/002 ADV

Advies betreffende de aanvragen tot het bekomen van de akte van bekendheid, overeenkomstig art 10, § 4 van de wet van 7 juli 1970
23 maart 1993
RHO/JDE/003 ADV

Advies betreffende de erkenning van de professionele en/of wetenschappelijke bekendheid, overeenkomstig art 10 § 4 van de wet van 7 juli 1970
27 april 1993
RHO/JDE/004 ADV

Advies betreffende de erkenning van de professionele en/of wetenschappelijke bekendheid, overeenkomstig art 10 § 4 van de wet van 7 juli 1970
29 juni 1993
RHO/JDE/ADV/005

Advies m b t de in- en doorstroom van de studenten in het hoger onderwijs
29 juni 1993
RHO/JDE/ADV/006

Advies inzake het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap en het voorontwerp van bijzonder decreet betreffende het bestuur van de officiële hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap
15 oktober 1993
RHO/RHE-JDE/ADV/007

Advies in verband met het voorontwerp van decreet betreffende de relaties van de universiteiten en hogescholen met andere rechtspersonen
26 oktober 1993
RHO/JDE/ADV/008

Afdeling voor het hoger onderwijs van het lange type

Voorstel van de Afdeling voor het onderwijs van het lange type met betrekking tot de interne kwaliteitszorg in het hoger onderwijs van het lange type
17 mei 1993
RHO/HOLT/JDE/ADV 001

Afdeling voor het hoger onderwijs van het korte type

Advies betreffende de aanvragen tot programmatie van afdelingen in het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, academiejaar 1993-1994
27 januari 1993
HOKT/S4/001/ADV

Advies betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Executieve tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Executieve van 8 juli 1992 tot vaststelling van de afdelingen en de opties in het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan
24 maart 1993
HOKT/JDE/002 ADV

Raad voor het volwassenenonderwijs

Stellingen i v m de herstructurering van het volwassenenonderwijs
8 januari 1993
RVOL/S5/ADV/93-1

Advies betreffende krachtlijnen voor een aanbod "Nederlands als tweede taal voor volwassenen"
19 april 1993
RVOL/WNI/ADV/002

Advies van de Raad voor het volwassenenonderwijs en de afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie naar aanleiding

van belangrijke beperkingen in het stelsel van het betaald educatief verlof
20 december 1993
RVOL/WNI/ADV/003

Afdeling onderwijs voor sociale promotie

Advies betreffende de programmaties in het onderwijs voor sociale promotie voor het schooljaar 1993-1994
28 april 1993
OSP/WNI/ADV/001

Advies betreffende bijkomende programmatie van afdelingen "Nederlands Tweede Taal" in het onderwijs voor sociale promotie
12 juli 1993
RVOL/OSP/WNI/ADV/002

Index

A

- Abiturient(en) 34
- Afdeling voor het algemeen secundair onderwijs 8, 37, 45, 65, 70, 76
- Afdeling voor het buitengewoon basisonderwijs 8, 59, 62, 65, 69, 70
- Afdeling voor het hoger onderwijs van het korte type 8, 53, 65, 73, 77
- Afdeling voor het kunstsecundair onderwijs 8, 46, 50, 72, 76
- Afdeling voor het onderwijs voor sociale promotie 9, 22, 31, 48, 53, 55, 62, 63, 64, 66, 69, 74, 76
- Afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs 8, 36, 46, 47, 53, 67, 72, 76
- Afdeling voor het universitair onderwijs 8, 65, 72
- Algemeen secundair onderwijs 2, 27, 38, 65
- Algemene Raad 3, 8, 9, 11, 35, 55, 62, 63, 64, 65, 75
- Arbeidsmarkt 20, 23, 34, 35, 36, 47, 49
- Arbitragehof 19
- Autonome Raad voor het gemeenschapsonderwijs (Argo) 22, 26, 47

B

- Basiseducatie 7, 15, 16
- Basisonderwijs 8, 15, 20, 22, 26, 29, 30, 32, 33, 38, 39, 41, 45, 47, 62, 65, 67, 68, 75
- Basisschool 22, 26, 32, 38, 51
- Bedrijfsleven 33, 34
- Beroepsprofiel(en) 17, 35, 36, 37, 42, 75, 76
- Beroepssecundair onderwijs 2, 15, 17, 31, 36, 39, 45, 46, 47, 52, 59, 63, 64, 65
- Buitengewoon basisonderwijs 65
- Buitengewoon onderwijs 2, 10, 12, 29, 30, 32, 41, 42, 50, 55, 63, 64, 65, 75,
- Buitengewoon secundair onderwijs 8, 20, 32, 59, 62, 63, 64, 65, 72

C

- Collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) 29, 43
- Commissie leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs 55, 65
- Commissie van advies voor het buitengewoon onderwijs (Cabo) 2, 10

D

- Decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap 28, 35, 40, 55

Decreet betreffende de inspectie en begeleiding van levensbeschouwelijke vakken 75

Decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap 19, 34, 35, 62

Decreet betreffende het onderwijs, IV 19, 20, 22, 39, 48

Decreet betreffende het onderwijs, V 26, 43, 48

Deeltijds kunstonderwijs 20, 50, 76

Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) 2, 39

Directeur 22, 26, 42

Directie 12, 22, 25, 30, 52

Diversificatie 8, 24, 33, 34, 38, 65, 67

E

- Eenheidsstructuur 19, 45
- Eindtermen 7, 15, 21, 26, 29, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 65
- Enveloppefinanciering 20
- Europese Gemeenschap (E G) 23, 26, 27

G

- Gemeenschapsinspectie 39

H

- Hoger onderwijs 7, 8, 10, 12, 17, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 31, 34, 35, 40, 41, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 55, 59, 76
- Hoger onderwijs van het korte type (Hokt) 40, 52, 53, 59
- Hoger onderwijs van het lange type (Holt) 8, 40, 65, 73, 76,
- Hogeschool 19, 20, 22, 24, 28, 34, 35, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 53, 55, 76,

I

- Inrichtende macht 8, 9, 22, 25, 26, 33, 34, 35, 47, 59, 61, 69, 70, 71, 72, 73, 74
- Intercultureel onderwijs (ICO) 2, 26, 32, 33, 65

K

- Kleuteronderwijs 19, 30, 31, 41
- Kunstonderwijs 20, 76
- Kunstsecundair onderwijs 2, 46, 59, 62, 63, 64, 65
- Kwaliteitsbewaking, -controle, -zorg 16, 19, 35, 39, 40, 41, 76

L

- Lager onderwijs 29, 32
- Leerbedreigde kinderen, leerbedreigden 29, 30, 31
- Leerkracht, leraar, leraren 12, 21, 24, 25, 26, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 38, 41, 42, 43, 65
- Leerlingenvervoer 12, 55, 65

Leerplan(nen) 7, 26, 29, 35, 37, 39, 53, 68, 76

Leerplicht 17, 28

Lerarenopleiding 7, 12, 15, 29, 39, 41, 42, 43, 48, 65, 68, 75

Levensbeschouwelijke vakken 39, 40, 41

Lokale autonomie 21, 22

M

Mislukken 27, 34

N

Nascholing, navorming 19, 21, 29, 30, 36, 38, 43, 65

Nederlands als tweede taal (NT 2) 2, 8, 16, 17, 31, 32, 52, 53, 65, 76

Non-discriminatie, non-discriminatiebeleid, non-discriminatiecode, non-discriminatieverklaring, 3, 8, 12, 15, 21, 25, 26, 65, 75

O

Onderwijs in eigen taal en cultuur (OETC) 2, 32, 33

Onderwijs met volledig leerplan 7, 39

Onderwijs verstrekt door de hogescholen 19, 20, 24, 35, 45, 47, 48

onderwijs voor sociale promotie 9, 15, 16, 17, 22, 31, 43, 49, 50, 52, 53, 59, 62, 63, 64, 66, 74, 76, 77

Onderwijsbegroting 3, 20, 30

Onderwijsvoorrangsbeleid 2, 8, 26, 32, 33, 51

Open hoger onderwijs 49

Optie(s) 8, 10, 19, 41, 42, 50, 53, 76

P

PM S -centra, sector 2, 7, 11, 26, 29, 30, 32, 33, 34, 47, 50, 50-51, 51, 59, 60, 68, 69, 70, 71, 72, 74

Pedagogische begeleidingsdiensten 7, 26, 29, 30, 39, 40, 41, 62, 75

Planificatie 7, 12, 17, 36, 51

Professionele of wetenschappelijke bekendheid 7, 12, 65, 76

Programmatie 7, 12, 23, 31, 46, 47, 52, 53, 75, 76, 77

R

Raad van State 19, 21, 27

Raad voor het basisonderwijs 8, 22, 30, 38, 39, 51, 59, 62, 63, 64, 65, 69, 75

Raad voor het hoger onderwijs 8, 20, 24, 27, 28, 34, 35, 45, 48, 49, 55, 59, 63, 65, 72, 76

Raad voor het secundair onderwijs 8, 17, 27, 31, 36, 38, 39, 45, 52, 59, 62, 63, 64, 65, 70, 75,

Raad voor het volwassenenonderwijs 9, 17, 31, 49, 50, 59, 62, 63, 64, 66, 73, 76

Rationalisatienorm 52

Rekenhof 19

S

Schaalvergroting 19, 51, 55, 65

Schoolhoofd (zie directeur)

Secundair onderwijs 2, 3, 7, 8, 12, 17, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 45, 46, 47, 51, 52, 55, 59, 62, 63, 64, 65, 68, 70, 72, 75, 76

Slaagproblematiek 28, 34, 65

Sociale voorzieningen 48, 55

Spijbelen 31

Staten-Generaal 3, 8, 17, 21, 27, 31, 36, 38, 45, 46, 47, 68

Structuuronderdelen 52, 76

Studiebegeleiding 28, 31, 32, 35, 40, 65, 68

Studiefinanciering 55

Studiekeuze, studiekeuzebegeleiding 8, 24, 29, 32, 33, 34, 35, 38, 65

Studietoelage(n) 55, 65

T

Taakleerkracht(en) 29, 30

Technisch secundair onderwijs 2, 17, 31, 33, 36, 46, 47, 65

Technologische opvoeding 33, 38, 39, 65, 76

Toegang (tot het onderwijs) 3, 12, 21, 25, 27, 47, 75

Tweedekansonderwijs (TKO) 31, 52

U

Universitair onderwijs, universiteiten 8, 9, 19, 20, 34, 35, 40, 41, 49, 53, 59, 62, 65, 72, 76

V

Vast Bureau 10, 59, 65

Verdrag van Maastricht 23

Verdrag van Rome 23

Vestigingsplaats(en) 52, 75, 76

Vlaams Minister van Onderwijs 7, 9, 16, 23, 40, 43, 49, 50

Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) 2, 27, 34

Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 22, 23, 25, 27, 30, 34, 39, 40, 47, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 68, 69

Volwasseneneducatie 41, 50, 52

Volwassenenonderwijs 7, 9, 16, 17, 19, 20, 21, 31, 41, 42, 45, 48, 49, 50, 51, 59, 62, 63, 64, 66, 73, 76

Vrijheid van onderwijs 21

Z

Zittenblijven 3, 7, 21, 28, 29, 31, 68, 75

Zorgbreedte 15, 22, 28, 30, 32, 65

Inhoudstafel

INLEIDING	3
BEVOEGDHEDEN EN OPDRACHTEN – DE INTERNE WERKING	5
1. Bevoegdheden en opdrachten	7
1.1 De reglementaire basis	7
1.2. De bevoegdheden en opdrachten	7
1 2 1 Een adviesorgaan	7
1 2 2 Een opdracht tot studie	7
1 2.3. Een forum voor overleg tussen de verschillende onderwijspartners	8
1 2 4 Begeleiding van onderwijsvernieuwingen	8
1.3 Structuur	8
1.4. Samenstelling	9
1 5 Een evaluatie na twee jaar werken	9
2. Het permanent secretariaat	11
2 1 De personeelsformatie	11
2.2. Besprekingen inzake personeelsstatuut	11
2.3. De openbaarheid van bestuur	11
2.3.1. Verslag van de informatie-ambtenaar	11
2 3 2 Verslag van de ombudsdienst	12
KRACHTLIJNEN VAN HET ONDERWIJSBELEID	
VISIES VAN DE ONDERWIJSRAAD	13
1. De maatschappelijke functies van onderwijs	15
1.1 Visie op onderwijs	15
1 2. Opdrachten van onderwijs t.a.v. andere vormings- en opleidingsinitiatieven	15
1 2.1. Het volwassenenonderwijs	16
1.2.2 Het technisch en het beroepssecundair onderwijs	17
2. Algemene trends in de beleidsvoering	19
2.1. De totstandkoming van een eigen onderwijsregelgeving	19
2.2. Een efficiënte aanwending van de overheidsmiddelen	20
2.3. Het begrip "vrijheid van onderwijs"	21
2 4 Een focus op de school	21
2 4 1 De lokale autonomie	21
2.4.2. Participatie en medezeggenschap	22
2.5. Het wetenschappelijk onderbouwen van het onderwijsbeleid	22
2 6 De internationalisering van het onderwijssysteem	23

3.	Onderwijskundige prioriteiten.....	25
3.1	De toegang tot het onderwijs	25
3.1.1	Het non-discriminatiebeleid voor migrantenjongeren	26
3.1.2	Gelijke toegang van jongens en meisjes	27
3.1.3	De toegang tot het hoger onderwijs.....	27
3.2.	De zorgbreedte van ons onderwijssysteem	28
3.2.1.	Zittenblijven in het basis- en het secundair onderwijs.....	28
3.2.2.	Het forum basisonderwijs	30
3.2.3.	Project "dyslexie" en "leermoeilijkheden"	30
3.2.4.	Leerbedreigden in het secundair onderwijs	31
3.2.5	Migranten in het volwassenenonderwijs	31
3.3	Voorrangsbeleid	32
3.3.1	Onderwijsbeleid voor migranten	32
3.3.1.1.	Onderwijsvoorrang.....	33
3.3.1.2.	Onthaalbeleid voor andertalige nieuwkomers.....	33
3.3.1.3.	Schoolopbouwwerk	33
3.3.2	Voorrangsbeleid inzake studiekeuze van meisjes in het technisch onderwijs.....	33
3.4.	Slagen en mislukken in het hoger onderwijs	34
3.4.1.	Een databank voor slaagcijfers	34
3.4.2.	Studiekeuzebegeleiding t a.v. het hoger onderwijs	34
3.4.3.	Studiebegeleiding in het hoger onderwijs	35
3.5.	Afstemming van onderwijs op de arbeidsmarkt	35
3.5.1	De Staten-Generaal voor het technisch secundair onderwijs	36
3.5.2.	De sectorcommissies voor het technisch en beroepssecundair onderwijs	36
3.5.3.	De toegang tot het beroep	37
3.6	Leerinhouden en leerplannen.....	37
3.6.1.	Informatica in het secundair onderwijs	37
3.6.2.	Technologische vorming/opvoeding in het basis- en het secundair onderwijs ...	38
3.6.2.1.	In het basisonderwijs	38
3.6.2.2.	In de eerste graad secundair onderwijs	38
3.6.3	Levensbeschouwelijke vakken	39
3.7	Het uitbouwen van nieuwe stelsels van kwaliteitszorg	39
3.7.1.	Het formuleren van eindtermen....	39
3.7.2.	Gemeenschapsinspectie	39
3.7.3	Kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs	40
3.7.4	Inspectie en begeleiding van levensbeschouwelijke vakken ..	40
3.8	Herwaardering en professionalisering van het lerarenambt	41
3.8.1.	Lerarenopleiding	41
3.8.2.	Loopbaanontwikkeling	42
3.8.3.	Nascholing	43
3.8.4.	Adviezen over netoverschrijdende detacheringen	43

4. Onderwijsstructuren en herstructurerings...	45
4 1. Herstructurerings van onderwijsniveaus en -sectoren	45
4.1.1. De eenheidsstructuur in het secundair onderwijs	45
4.1.1.1. Geuniformiseerde benamingen	45
4.1.1.2. De afdelingen verpleegaspiranten en kinderverzorging	46
4.1.1.3. Het deeltijds beroepssecundair onderwijs	46
4.1.2. Herwaardering van het technisch secundair onderwijs	46
4.1.3. Het hoger onderwijs	47
4.1.3.1. Het onderwijs verstrekt door de hogescholen	47
4.1.3.2. Het open hoger onderwijs	49
4.1.3.3. De samenwerkingsvormen van universiteiten en hogescholen met ander rechtspersonen	49
4.1.4. Het volwassenenonderwijs	49
4.1.4.1. De globale structuur van het volwassenenonderwijs	49
4.1.4.2. Het modulair stelsel in het onderwijs voor sociale promotie	49
4.1.4.3. De herindeling van het studie-aanbod in het onderwijs voor sociale promotie	50
4.1.4.4. Betaald educatief verlof	50
4.1.5. Het deeltijds kunstonderwijs	50
4.1.6. Het buitengewoon onderwijs	50
4.1.7. Hertekening van de opdrachten van het P.M.S.	50
4.1.7.1. De PMS-sector	50
4.1.7.2. PMS-werking t a v. migranten	51
4 2. Planificatie van onderwijsaanbod	51
4.2.1. Schaalvergroting van de instellingen	51
4.2.2. Programmatie van nieuwe afdelingen, vestigingsplaatsen, structuuronderdelen	52
4.2.2.1. Het secundair onderwijs	52
4.2.2.2. Het onderwijs voor sociale promotie	52
4.2.2.3. Het hoger onderwijs van het korte type	53
5 Sociale voorzieningen en financiële tegemoetkomingen	55
5 1. Studiefinanciering en sociale toelagen in het secundair en het hoger onderwijs	55
5 2. Sociale voorzieningen in het hoger onderwijs van het korte en het lange type	55
5 2.1. Bestaande situatie	55
5 2.2. Het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen	55
5.3. Leerlingenvervoer	55

BIJLAGEN

Bijlage 1. Decreet betreffende het onderwijs, II (uittreksel)	59
Bijlage 2. Overzicht van de regelgeving betreffende de Vlaamse Onderwijsraad	62
Bijlage 3. Structuren binnen de Vlaamse Onderwijsraad	65
Bijlage 4. Personeelsformatie	67
Bijlage 5. Lijst van publikaties van de Vlaamse Onderwijsraad	68
Bijlage 6. Samenstelling van de Algemene Raad, van de raden en afdelingen op 31 december 1993	69
Bijlage 7. Lijsten van alle uitgebrachte adviezen in de periode 1 januari 1993 tot 31 december 1993	75
Index. Index op onderwijsvormen, onderwijsniveaus en raden en afdelingen binnen de Vlaamse OnderwijsraadInhoudstafel	79